

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO

VALSTYBINIO VALDYMO FAKULTETO

TEISINĖS INFORMATIKOS KATEDRA

DAINA ALIŠAUSKAITĖ ZINOVIČIENĖ

ELEKTRONINĖS VALDŽIOS DIENINIŲ MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ PROGRAMA

ELEKTRONINĖS DEMOKRATIJOS PROJEKTAI

JAUNIMUI

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –

Prof. dr.

Arūnas Augustinaitis

Vilnius, 2004

TURINYS

Įvadas	3
1. Demokratijos transformacijos ICT įtakoje	6
1.1. E.demokratijos samprata.....	7
1.2. Praktinis e.demokratijos paslaugų jaunimui aspektas.....	12
1.3. Normatyvinė bazė reglamentuojanti e.demokratijos projektus jaunimui.....	19
2. Tarptautiniai e.demokratijos projektai jaunimui	36
2.1. Jungtinių Tautų e.demokratijos projektai jaunimui.....	36
2.2. Europos Sąjungos e.demokratijos projektai jaunimui.....	38
2.3. Tarptautinių jaunimo organizacijų e.demokratijos projektai.....	40
3. Lietuvos Respublikoje vykdomi e.demokratijos projektai jaunimui	44
3.1. Lietuvos Respublikos Valdžios institucijų vykdomi e.demokratijos projektai jaunimui.....	46
3.2. Savivaldybių vykdomi e.demokratijos projektai jaunimui.....	51
3.3. Nevyriausybinė organizacijų e.demokratijos projektai jaunimui.....	55
Pabaiga	59
Išvados ir rekomendacijos.....	59
Literatūros sąrašas	62
Santrauka	69
Summary	70
Priedai	71

IVADAS

Temos aktualumas: Jaunimas yra specifinė sociumo dalis, kuriai dėl socialinių, psichologinių ir fiziologinių priežasčių sudėtinga įsitvirtinti visuomenėje ir realizuoti savo poreikius bei siekius. Todėl būtinas išskirtinis dėmesys e.demokratijos priemonių taikymo būdų parinkimui ir e.valdžios teikiamų paslaugų administravimo efektyvumui, siekiant palengvinti jaunimo integraciją į sociumą.

Jauni žmonės, tapdami savarankiškais visuomenės nariais, susiduria su saviraiškos problemomis pilietinio dalyvavimo, edukacijos, verslumo ir kitose srityse, kur dėl amžiaus faktoriaus ir patirties stokos neturi galimybių pilnai realizuoti savo idėjų. Todėl jaunimas mokosi spręsti jam iškylančias problemas įvairių socializacijos institutų pagalba. Elektroninės demokratijos (e.demokratijos) projektai yra vienas prieinamiausių ir patraukliausių jaunimui socializacijos institutų, padedančių jam įsitvirtinti sociume ir dalyvauti visuomenėje vykstančiuose procesuose.

Darbo tikslas: ištirti jaunimo galimybes aktyviai dalyvauti e.demokratijos procesuose panaudojant e.valdžios paslaugų resursus projektų jaunimui administravime.

Darbo uždaviniai:

1. atskleisti demokratijos kaitos tendencijas informacinių ir komunikacinių technologijų (ICT) įtakoje;
2. apibrėžti normatyvinę bazę susijusią su e.demokratijos projektais jaunimui;
3. ištirti tarptautinių organizacijų interneto svetainėse vykdomus projektus jaunimui susijusius su e.demokratija;
4. ištirti Lietuvos Respublikos valdžios institucijų, savivaldos organų bei visuomeninių organizacijų vykdomus e.demokratijos projektus jaunimui;
5. nustatyti ištirtų e.demokratijos projektų jaunimui perkėlimo į internetą lygmenį pagal pasirinktus kriterijus (dalyvavimo, tematinis, techninius, patrauklumo ir prieinamumo).

Darbo problema: kaip kuriantis žinių visuomenei, keičiantis visuomenės tarpusavio santykiams e.demokratijos projektai skatina jaunimo politinį ir pilietinį aktyvumą.

Darbo objektas: socialiniai santykiai susiję su e.demokratijos raiškomis ir plėtra jaunimo tarpe.

Darbo dalykas: e.demokratijos projektai jaunimui tarptautinėse ir Lietuvos Respublikos interneto svetainėse.

Darbo metodika: Šiame darbe demokratija suprantama kaip politinio valdymo stilius, o į demokratijos ir e.demokratijos procesus žvelgiama dviem aspektais: normatyviniu ir empiriniu aspektu, nagrinėjant e.demokratijos projektus jaunimui, kaip socializacijos institutą ir modernią politinę praktiką.

Šis darbas yra tarpdisciplininio pobūdžio. Jis apima viešojo administravimo, informatikos, teisės, politologijos, sociologijos, psichologijos ir kitas sritis.

Atliekant tyrimą naudojama žvalgomojo tyrimo metodika. Tai nedidelės apimties preliminarus tyrimas, kurio pagrindu vėliau galima būtų pradėti išsamų tyrimą. Tyrimui naudojamas kiekybinis ir kokybinis interneto svetainėse pateikiamų e.demokratijos projektų jaunimui tyrimo metodas, taip pat lyginamosios analizės metodas. Tyrimų duomenys apdorojami taikant šiuolaikinius statistinės analizės paketus: *SPSS, Ms Excel Data Analysis, Statistica*.

Interneto svetainių atrankai naudojamas sniego gniūžtės principu paremtas atrankos metodas, patogios arba tinkamos atrankos grupė. Ši atranka taikoma tuomet, kai tyrėjas pasirenka jam patogiausius pasiekiamus respondentus. Šiuo atveju respondentai atrinkti pagal interneto svetainėse pateiktas temines nuorodas. Darbe pasirinkta ištirti labiausiai visuomenei žinomas, daugiausiai lankomas ir lengvai prieinamas tarptautines (oficialias Jungtinių Tautų Organizacijos JTO), Europos Sąjungos (ES) bei 2 visuomeninių organizacijų) ir Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės, 13 ministerijų bei 60 savivaldybių interneto svetaines, o taip pat 5 visuomeninių organizacijų jaunimui skirtas interneto svetaines.

Hipotezės:

1. E.demokratijos projektai yra vienas iš socializacijos institutų padedančių jauniems žmonėms tapti pilnaverčiais visuomenės nariais.
2. Aktyvų jaunimo dalyvavimą demokratinuose procesuose e.demokratijos projektų pagalba lemia ne vien pakankama ICT infrastruktūros plėtra, bet ir visuomenėje vyraujančios nuostatos.

Naudota literatūra ir šaltiniai: Tarptautiniai (Jungtinių Tautų ir Europos Sąjungos) ir Lietuvos Respublikos, teisės aktai; Lietuvos ir užsienio teisės, sociologijos, politologijos ir su e.demokratija, e.valdžia ir informacinėmis technologijomis susijusi (taip pat ir kitų mokslų) literatūra; internetinių periodinių leidinių, puslapių ir forumų pateikiama informacija ir tekstai; atlikto JTO; ES ir kitų tarptautinių visuomeninių organizacijų bei Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės, 13 ministerijų ir 60 savivaldybių¹ ir 7 visuomeninių organizacijų interneto svetainių tyrimo rezultatai.

Darbe cituojami jaunimo pasisakymai iš interneto konferencijų ar kitų elektroninių projektų išskiriami kitu (*I*) šriftu, netaisant kalbos. Grafikai įterpiami į tekstą, juos aptariant skliausteliuose duodama nuoroda, Pvz. (žiūrėti grafiką Nr.1). Interneto svetainių tinklapių pavyzdžiai pateikiami prieduose duodant į juos nuorodą išnašose.

Darbas sudarytas iš įvado, trijų pagrindinių dalių ir pabaigos. Įvade pateikiamas temos aktualumas, darbo problema, darbo objektas, dalykas, keliamas tikslas ir uždaviniai, o taip pat darbo metodika, hipotezės, naudota literatūra ir šaltiniai.

Pirmoje dalyje aptariama e.demokratijos samprata ir dėl ICT įtakos demokratinuose procesuose vykstantys pokyčiai, į jaunimą nukreiptų e.demokratijos paslaugų rūšys ir specifika bei normatyvinė bazė reglamentuojanti projektus jaunimui.

Antroje dalyje analizuojami tarptautiniai, tai JTO, ES ir tarptautinių visuomeninių organizacijų e.demokratijos projektai jaunimui.

Trečioje dalyje pateikiama Lietuvos Respublikos valdžios institucijų – Seimo, Vyriausybės, ministerijų ir savivaldos (60 savivaldybių) – bei nevyriausybinių organizacijų vykdomų e.demokratijos projektų tyrimo analizė.

Baigiamąją dalį sudaro išvados ir rekomendacijos bei darbe naudotos literatūros sąrašas, santrauka, santrauka anglų kalba ir priedai.

---

¹ Žiūrėti 1 priedą. Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės, 13 ministerijų, 60 savivaldybių interneto svetainių tyrimas.

1. DEMOKRATIJS TRANSFORMACIJS ICT ĮTAKOJE

Demokratijos terminas taip dažnai ir visuotinai vartojamas, kad jo turinys praranda aiškia ir apibrėžtą prasmę. Kita vertus demokratijos definicija priklauso daugiaprasmių ir labiausiai neapibrėžtų šiuolaikino politikos mokslo sąvokų sričiai. „Demokratija reiškia daug dalykų daugeliui žmonių. Jeigu suprasime šį žodį paraidžiui, tai tokio dalyko tikriausiai apskritai negali būti. Galima netgi abejoti, ar gali susiklostyti tokios sąlygos, kurioms esant sakoma, jog valdo tauta“².

Nėra vieningos ir visuotinai pripažįstamos demokratijos definicijos, įvairiose kultūrose, skirtingais istoriniais laikotarpiais demokratijos sąvoka buvo suprantama skirtingai. Skirtingai ji suprantama išsivysčiusiose demokratinėse, rytų ar vidurio Europos šalyse, Afrikos, Azijos žemynuose. Taigi, demokratijos turinio suvokimas priklauso nuo ilgo ir daugiapakopio socialinio vystymosi proceso.

Tradicinis demokratijos supratimas negali būti ekstrapoliuojamas visuomenei transformuojamai globalizacijos, digitalizacijos ir postindustrinio poveikio. Visuomeniniams politiniams sprendimams būtina ieškoti naujų kelių bei patrauklių išraiškos formų. Demokratijai išskyla modernizacijos poreikis išreikštas lanksčiomis ir paslankiomis piliečių dalyvavimo bei saviraiškos formomis. Būtina nauja, platesnė ir atviresnė bei prieinamesnė pilietinio solidarumo sistema, kurioje kiekvienas visuomenės narys galėtų realizuoti dalyvavimo ir savirealizacijos poreikius bei įgyvendinant savo pilietines teises.

Šiandieninis jaunimo apatija dalyvavimui formalizuotų organizacijų veikloje, tokių kaip politinės partijos, visuomeninės organizacijos, draugijos, religinės bendruomenės ir panašiai, reikalauja naujų jaunų žmonių įtraukimo į demokratijos procesus formų.

---

² Dahrendorf, R. Modernusis socialinis konfliktas. Esė apie laisvės politiką. – Vilnius: Pradai, 1996. P. 95.

1.1. Elektroninės demokratijos samprata

Internetas atveria naujas unikalias galimybes vystyti pilietinę visuomenę modifikuojant tradicinį demokratijos institutą į e.demokratiją. Tačiau, vien šios galimybės negarantuoja savaiminio e.demokratijos formavimosi, čia lemiamą vaidmenį vaidina žmogiškasis faktorius, nuo kurio poreikių, bei motyvacijos priklauso elektroninio dalyvavimo aktyvumas demokratinuose procesuose. „Internetas nekeičia žmonių, jis tiesiog leidžia jiems tuos pačius dalykus daryti kitu būdu <<...>>. Priešingai utopiniams įsivaizdavimams, internetas ir jo plėtra vargu ar staiga pavers nesidominčius, neinformuotus ir abejingus piliečius besidominčiais, informuotais ir aktyviais kiberpiliečiais“³. Pilietinė visuomenė taip pat neatsiranda staiga, ji turi užaugti, išsiugdyti ir subręsti. Internetas – jaunimui patraukli erdvė, kuri padeda realizuoti savo poreikius ir interesus, burtis į interesų grupes bei dalyvauti įvairiuose projektuose, kas padeda jauniems žmonėms ugdyti jų pilietinio dalyvavimo įgūdžius.

Informacinės ir komunikacinės technologijos suteikia demokratijai tik naują realizacijos galimybę, kuria aktyviausiai naudojasi jaunoji karta. Priklausomai nuo to, kiek patrauklios ir produktyvios bus pilietinio dalyvavimo sąlygos naudojantis ICT, taip sparčiai vystysis ir elektroninė demokratija. E.demokratijos projektai – tai viena iš patraukliausių ir masiškiausių jaunimo įtraukimo į dalyvavimą demokratijos procesuose sričių.

Naujosios informacinės technologijos ir komunikavimo priemonės yra galingi švietimo, komercinės ir politinės veiklos, tarpkultūrinio dialogo, demokratiškos idėjų plėtros bei tarpasmeninio supratimo įrankiai įgalinantys prisidėti prie atskirų asmenų ir jų bendruomenių gerovės. Net tradiciškai konservatyvi katalikų bažnyčia atkreipia dėmesį, kad „informacijos technologijų sprogamą primenanti plėtra smarkiai padidino įvairių asmenų ir grupių komunikavimo galimybes. Internetas gali padėti žmonėms atsakingai naudotis laisve ir demokratija, įvairiose gyvenimo srityse praplėsti galimų pasirinkimų apimtį, išplėsti edukacinius bei kultūrinius horizontus, griauti skiriančias sienas ir visai skatinti žmogiškąjį tobulėjimą. Laisvas vaizdų ir žodžių srautas pasauliniu lygmeniu keičia ne tik politinius ir ekonominius tautų santykius, bet ir patį mūsų pasaulio supratimą. Šis reiškinys atveria daugybę iki šiol neįsivaizduojamų galimybių“⁴.

1989 metų pavasarį rytų ir vidurio Europoje žlugo totalitarinis komunistinis režimas, pradėjo kurtis naujos jaunos demokratinės visuomenės. Tuo tarpu „slūgstant postkomunistinei

---

³ Hill, K.A., Hughes, J.E. Cyberpolitics: Citizen Actyvism in the Age of the Internet / Kevin A. And Hughes Holl, E. John. – Oxford, UK: Rowman and Littlefield Publishes Inc., 1998. P. 157.

⁴ Bažnyčia ir internetas. Dokumentų rinkinys. – Kaunas: Katalikų interneto tarnyba, 2002. P. 9.

euforijai Vakaruose ėmė kurtis kitokia, nauja visuomenė – „kibernetinė visuomenė“⁵, kurios atsiradimui didžiausią įtaką padarė skaitmeninės technologijos ir internetas. Pirmiausiai tokios kibernetinės bendrijos formavosi universitetuose ir mokslinių tyrimų centruose, o vėliau jos išplito visur, kur buvo galima prisijungti prie globalaus tinklo. Naujoji visuomenė iškėlė ir naujus iššūkius klasikinei demokratijos sampratai.

Vienas iš žymiausių e.demokratijos ekspertų Steven L. Clift (1969) iškėlė naują, elektroninės demokratijos viziją, kuri papildė šiuolaikinę demokratijos sampratą ir tampa jos neatsiejama dalimi. „E.demokratija, viena esminių sąlygų padedančių piliečiams aktyviai dalyvauti kasdieniniame visuomenės gyvenime ir valstybės valdyme“⁶. Steven L. Clift tvirtina, kad internetas modernizuoja įprastinę demokratiją suteikdamas realią galimybę kiekvienam piliečiui dalyvauti šalies valdyme nepriklausomai nuo jo buvimo vietos ir laiko. Sukūrus reikiamą IT infrastruktūrą struktūrą būtų galima spręsti neatidėliotinas visuomenės problemas ir nelikti vien pasyviai valdžios priimamų sprendimų stebėtojais ir vykdytojais. „Taigi elektroninės demokratijos perspektyva numato informacijos ir komunikacijos technologijų atėjimą į egzistuojančius demokratijos sektorius. Taip galime kalbėti apie virtualias kampanijas ir politines partijas, internetinę advokatavimo bei lobistikos veiklą, elektroninę vyriausybę, žiniasklaidos ir interneto vartų puslapius, pilietinės visuomenės iniciatyvas, kuriančias erdvę elektroniniams piliečiams bei daugybę kitų dalykų“⁷. Atsiranda dar vienas, naujas jaunimo socializacijos institutas padedantis jam spręsti kylančias pilietinio dalyvavimo, mokymosi, savirealizacijos problemas ir įsilieti į modernią bei pilnavertę šiuolaikinio sociumo veiklą – tai informacinių ir komunikacinių technologijų kuriama erdvė, kuri patraukli jauniems žmonėms savo laisve ir neribotomis galimybėmis.

Toronto universiteto profesorius Crawford Brough Macpherson (1911–1987) teigė, kad visiškai įgyvendinti laisvę ir ugdyti pilnavertį pilietį įmanoma tik tada, kai piliečiai tiesiogiai ir nuolatos dalyvauja visuomenės ir valstybės valdyme. C.B. Macpherson niekada nevengė kelti klausimo, ar įmanoma šiuolaikinėse, moderniose ir sudėtingose visuomenėse taip išplėtoti demokratiją, kad nuo periodiško piliečių dalyvavimo rinkimuose būtų pereinama prie dalyvavimo priimant sprendimus visose gyvenimo srityse. Jis pripažino, kad pilietinis didelių bendruomenių valdymas yra labai sudėtingas, ar net neįmanomas, tačiau manė, kad ateityje visgi bus įmanoma transformuoti visuomenę ir valdymo sistemą taip, kad būtų kuo labiau realizuojama dalyvaujamoji demokratija.

---

⁵ Lessig, L Code and Other Laws of Cyberspace. – New York: Basic Books, 1999. P.4.

⁶ Clift, S. E-Democracy, E-Governance and Public Net-Work. // <http://www.publicus.net/articles/edempublicnetwork.html>; prisijungimo laikas 2004-06-20.

⁷ Kokia elektroninės demokratijos ateitis? // Omni vartai // http://www.omni.lt/index.php?base/z_42795; prisijungimo laikas 2003-12-10.

Šiandieninės informacinės ir komunikacinės technologijos leidžia įgyvendinti C.B. Macpherson dalyvaujamąsios demokratijos modelį, tačiau pagrindine stabdančia jėga tampa žmogiškasis faktorius. Ypač sunku pakeisti klasikinį visuomenės dalyvavimo supratimą ir sukurti naujas e.dalyvavimo tradicijas, todėl būtina kurti patrauklias sąlygas vienai imliausių ir aktyviausių naujų technologijų vartotojų grupei – jaunimui, kuris dar tik lavina savo dalyvavimo įgūdžius ir formuoja pilietinio elgesio įpročius.

Šiandien daugelyje demokratinėse valstybėse pripažįstama, kad būtina kurti naujas piliečių ir valdžios institucijų bendravimo formas, nes veikiant globalizacijai, sudėtingėjant visuomenės socialinei veiklai, būtini nauji demokratijos išraiškos instrumentai, kurie patenkintų kintančius visuomenės poreikius ir suteiktų galimybę jai aktyviai dalyvauti valstybės valdymo procesuose. “Šie instrumentai sudaro galimybes plėtoti naujas įtinklintas demokratijos ir politikos formas”⁸. Vienas iš esminių e.demokratijos plėtrą skatinančių instrumentų yra elektroninės paslaugos, kurios leidžia praplėsti piliečių dalyvavimo galimybes, supaprastinti bendravimo su valdžia procesus ir įgyvendinti skaidrumo politiką. Nuo šių paslaugų patrauklumo priklauso jomis besinaudojančių piliečių kiekis ir jų aktyvumas.

JAV politikos teoretikas, Harvardo universiteto viešosios politikos profesorius Robert D. Putnam (1940) teigia, kad “sumažėjęs pilietinis bendradarbiavimas lemia staigų kryptį politiniame gyvenime. Žmonės dalyvauja pilietiniuose ir politiniuose reikaluose, kai jie turi susiformavusius bendruomeninės veiklos įpročius, o kai šie įpročiai nyksta, politinis aktyvumas atrofuojasi. Akivaizdu, kad dabartinėse demokratinėse valstybėse pasitikėjimas tradiciniais demokratinio valdymo modeliais yra nusilpęs. Žmonės yra nusivylę ne pačia demokratijos idėja, bet įprastomis įstatymų leidybos ir politikavimo formomis, kurios yra atitolusios nuo paprastų piliečių”⁹. Todėl būtina gerinti piliečių ir valdžios atstovų tarpusavio bendravimą ir bendradarbiavimą, aktyvinti jų poreikį gauti kuo daugiau informacijos, poreikį dalyvauti politinėse diskusijose ir politiniame gyvenime.

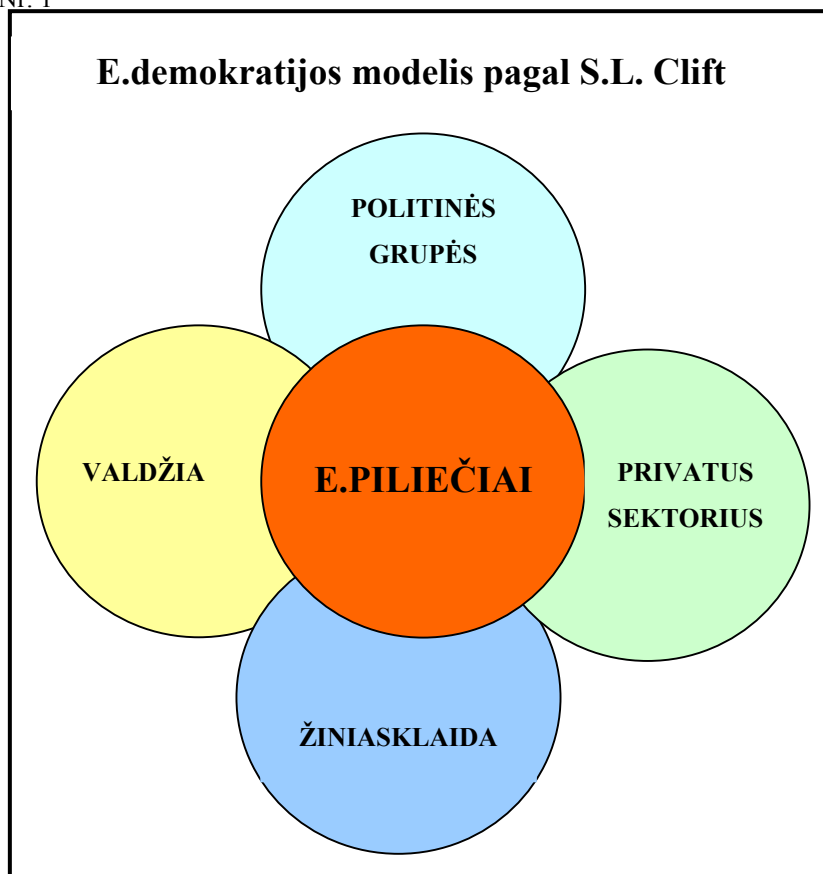
S. L. Clift pateikia supaprastintą e.demokratijos modelį¹⁰, kurį sudaro keturi sektoriai: politinės grupės, privatus sektorius, žiniasklaida ir valdžia, nukreipti ir glaudžiai sąveikaujantys su elektroniniais piliečiais, kaip e.demokratijos centru (žiūrėti schemą Nr. 1.).

---

⁸ Daunoraitė, V. Kaip įveikti laikmečio iššūkį – didėjančią atotrūkį tarp valdžios ir piliečių? // Mokslo Lietuva, Nr. 11 (301), 2004 m. birželio 3-16 d.

⁹ Kochmanaitė, I. El. demokratija išgelbės demokratiją? // Omni vartai // http://www.omni.lt/index.php?base/z_53136; prisijungimo laikas 2004-07-10.

¹⁰ Clift, S. E-Democracy, E-Governance and Public Net-Work. // <http://www.publicus.net/articles/edempublicnetwork.html>; prisijungimo laikas 2004-06-20.

Schema sudaryta pagal S.L.Clift „E-democracy Conceptual Model¹¹

Tiek politinės grupės, arba partijos ir interesų grupės, tiek ir privatus sektorius, žiniasklaida bei valdžia yra tradicinės demokratijos dedamosios, taigi galima teigti, kad dalelytę „e“ prieš žodį „demokratija“ apsprendžia informacinės ir komunikacinės technologijos ir jų panaudojimas demokratijos procese. Tačiau „informacijos visuomenė, yra ne technologinė, o socialinė bendrabūvio būdo kategorija - joje telematinės technologijos yra būtina kasdienio gyvenimo sąlyga, persmelkianti įvairias veiklos sritis“¹².

Kaip pagrindinę priemonę piliečių aktyvumui skatinti galima išskirti informacinių ir komunikacinių technologijų plėtrą, kuri gali turėti lemiamą įtaką demokratijos procesų plėtrai. Šiuolaikinės informacijos priemonės atveria galimybę viešai komunikacijai, kuri yra interaktyvi, palyginti nebrangi, o taip pat, neribojama nei laiko, nei erdvės. Jei IT teigiamai keičia žmonių buitį, informacijos paieškos, finansinių operacijų ar bendravimo su draugais įpročius, tai jos gali pakeisti ir piliečių bei valdžios institucijų kontaktavimo būdą. „Piliečiai vis labiau tikisi iš viešosios valdžios efektyvaus šių idėjų įgyvendinimo, siekia bendruomeninio būvio. Jie yra pasirengę priimti viešojo administravimo bei viešųjų paslaugų gerinimo

¹¹ Clift, S. E-Democracy, E-Governance and Public Net-Work. //

<http://www.publicus.net/articles/edempublikenetwork.html>; prisijungimo laikas 2004-06-20.

¹² Šaulauskas, M.P. E-demokratija. // Projektas „Regioninės valdžios sprendimų skaidrumo užtikrinimas: viešosios kontrolės stiprinimas, taikant informacines technologijas“. – Vilnius, 2003. p. 29-30. P.29.

naujoves, naujų technologijų panaudojimą bendraujant su vietos valdžia. Tačiau vietos valdžios institucijos vykdo tradicinius veiklos budus ir neišnaudoja galimybių, kurias teikia šiuolaikinės vadybos koncepcijos ir technologijos. Valdininkai tik miglotai įsivaizduoja tokių vienijančių idėjų reikšmę, nėra pasirengę lygiavertei sąveikai su piliečiais ir pažangiausių technologijų taikymui jai tobulinti“¹³.

Jenet Caldow, IBM Elektroninės valdžios instituto (Institute for Electronic Government, IBM) direktorė savo straipsnyje „e.Democracy: Putting Down Global Roots“ teigia, kad „e.demokratija reiškia ne ką kitą, kaip informacinių technologijų, kaip instrumentų naudojimą palengvinant, gerinant ir galiausiai plėtojant demokratijos procesus“¹⁴. Taigi, vienu iš esminių e.demokratijos plėtros aspektų tampa praktinis elektroninių paslaugų įgyvendinimas, paremtas infrastruktūros plėtra, informacinių technologijų panaudojimo galimybėmis ir kuriamų e.paslaugų įvairove, gausa ir patrauklumu.

Apibendrinant galima teigti, kad e.demokratija yra – piliečių interesų gynimo bei integracijos į sociumą priemonė ir tam tikra bendradarbiavimo su valstybe forma paremta informacinėmis technologijomis, elektroninės valdžios rėmuose.

---

¹³ Augustinaitis, A. Informacijos visuomenės savivaldos tendencijos. // <http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/infmok/14/str3.html>; prisijungimo laikas 2003-12-10.

¹⁴ Caldow, J. e-Democracy: Putting Down Global Roots. // <http://www-1.ibm.com/industries/government/ieg/pdf/e-democracy%20putting%20down%20roots.pdf>; prisijungimo laikas 2004-09-01.

1.2. Praktinis e.demokratijos paslaugų jaunimui aspektas

Aptarus e.demokratijos sampratą derėtų atkreipti dėmesį į praktinį aspektą, kurio pagalba realizuojami e. demokratijos procesai. Per e.demokratiją piliečiai ir verslas nustato kokias konkrečiai paslaugas ir koku priimtinu būdu jiems teiks valdžia, taip pat tokiu būdu nustatomi tarpusavio išsipareigojimai elektroniniam bendravimui ir bendradarbiavimui. „Informacijos visuomenės savivalda bendraisiais bruožais suprantama kaip vietos valdžios ir piliečių sąveika, kur svarbiausią vaidmenį vaidina informacijos technologijos ir socialinės idėjos, kurių pagrindu bendruomenė yra susieta ir įgyja kolektyvinės veiklos kryptis ir prioritetus“¹⁵. Čia e.valdžia atlieka katalizatoriaus vaidmenį e.demokratijos formavimosi procese ir skatina optimizuoti patį valstybės valdymo mechanizmą.

Autoritetingi vokiečių mokslininkai Dieter Fushs ir Max Kaase pažymi, kad e.demokratijos terminas pirmiausiai priskiriamas „techniniam aspektui ta prasme, kad šiuolaikinė demokratija keičiasi ar gali pasikeisti pagal piliečių, organizacijų ir institutų galimybes sąveikauti tarpusavyje informacinių technologijų pagalba per elektroninę komunikacinę sistemą. <<...>> Šiuos pokyčius demokratiname procese visgi derėtų vertinti remiantis tokiais kriterijais: pirmiausiai jie privalo užtikrinti efektyvesnių politinių sprendimų priėmimą; padidinti demokratijos legitimumą, per aktyvesnį piliečių dalyvavimą“¹⁶. Todėl iškyla būtinybė išaiškinti atskirų socialinių grupių dalyvavimo poreikius bei galimybes, nes tik turint informaciją apie grupių poreikius ir interesus įmanomas efektyvus paslaugų teikimas joms.

Analizuojant jaunimo poreikius ir galimybes susiduriama su jaunų žmonių socialinių įgūdžių trūkumu, kuris trukdo jiems pilnai realizuoti pilietinio dalyvavimo, edukacijos, verslumo, meno bei kitose srityse. Todėl, kuriant e. paslaugas šiai visuomenės daliai būtina atsižvelgti į jos socialinius, psichologinius ir kitus ypatumus. Viena iš patraukliausių e.paslaugų rūšių jaunimui yra įvairaus pobūdžio projektai, kurie skatina jaunimo saviraiškos ir dalyvavimo ugdymą bei tarnauja, kaip jaunimo socializacijos institutai.

S. L. Clift pabrėžia, kad „viena esminių e.demokratijos varomųjų jėgų yra e.valdžia arba e.valdymas“¹⁷. Jis atkreipia dėmesį į tris pagrindinius elektroninės valdžios (e.valdžios)

---

¹⁵ Augustinaitis, A. Informacijos visuomenės savivaldos tendencijos. // <http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-mok/14/str3.html>; prisijungimo laikas 2003-12-10.

¹⁶ Fushs, D. Kaase, M. Electronic democracy. // XVIIIth World Congress of the International Political Association (IPSA), August 1-6, 2000, Quebec City, Quebec, Canada.

¹⁷ Clift, S. E-Democracy, E-Governance and Public Net-Work. // <http://www.publicus.net/articles/edempublicnetwork.html>; prisijungimo laikas 2004-06-20.

teikiamų paslaugų modulius (G2C, G2B, G2G), kurie apima potencialiausius elektroninių viešųjų paslaugų vartotojų segmentus visuomenėje. Tai gi, apibrėžiant potencialių e. paslaugų vartotojų ratą išskiriamos trys tikslinės vartotojų grupės:

- 1) gyventojai;
- 2) verslas;
- 3) valdžios institucijos.

Viešųjų e. paslaugų modulis „valdžia-gyventojams“ (G2C) apima valdžios institucijų elektroniniu būdu teikiamas viešąsias paslaugas gyventojams. „Valdžia – verslui“ (G2B) modulis – viešųjų e.paslaugų tiekimą verslo subjektams, o modulis „valdžia – valdžiai“ (G2G) skiriamas viešojo administravimo institucijų tarpusavyje teikiamoms e.paslaugoms apibrėžti.

Šiais moduliais yra apibrėžiamas potencialių klientų ratas, grupuojant viešąsias elektronines paslaugas pagal tikslinę vartotojų grupes. Darbe akcentuojamos e.paslaugos skirtos specifinei socialinei grupei – jaunimui, kadangi jos poreikiai ir preferencijos dažnai nesutampa su tradiciškai nusistovėjusiais visuomenės poreikiais.

„Sic Gallup Media“ duomenimis, paskelbtais 2002 metais „daugiausiai interneto vartotojų – tarp jauniausių šalies gyventojų (pavyzdžiui, internetu naudojasi maždaug ketvirtadalis jaunesnių nei 20 metų amžiaus, daugiau nei dešimtadalis 20-29 m. amžiaus gyventojų); pagrindinę interneto vartotojų grupę sudaro žmonės iki 34 metų amžiaus“¹⁸, todėl šiame darbe pagrindinis dėmesys sutelktas ties šia specifinei visuomenės daliai, jaunimui, teikiamomis e. paslaugomis.

OECD (The Organisation for Economic Co-Operation and Development) išskiria tris e.demokratijos, tai yra valdžios teikiamų e.paslaugų lygmenis:

- 1) „vienkryptė interakcija (*interaction – one-way information provision*), kur pateikiama informacija;
- 2) dvipusė interakcija (*two-way relationship*), kur piliečiai turi galimybę atsiliepti į keliamus klausimus;
- 3) galiausiai partnerystė ir bendravimas (*partnership relationship*), kur piliečiai aktyviai dalyvauja politikos formavime“¹⁹.

---

¹⁸ Elektroninės viešosios paslaugos Lietuvoje. Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie LR Vyriausybės. // <http://www.ivpk.lt/main-aktual.php?cat=61&n=11>; prisijungimo laikas 2003-11-25.

¹⁹ Caldwell, J. e-Democracy: Putting Down Global Roots. // <http://www-1.ibm.com/industries/government/ieg/pdf/e-democracy%20putting%20down%20roots.pdf>; prisijungimo laikas 2004-09-01.

Lietuvos Respublikos Seimo 2002 metais priimtoje E.valdžios koncepcijoje nurodoma, kad „viešųjų paslaugų perkėlimo į internetą branda bus keturių lygių:

1) Pirmasis lygis – informacinio pobūdžio viešosios paslaugos. Institucija pateikia viešąją informaciją internetu.

2) Antrasis lygis – dalinė transakcija. Institucija pateikia vartotojui savo tinklalapiuose iš dalies automatizuotas formas ir anketas, kurias užpildęs ir išspausdinęs vartotojas gali jomis naudotis (pvz., pateikti institucijai duomenis).

3) Trečiasis lygis – dalinis interaktyvumas. Vartotojo tapatybė nustatoma sistemoje. Jis gali pateikti paklausimus, ir institucija elektroninio paklausimo pagrindu atsako į šį paklausimą. Tačiau viešoji paslauga (pvz., pažyma) pristatoma neelektronine forma.

4) Ketvirtasis lygis – visiškas interaktyvumas. Baigtas e. valdžios projektas. Vartotojas elektroniniais kanalais paduoda užklausą ir gauna galiojančią elektroninę viešąją paslaugą²⁰.

Darbe analizuojant e.demokratijos projektus jaunimui remiamasi Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Vyriausybės rekomenduojama ir priimtinesne terminija pasižyminti e.paslaugų perkėlimo į internetą brandos lygio klasifikacija, nurodanti, kad:

- 1) Pirmasis lygis – tai informacijos pateikimas internete;
- 2) Antrasis lygis – vienkryptis interaktyvumas;
- 3) Trečiasis lygis – dviejų krypčių interaktyvumas;
- 4) Ketvirtasis lygis – transakcijos²¹.

Iš esmės visos pateiktos e.paslaugų teikimo lygių klasifikacijos savo prasme išraiška yra panašios, tačiau skirtingos institucijos jas pateikia skirtingai.

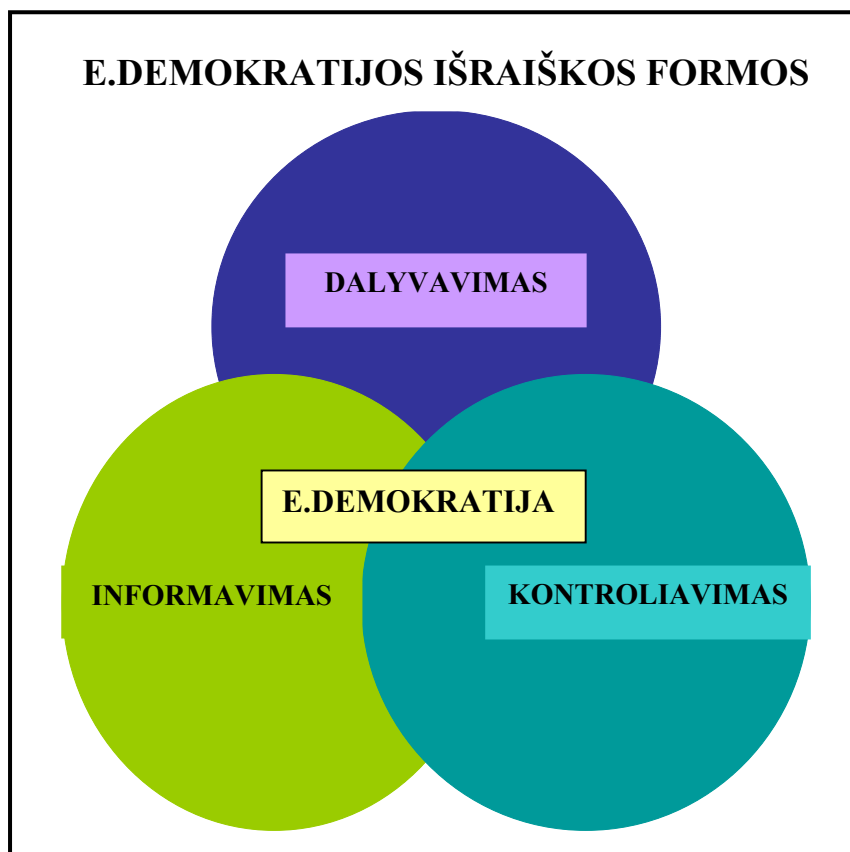
Kitas svarbus praktinės e.demokratijos aspektas, tai jos išraiškos formos (žiūrėti schemą Nr. 2):

- 1) dalyvavimas;
- 2) informavimas;
- 3) kontroliavimas.

---

²⁰ Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gruodžio 31 d. nutarimas Nr. 2115 „Dėl Elektroninės valdžios koncepcijos patvirtinimo“. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 2-54.

²¹ Elektroninės viešosios paslaugos Lietuvoje. Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės. // <http://www.ivpk.lt/main-aktual.php?cat=61&n=11>; prisijungimo laikas 2003-11-17.

Schemas autorė D. Ališauskaitė Zinovičienė

Tai „labiausiai paplitusios e.demokratijos formos. Visos jos – ne tikslas, o tik priemonė, tad reikia vadovautis tokiu principu: *daryk tik tai, ko iš tiesų jau reikia ir kas iš tiesų (jau) veikia!* Tokios veiklos kriterijai du: Ar sprendimuose dalyvauja daugiau piliečių? Ar gerėja sprendimų kokybė, jų tinkamumas? Be to, e.demokratija – sparčiai besiformuojantis ir daugialypis reiškinys, tad jos poveikis daugiareikšmis ir nelengvai prognozuojamas. E.demokratijos praktika, ypač jos inovaciniai pavidalai, nėra plačiai paplitę, todėl būtina nuolatinė atožvalga į pasaulinę patirtį. Pagrindinė problema – įveikti principo „iš pradžių funkcija (paslaugos, sprendimai, rutina), ir tik po to demokratija“ inerciją“²².

Londono universiteto profesorius, žymus e.demokratijos specialistas Stephen Coleman savo pranešime Lietuvos teisės universiteto Tarptautiniame viešo konsultavimo seminare Vilniuje iškėlė keturis pagrindinius demokratijos vystymosi etapus:

- 1) „Laisvė be atsakomybės, tai yra, visuomenės troškimas, kurį būtų galima išreikšti taip: Palikite mus ramybėje ir mes žinosime ką daryti;
- 2) Mes norime žinoti kas vyksta aplinkui ir kokios idėjos rutuliojasi;

²² Šaulauskas, M.P. E-demokratija. // Projektas „Regioninės valdžios sprendimų skaidrumo užtikrinimas: viešosios kontrolės stiprinimas, taikant informacines technologijas“. – Vilnius, 2003. p. 29-30. P.30.

- 3) Siekimas balsuoti, reiškiantis piliečių norą dalyvauti priimant svarbius visuomenei sprendimus;
- 4) Piliečių troškimas aktyviai dalyvauti viešojoje diskusijoje su valdžios atstovais ir prisiimti atsakomybę už sprendimus²³.

Taigi, anot profesoriaus S. Coleman demokratija vystėsi nuo kraštutinio liberalaus požiūrio suteikiančio piliečiui kuo daugiau nepriklausomybės nuo valstybės kontrolės ir dalyvavimo formalizuotame valstybės valdyme iki piliečių noro aktyviai dalyvauti skaidriausia ir visuotinai prieinamuose valstybės valdymo ir politikos formavimo procesuose. Tokie piliečių troškimai ankstesniais demokratijos etapais buvo sunkiai įmanomi. Dabar, sparčiai vystantis informacinėm ir komunikacinėm technologijom, šių troškimų realizavimo galimybes atveria e.demokratija ir jos plėtros procesai.

Stephen Coleman ir Danijos Technikos universiteto (Technical university of Denmark) daktaras John Gotze išskiria keturias e.demokratijos funkcionavimo kryptis:

- 1) „tiesioginė, arba plebiscitinė, demokratija, kurios šalininkai yra ypač nusivylę atstovaujamosios demokratijos institucijomis;
- 2) egzistuoja virtualios bendruomenės, kurios sudaro autonomišką pilietinių draugijų tinklą, susibūrusį pagal interesus. Šios bendrijos ypač populiarios jaunimo tarpe, todėl valdžia galėtų ieškoti būdų, kaip bendradarbiauti su šiomis virtualiomis bendruomenėmis;
- 3) valdžia vis labiau naudoja internetą viešosios nuomonės tyrimams, nuo virtualių apklausų ir balsavimo iki vietinių referendumų ar piliečių inicijuotų peticijų, tačiau valdžia nepakankamai išnaudoja interneto teikiamą prieigą prie viešosios nuomonės formavimosi procesų;
- 4) virtualus visuomenės dalyvavimas politiniuose svarstymuose. Piliečių dalyvavimą galima vadinti "svarstymu", kai jie aktyviai diskutuoja ir nagrinėja skirtingus požiūrius bei politinius sprendimų kelius. Toks metodas skatina formuoti visuomenės preferencijas, o ne jas tiesiog patvirtinti²⁴.

Anot S. Coleman, optimaliausias kelias plėtoti šiuolaikinės demokratijos procesus „tai komunikacija, kuriai plačiausias galimybes atveria šiuolaikinės informacinės technologijos.

---

²³ Daunoraitė, V. Kaip įveikti laikmečio iššūkį – didėjančią atotrūkį tarp valdžios ir piliečių. // Mokslo Lietuva, 2004 m. Birželio 3-16 d. Nr. 11 (301). // <http://ml.lms.lt/200411/20041103.htm>; Prisijungimo laikas 2004-06-25.

²⁴ Caldow, J. e-Democracy: Putting Down Global Roots. // <http://www-1.ibm.com/industries/government/ieg/pdf/e-democracy%20putting%20down%20roots.pdf>; prisijungimo laikas 2004-09-01.

Kuo daugiau teisingos informacijos, tuo daugiau pasitikėjimo, vadinasi, ir daugiau sėkmingų problemų sprendimo²⁵.

Ateityje e.demokratijos vystymasis, be abejonės priklausys nuo sugebėjimo panaudoti informacinių ir komunikacinių technologijų naujoves politiniame rungtyniavime, bei politikos formavime. Anot S. L. Clift, „mes patiriame dramatišką „e.demokratijos vystymąsi“, kurio dalyvių interesus, vaidmenis ir veiksmus dar sunku perprasti iki galo, todėl tai sudaro sąlygas įtakoti e.demokratijos vystymąsi ateityje“²⁶. Tobulėjant informacinėms technologijoms ir joms tampant vis lengviau prieinamomis eiliniams piliečiams, bei energingai diegiant ir plečiant e.valdžios paslaugas, vystosi e.demokratijos procesai, kurie, savo ruožtu veikia bendrą demokratijos plėtotę sociume.

Apibendrinant galima teigti, kad naujų ICT įsisavinimas, prieigos prie globalaus tinklo bei visuomenės poreikio naudotis e.valdžios siūlomomis paslaugomis augimas suponuoja e.demokratijos procesų vystymąsi. E.demokratija keičia valstybės politinį lauką – formuojasi nauja aktyvi piliečių pozicija, politinių partijų ir atskirų politikų, visuomeninių organizacijų veikla iš dalies persikelia į virtualią erdvę. „Svarbiausia ne tik tai, kaip formaliai įkurti naujas demokratines institucijas, bet ir tai, kaip iš principo sukurti plačias galimybes dalyvauti piliečiams“²⁷. Taigi, e.demokratija neatsiejama žinių visuomenės dalis, kuri ir nukreipia demokratijos procesus sociume į kibernetinę erdvę.

Kita vertus, demokratiniai svarstymai bei kitos pilietinės visuomenės apraiškos neturi būti anarchiški. Žmonės jaučiasi saugiau ir diskutuoja laisviau, kai laikosi nustatytos diskusijų tvarkos, todėl ypač svarbu jaunimą pritraukti dalyvauti e.demokratijos projektuose, kur jie lavintų savo diskutavimo bei dalyvavimo komandiniame darbe ir sprendimų priėmimuose įgūdžius ir kultūrą.

Europos Komisija atliko uždavinių, su kuriais Europa susiduria jaunimo srityje, ir naujos politikos priemonių poreikių analizę²⁸, kuri atvėrė penkias pagrindines problemines sritis jaunimo politikai plėtoti:

1. dalyvavimas (pilietiškumas);
2. švietimas (edukacija);

---

²⁵ Daunoraitė, V. Kaip įveikti laikmečio iššūkį – didėjantį atotrūkį tarp valdžios ir piliečių. // Mokslo Lietuva, 2004 m. Birželio 3-16 d. Nr. 11 (301). // <http://ml.lms.lt/200411/20041103.htm>; prisijungimo laikas 2004-06-25.

²⁶ Clift, S. E-Democracy, E-Governance and Public Net-Work. // <http://www.publicus.net/articles/edempublicnetwork.html>; prisijungimo laikas 2004-06-20.

²⁷ Held, D. Demokratijos modeliai. – Vilnius: Eugrimas, 2002. P. 400.

²⁸ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

3. socialiniai (užimtumas, profesinis rengimas, verslumas, socialinė įtrauktis, prevencinė veikla);
4. kultūra (menas);
5. globalizacija (Europinės vertybės, mobilumas, santykiai su visu kitu pasauliu).

Remiantis Europos Komisijos jaunimo politikos analizės rezultatais šiame darbe tiriant e.demokratijos projektus jaunimui bus atsižvelgiama į e.demokratijos projektų tematikos prioritetus, išskiriant socialinių projektų tematiką į tris dalis: 1) socialinių; 2) verslumo; 3) ir prevencijos. Toks išskyrimas svarbus nustatant institucijų bei organizacijų preferencijas jaunimo politikos srityje tiriant jaunimo projektus pateikiamus jų interneto svetainėse.

Europos Komisija, siekdama jaunimo edukacinių ir socialinės integracijos programų, tokių kaip „Jaunimas“ ir „Kultūra 2000“, tęstinumo, 2004 metų liepos 14 dieną pasiūlė naują „Švietimo, audiovizualinę, kultūros ir jaunimo programą 2007–2013 metams, kuriai skirtas 13,6 milijardų eurų biudžetas“²⁹. Ši programa apima keturias veiklos kryptis:

1. „Comenius programa koncentruojama ties mokykliniu švietimu. Į ją siekiama įtraukti ne mažiau kaip 5 proc. Europos Sąjungos moksleivių.
2. Erasmus programa skirta aukštajam mokslui. Šia programa siekiama užtikrinti galimybę iki 2011 metų 3 milijonams universitetų studentų studijuoti užsienyje.
3. Leonardo da Vinci programa apima profesinio mokymo sferą. Programos tikslas išplėsti profesinio mokymo centrų veiklą kitose Europos sąjungos šalyse, kur iki 2013 metų galėtų mokytis 150 000 jaunų žmonių kasmet.
4. Grundvig programa skirta suaugusiųjų mokymui. Ja siekiama užtikrinti 25 000 studentų galimybę kiekvienais metais mokytis ar tobulintis įvairiose Europos Sąjungos mokymo įstaigose“³⁰.

Toks solidus šios jaunimo programos biudžetas parodo išskirtinį Europos Komisijos dėmesį jaunimo ugdymui ir švietimui. Tuo pačiu šis biudžetas garantuoja atskirų jaunimo projektų finansavimą ir realią galimybę juos vykdyti, bei skatina jaunimo iniciatyvumą dalyvauti šiuose projektuose. Pati programa yra nukreipta į jaunimo mobilumo, savanorystės, kultūrinių mainų ir pilietiškumo skatinimą bei demokratijos plėtojimą.

---

²⁹ The Commission proposes new Education, MEDIA, Culture and Youth programmes for 2007–2013. // http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/newprog/index_en.html; prisijungimo laikas 2004-09-10.

³⁰ A new generation of EU programmes for education and training, culture, youth and the audiovisual sector in 2007–2013. // http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/newprog/index_en.html; prisijungimo laikas 2004-09-10.

1.3. Normatyvinė bazė reglamentuojanti e.demokratijos projektus jaunimui

Jaunimas yra ta sociumo dalis, kuriai reikalingos specifinės integracijos į sociumą sąlygos „tik demokratija ir įstatymų valdžia gali apsaugoti visuomenę“³¹, todėl ne atsitiktinai tarptautinės organizacijos ir Lietuvos Respublikos valstybės valdžios institucijos skiria ypatingą dėmesį jaunimo politikos reglamentavimui.

Tarptautiniai teisės aktai.

Viena autoritetingiausių tarptautinių organizacijų – Jungtinių Tautų Organizacija daug dėmesio skirianti demokratijos plėtrai visame pasaulyje. Vienas tarptautinių dokumentų tiesiogiai susijusių su projektu jaunimui skatinimu yra Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 1965 metų gruodžio 7 dienos Taikos, tautų savitarpio pagarbos ir supratimo idealų ugdymo jaunimui deklaracija³². Jungtinės Tautos šia deklaracija ragina „vyriausybes, nevyriausybinės organizacijas ir jaunimo judėjimus pripažinti šešis esminius principus ir imtis atitinkamų priemonių jiems įgyvendinti“³³. Deklaracijos principai atspindi jaunimo tarpusavio bendravimo ir bendradarbiavimo svarbą, teisingumo, laisvės, abipusės pagarbos ir tarptautinio solidarumo dvasią, bei jaunimo suartėjimo mokslo, sporto, kultūros, turizmo srityse plėtotę ir skatinimą. Šia deklaracija Jungtinės Tautos pabrėžia jaunimo ugdymo ir auklėjimo demokratijos principų dvasia svarbą valstybių ateities tarpusavio santykių gerinimui ir plėtojimui. Šiuolaikinės informacinės technologijos atveria naujas galimybes įgyvendinti šios deklaracijos principus kuriant tarptautinius e.demokratijos projektus ir į juos įtraukiant kuo daugiau įvairių šalių jaunimo.

Šie principai aktualūs ir šiandien – Europos Komisijos Baltojoje knygoje Naujas postūmis Europos jaunimui pabrėžiama, kad „jaunų žmonių gyvenimo ir karjeros keliai labai įvairūs, jiems kyla neužtikrintumo jausmas dėl tų sunkumų, su kuriais jie susidurs privačiame ir profesiniame gyvenime. Savo padėties trapumo suvokimas be abejonės iš dalies paaiškina jų platesnį susirūpinimą tais, kurie išskiriami. Jie mano, kad reikia dar daug padaryti, kad būtų galima užtikrinti kiekvieno žmogaus pagrindines teises, ir dar svarbiau, kad būtų galima užtikrinti mažumų teises ir kovoti visomis įmanomomis priemonėmis su visokiomis diskriminacijos ir rasizmo apraiškomis“³⁴.

³¹ Donskis, L. Pilietinė visuomenė ir jos priešai. – Vilnius: Versus Aureus, 2004. P. 129.

³² Žmogaus teisės: Tarptautinių dokumentų rinkinys / sud. Milišauskas, R. – Vilnius: Mintis, 1991. P. 292.

³³ Žmogaus teisės: Tarptautinių dokumentų rinkinys / sud. Milišauskas, R. – Vilnius: Mintis, 1991. P. 293.

³⁴ Europos komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

Būtina paminėti vieną svarbiausių, Lietuvos Respublikos Seimo 2004 metais lapkričio 11 dieną ratifikuotą Europos Sąjungos dokumentą – Konstituciją Europai, kuri įsigalios ratifikavus ją visoms šalims narėms. Šios Konstitucijos 3 skirsnio VI antraštinėje dalyje I-45; I-46 ir I-47 straipsniuose aprašyti trys pagrindiniai Sąjungos demokratijos principai: demokratinės lygybės principas, atstovaujamosios demokratijos principas ir dalyvaujamosios demokratijos principas.

Demokratinės lygybės principas skelbia, kad „savo veikloje Sąjunga visada laikosi piliečių, kuriems jos institucijos, įstaigos ir organai skiria vienodą dėmesį, lygybės principo“³⁵.

Atstovaujamosios demokratijos principas skelbia, kad, „Sąjungos veikla pagrįsta atstovaujama demokratija. <<...>> Kiekvienas pilietis turi teisę dalyvauti demokratiname Sąjungos gyvenime. Priimant sprendimus, siekiama kuo didesnio viešumo ir artimesnio bendravimo su piliečiais. Politinės partijos Europos lygiu prisideda formuojant europinį politinį sąmoningumą ir reiškiant Sąjungos piliečių valią“³⁶.

Dalyvaujamosios demokratijos principas skelbia, kad „institucijos atitinkamomis priemonėmis suteikia piliečiams ir atstovaujamosioms asociacijoms galimybę skelbti nuomones apie visas Sąjungos veiklos sritis ir viešai jomis keistis. Institucijos palaiko atvirą, skaidrų ir nuolatinį dialogą su atstovaujamosiomis asociacijomis ir pilietine visuomene“³⁷.

Konstitucija Europai didelį dėmesį skiria demokratijos definicijos išaiškinimui ir jos turinio atskleidimui. Tam, kad deramai ir efektyviai užtikrinti šių principų realizavimą besiplečiančioje Europos Sąjungoje būtina naudoti įvairias informacines ir komunikacines technologijas demokratinio valdymo procesuose.

Konstitucijos 5 skirsnis skirtas švietimui, jaunimui, sportui ir profesiniam mokymui. Ypač svarbus šio skirsnio III-282 str., kuriame siekiama „plėtoti europinę pakraipą švietimo srityje, ypač mokant valstybių narių kalbų ir jas populiarinant; skatinti studentų ir dėstytojų mobilumą, *inter alia* skatinant akademinį diplomų ir studijų trukmės pripažinimą; skatinti švietimo įstaigų bendradarbiavimą; plėtoti keitimąsi informacija ir patirtimi bendrais valstybių narių švietimo sistemų klausimais; skatinti plėsti jaunimo ir socialinės-pedagoginės pakraipos mokymo specialistų mainus bei skatinti jaunimą dalyvauti demokratiname Europos gyvenime;

---

³⁵ Treaty establishing a Constitution for Europe. Conference of the Representatives of the Governments of the Members States. Brussels, 29 October 2004. (OR. fr) CIG 87/2/04 REV 2. // <http://ue.eu.int/uedocs/cmsUpload/cg00087-re02.en04.pdf>; prisijungimo laikas 2004-11-11.

³⁶ Treaty establishing a Constitution for Europe. Conference of the Representatives of the Governments of the Members States. Brussels, 29 October 2004. (OR. fr) CIG 87/2/04 REV 2. // <http://ue.eu.int/uedocs/cmsUpload/cg00087-re02.en04.pdf>; prisijungimo laikas 2004-11-11.

³⁷ Treaty establishing a Constitution for Europe. Conference of the Representatives of the Governments of the Members States. Brussels, 29 October 2004. (OR. fr) CIG 87/2/04 REV 2. // <http://ue.eu.int/uedocs/cmsUpload/cg00087-re02.en04.pdf>; prisijungimo laikas 2004-11-11.

skatinti nuotolinio mokymo vystymąsi; plėtoti europinę pakraipą sporto srityje, <<...>> ypač jaunų sportininkų, fizinį ir moralinį integralumą³⁸.

Pats Konstitucijos 5 skirsnio pavadinimas implikuoja jaunimo švietimo ir užimtumo būtinumą bei svarbą. Šiame skirsnyje ypač akcentuojamas jaunimo mobilumas ir akademiniai mainai, taip pat atkreipiamas dėmesys į nuotolinį mokymą, kuris negalėtų egzistuoti be informacinių technologijų ir interneto. Norint deramai užtikrinti jaunimo dalyvavimą demokratinuose procesuose būtina kurti naujas ir patrauklias dalyvavimo formas, kur viena patogiausių, greičiausių ir jaunimui priimtinausių sąlygų yra ICT panaudojimas. E.demokratijos projektai skatina aktyvų jaunimo dalyvavimą edukaciniuose, kultūriniuose ir pilietiniuose procesuose.

Jau Europos Tarybos 2000 metų kovo 23–24 dienomis priimtoje Lisabonos strategijoje Europos Taryba kviečia šalis ES nares pereiti prie „žiniomis grįstos ekonomikos ir visuomenės, sudaryti geresnes sąlygas informacinei visuomenei plėtoti, greitinti struktūrines reformas, nukreiptas į konkurencingumo didinimą ir inovacijų plėtrą“³⁹. Lisabonos strategijoje didžiausias dėmesys kreipiamas į informacinių technologijų ir infrastruktūros kūrimą bei plėtrą. Taip pat ši strategija skatina šalis nares paremti „studentų, dėstytojų, mokslininkų ir mokytojų mobilumą, tiek išnaudojant esamas ES programas (Socrates, Leonardo, Youth) bei šalinti tokiems mainams iškylančias kliūtis, tiek ir sprendžiant kvalifikacijų pripažinimo bei studijų ir mokymosi trukmės klausimus“⁴⁰. Taip pat šioje strategijoje pabrėžiama užimtumo politikos aktyvinimo bei jaunų žmonių permanentinio mokymosi svarba.

Lisabonos strategijoje Europos Taryba ir Europos Komisija raginamos parengti išsamų Elektroninės Europos (*e.Europe*) veiksmų planą. *E.Europe* tai politinė iniciatyva pratęsianti Lisabonos strategiją ir numatanti žinių visuomenės kūrimo gaires. Yra trys pagrindiniai Elektroninės Europos tikslai: „įtraukti kiekvieną pilietį, šeimą ir mokyklą, kiekvieną įmonę ir administraciją į skaitmeninę erą ir sujungti į kompiuterinę sistemą; sukurti elektroniskai išprususią Europą, remiamą kultūringo, pasirengusio finansuoti ir plėtoti naujas idėjas, verslo; užtikrinti, kad procesas būtų socialiai patrauklus, skatintų vartotojų pasitikėjimą ir stiprintų socialinę sanglaudą“⁴¹. Akivaizdu, kad šių tikslų įgyvendinimas skatina piliečių dalyvavimą

---

³⁸ Treaty establishing a Constitution for Europe. Conference of the Representatives of the Governments of the Members States. Brussels, 29 October 2004. (OR. fr) CIG 87/2/04 REV 2. //

<http://ue.eu.int/uedocs/cmsUpload/cg00087-re02.en04.pdf>; prisijungimo laikas 2004-11-11.

³⁹ Lisbon Extraordinary European Council, 23-24 March 2000. //

http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-r1.en0.htm; prisijungimo laikas 2004-06-15.

⁴⁰ Lisbon Extraordinary European Council, 23-24 March 2000. //

http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-r1.en0.htm; prisijungimo laikas 2004-06-15.

⁴¹ Elektroninė Europa - Informacinė visuomenė visiems. //

http://www3.lrs.lt/pls/inter/w3_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=4104&p_int_tv_id=691&p_org=0; prisijungimo laikas 2004-06-15.

tiek vietos savivaldos, tiek visos Europos reikaluose elektroninių priemonių pagalba, kas savo ruožtu skatina elektroninės demokratijos plėtrą.

Šio dokumento pirmojoje dalyje – „Europos jaunimas – į skaitmeninį amžių“ – akcentuojamas svarus jaunų žmonių vaidmuo Europos ekonomikos ir visuomenės modernizavimo procesuose. Nurodoma, kad švietimas yra lemiamas veiksnys įtakojantis jaunimą ir užtikrinantis visos Europos sociumo ekonominę ir socialinę pažangą, bei būtina sąlyga plėtojant e.demokratijos procesus pilietinėje visuomenėje. Skaitmeniniame amžiuje dar didesnę reikšmę įgauna poreikis skatinti jaunimo permanentinio mokymosi plėtrą, sukurti naujas menininkų, mokslininkų, verslininkų kartas ir sudaryti sąlygas jauniems žmonėms išreikšti save, skatinti jaunimą informacinių technologijų pagalba projektuose panaudoti savo iniciatyvumą ir kūrybines galias dalyvauti demokratijos plėtroje. Dokumentas numato, kad valstybių narių planuose būtų įsipareigojimas iki 2002 metų į kompiuterinę sistemą įjungti visas mokyklas. Šios iniciatyvos tikslas – toliau spartinti šį procesą ir siekti, kad visi jauni europiečiai sugebėtų valdyti skaitmenines technologijas. Aptariamas planas numato tris prioritėtines sritis:

1. „Interneto ir įvairių informacijos priemonių įvaldymas;
2. šių naujų galimybių pritaikymas mokantis ir įgyjant naujų įgūdžių;
3. pagrindinių įgūdžių išsiugdyimas, tokių kaip bendradarbiavimas, kūrybiškumas, daugelio disciplinų panaudojimas vienam klausimui spręsti, prisitaikymas, bendravimas tarp kultūrų ir problemų sprendimas⁴².

Elektroninės Europos veiksmu plane pabrėžiama tai, kad valstybių narių nacionalinės švietimo sistemos turi sukurti mokiniams ir mokytojams palankią aplinką, kuri leistų maksimaliai išnaudoti naujas informacines technologijas. Šiame veiksmų plane aptariamas ir mokomasis turinys, kuris turi atspindėti Europos kultūrinę ir kalbinę įvairovę ir ja remtis. Neabejotina, kad vykdomų edukacinių projektų jaunimui iniciatyvos sėkmė priklausys nuo mokytojų ir mokyklų vadovybės aktyvumo bei verslo atstovų noro bendradarbiauti su švietimo sektoriumi, pavyzdžiui: „per privačias-valstybines partnerystes, tiekiant aukštos kokybės, vartotojams pritaikytus produktus, paslaugas ir turinį⁴³. Dokumente taip pat akcentuojama e.demokratijos technologinės plotmės svarba t. y. įranga, naudojimo galimybės, turinys ir e.paslaugos.

---

⁴² Elektroninė Europa - Informacinė visuomenė visiems. //

http://www3.lrs.lt/pls/inter/w3_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=4104&p_int_tv_id=691&p_org=0; prisijungimo laikas 2004-06-15.

⁴³ Elektroninė Europa - Informacinė visuomenė visiems. //

http://www3.lrs.lt/pls/inter/w3_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=4104&p_int_tv_id=691&p_org=0; prisijungimo laikas 2004-06-15.

Antroje šio dokumento dalyje numatomos priemonės leidžiančios vartotojam pigiau naudotis internetu, tai svarbu norint internetą padaryti visuotinai prieinamą. Neabejotina, kad tai būtina sąlyga e.demokratijos plėtrai, kuri mažintų socialinę atskirtį ir didintų galimybę kuo didesniai bei įvairesniai jaunų žmonių skaičiui dalyvauti e.demokratijos projektuose. Dokumente yra raginimas kviečiantis Tarybą ir Europos Parlamentą „dėti visas pastangas paspartinant įstatymų leidybos procesą, <<...>> kuris suteiktų vartotojams didesnę pasirinkimą ir mažesnes kainas greitam prisijungimui prie Interneto“⁴⁴. Tik visiems socialiniams sluoksniams prieinamas ir pigus bei patrauklus internetas gali sukurti tinkamas prielaidas realizuoti pirmoje šio dokumento dalyje išskeltus tikslus siekiančius, kad kiekvienas jaunuolis baigiantis mokyklą gebėtų naudotis skaitmenine įranga bei noriai dalyvautų virtualiuose projektuose.

Ketvirtoje *E.Europe* dalyje siekiama pirmiausiai užtikrinti greitą internetą mokslininkams ir studentams, kadangi be greito interneto neįmanomas operatyvus keitimasis naujausia informacija ir žiniomis, kas teikia milžinišką naudą akademinėi ir mokslinių tyrimų bendruomenei. Šioje dalyje keliamas tikslas „parengti geresnes paslaugas ir taikomąsias programas mokymui ir moksliniams tyrimams, kas skatintų novatorišką veiklą“⁴⁵. Universitetams ir mokslo įstaigoms atsiveria naujos bendradarbiavimo galimybės, kur interaktyvus prisijungimas prie tinklo, gali būti panaudotas vystant visai naują požiūrį į mokymąsi ir mokymą - elektroninį švietimą, kai studentai gauna daugybę akademinės ir mokslinių tyrimų medžiagos bei priejimą prie pačios bazės per tinklą. Greitas Interneto naudojimas palengvina interaktyvius mokslinius tyrimus, kai geografiškai toli esantys mokslininkai gali dalintis duomenimis bei priemonėmis kurdami naujas žinias.

Spartus informacinių ir komunikacinių technologijų vystymasis bei e.demokratijos plėtros pasiekimai įgalino strategijos *e.Europe* tęstinumą. 2002 metais birželio 21-22 dienomis Briuselyje buvo priimtas veiksmų planas „*e.Europe 2005*“⁴⁶ numatantis veiksmų gaires iki 2010 metų. Šio dokumento preambulėje konstatuojama, kad besiplečianti žinių visuomenė turi didžiulį nepanaudotą potencialą, kuris leis greitu laikų padidinti darbo našumą ir pagerinti gyvenimo kokybę. Šis potencialas auga dėl vis platesnio informacinių ir komunikacinių technologijų augimo.

---

⁴⁴ Elektroninė Europa - Informacinė visuomenė visiems. //

http://www3.lrs.lt/pls/inter/w3_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=4104&p_int_tv_id=691&p_org=0; prisijungimo laikas 2004-06-15.

⁴⁵ Elektroninė Europa - Informacinė visuomenė visiems. //

http://www3.lrs.lt/pls/inter/w3_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=4104&p_int_tv_id=691&p_org=0; prisijungimo laikas 2004-06-15.

⁴⁶ *eEurope 2005: An information society for all. An Action Plan to be presented in view of the Sevilla European Council, 21/22 June 2002 COM(2002) 263 //*

http://www.europa.eu.int/information_society/eeurope/2002/news_library/documents/eeurope2005/eeurope2005_en.doc; prisijungimo laikas 2004-02-12.

E. Europe 2005 išskirtinį dėmesį koncertuoja į vartoją, išskeldama jį, kaip centrinę šios strategijos figūrą. Strategijoje pažymima, kad paskutiniu metu piliečių nebetenkino esamas perdėm biurokratizuotas ir standartizuotas biurokratijos ir piliečių santykis, todėl atsirado poreikis pereiti prie lankstesnių, skaidresnių ir didesnei daliai žmonių priimtinių valdymo formų, kuriose galėtų dalyvauti ne tik valstybinės, bet ir visuomeninės organizacijos bei bendruomenės.

E. Europe, tai bendro rekomendacinio pobūdžio strateginis planas, kurio sėkmingas vykdymas priklauso nuo valstybių narių savitumo, prioritetų, informacinių technologijų įdiegimo lygmens bei tam skiriamų lėšų.

Šiam darbui svarbi dokumentų grupė yra dokumentai numatantys ilgalaikes gaires ir strategijas susijusias su jaunimo politikos formavimu ir įgyvendinimu.

Vienas reikšmingiausių Europos Sąjungos dokumentų skirtų jaunimo politikai – Europos Komisijos Baltoji knyga Naujas postūmis Europos jaunimui. Šiuo dokumentu siekiama „sukurti tinkamas sąlygas jaunimui aktyviai dalyvauti demokratinėje, atviroje ir rūpestingoje visuomenėje, Baltojoje knygoje siūloma išsiklausyti į tai, ką sako jaunimas, suteikti galimybę išsakyti ir išsiklausyti vietos iniciatyvas, skatinti valstybes nares veiksmingiau bendradarbiauti, siūlyti konkrečias idėjas pagal vykdomas Europos programas ir daugiau teikti reikšmės „jaunimo“ aspektui visose politikos srityse“⁴⁷.

Europos Komisijos baltojoje knygoje akcentuojama, kad „Europos jaunimas siekia ugdyti demokratiją ir, svarbiausia, tame procese vaidinti tam tikrą vaidmenį. Tačiau atsirado nepasitikėjimas institucinėmis struktūromis. Dabar jaunimas nebe taip ištikimai kaip anksčiau dalyvauja tradicinių struktūrų politinėse ir socialinėse iniciatyvose (partijose, profsąjungose) ir mažiau domisi demokratiniais pasitarimais. Jaunimo organizacijos taip pat junta šį jaunimo nusistatymą ir suvokia, kad turi atsinaujinti“⁴⁸. Šis pagrįstas Europos komisijos būgštavimas nereiškia, kad jaunimas nesidomi viešuoju gyvenimu, „dauguma aiškiai pareiškia norą dalyvauti ir turėti įtakos, visuomenei renkantis vieną ar kitą sprendimą, tik jie norėtų tai daryti individualiai, kiekvieną kartą atskirai, nedalyvaudami senose naryste paremtose struktūrose ir mechanizmuose“⁴⁹. Jaunimui reikia naujų saviraiškos būdų, kurie atitiktų besikeičiantį gyvenimo būdą ir vis greitėjantį jo tempą. Todėl Baltojoje knygoje pabrėžiamas ypatingas viešųjų institucijų vaidmuo jaunimo pilietiškumo ugdymo procese. „Dabar nuo viešųjų institucijų priklauso, ar bus pastatyti tiltai tarp veržlaus jaunimo noro reikšti savo nuomonę ir

---

⁴⁷ Europos komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

⁴⁸ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

⁴⁹ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

nuomonės reiškimo būdų bei struktūrų, kurias siūlo visuomenė. Nepastačius tokių tiltų, pilietiškumo stoka gali smarkiai išaugti ir peraugti net į protestus⁵⁰.

Europos komisijos Baltojoje knygoje išskiriami penki esminiai demokratinio Europos modernizavimo principai, kurie pirmiausiai turi būti taikomi jaunimo politikai. Tai - atvirumas, dalyvavimas, atskaitomybė, veiksmingumas ir nuoseklumas.

„Atvirumas: teikti informaciją ir aktyviai bendrauti su jaunimu jam suprantama kalba, kad jauni žmonės suprastų Europos mechanizmus ir jiems svarbią politiką.

Dalyvavimas: užtikrinti, kad su jaunimu būtų konsultuojamasi ir kad jis daugiau dalyvautų priimant jam svarbius sprendimus ir apskritai savo bendruomenės gyvenime.

Atskaitomybė: sukurti naują struktūruotą valstybių narių ir Europos institucijų bendradarbiavimo formą, kad būtų galima rasti būdus, kaip atitinkamu atskaitomybės lygiu padėti jaunimui įgyvendinti savo siekius.

Veiksmingumas: panaudoti viską, ką gali duoti jaunimas, kad jis galėtų tinkamai reaguoti į visuomenei keliamus uždavinius, prisidėti prie jam svarbios politikos sėkmės ir kurti ateities Europą.

Nuoseklumas: rengti jaunimui svarbios politikos bendras apžvalgas ir apžvalgas atskirais lygiais, kuriuose įsikišimas būtų naudingas⁵¹.

Būtina pabrėžti, kad šie principai efektyviausiai gali būti realizuojami per e.demokratijos projektus jaunimui, kadangi ICT pagalba yra galimybė mažiausiomis sąnaudomis užtikrinti kuo platesnes jaunimo galimybes dalyvauti sociumo veikloje, realizuoti savo kūrybinį potencialą, siekti demokratinę vertybių perimamumą. „Globalus skaitmeninis tinklas iš naujo nustatys žmonių ir informacijos santykius. Tai vis labiau taps naujų galimybių ir plėtros raktu“⁵².

Šiuolaikinės informacinės technologijos ir internetas leidžia kurtis naujoms interesais ir poreikiais pagrįstoms, neribojamoms teritorijoms, jaunimo bendruomenėms, kurios savo tikslus gali realizuoti per įvairaus pobūdžio e.demokratijos projektus. „Pilietiškumui ugdyti būtina informacija, ir būtent šioje srityje jaunimas ir toliau labai daug tikisi: jaunimas supranta, kad informacija turi apimti labai plačias sritis (užimtumą, darbo sąlygas, būstą, studijas, sveikatos priežiūrą ir t. t.) ir neapsiriboja vien Bendrijos programomis; taigi jaunimas pirmiausia nori, kad būtų pripažinti jų informacijos poreikiai. Jauni žmonės taip pat pabrėžė, jog svarbu sukurti lygias galimybes gauti informaciją, laikytis artumo principo ir aukštų etiško elgesio standartų.

---

⁵⁰ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owa-repl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

⁵¹ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owa-repl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

⁵² Michell, W.J. E-topija. – Vilnius: Pasviręs pasaulis, 2002. P. 17.

Be to, jie pabrėžė, jog svarbu, kad ir informacijos turinys, ir jos platinimo būdas būtų lengvai prieinami ir suprantami⁵³.

Šiuolaikiniam jaunimui Europa – tai pagarba demokratinėms vertybėms, o taip pat tai ir vieta, kur jie gyvena, mokosi, dirba ir keliauja. Jaunimas sudaro tą sociumo dalį, kuri yra atvira išorinei kultūrinei bei ekonominei įtakai, todėl siekiant Europos Sąjungos tikslų, ir atsižvelgiant į jos plėtrą, „labai daug priklauso nuo būsimųjų kartų dalyvavimo. Labai svarbu, kad jauni žmonės „kartu sėstų į laivą“ kaip aktyvūs konkrečių projektų, atitinkančių jų padėtį, siekius ir gebėjimus, partneriai“⁵⁴. Europos Komisijos Baltojoje knygoje pabrėžiama, kad jaunimui visgi kyla pagrįstų abejonių dėl tarptautinių institucijų, kurios atrodo uždaros, formalizuotos ir nutolusios nuo jaunimo problemų, „jauni žmonės nori, kad politika atitiktų jų lūkesčius, kad viešieji veiksmai, kurių imamasi vietos, regiono, nacionaliniu ar Europos lygiu, dažnai yra netikslingi ir atitrūkę nuo kasdienių rūpesčių. Jie reikalauja iš esmės pakeisti mąstyseną ir praktiką ir, svarbiausia – nori būti visaverčiais politikos kūrimo dalyviais“⁵⁵.

Europos Komisija akcentuoja, kad „turime sukurti tokias sąlygas, kad jauni žmonės Europoje jaustųsi ir elgtųsi kaip pasirengę padėti, atsakingi, aktyvūs ir tolerantiški pliuralistinės visuomenės piliečiai. Taigi, vienas pagrindinių uždavinių, susijusių ne tik su mūsų visuomenės dabartimi, bet ir su jos ateitimi, - kuo labiau įtraukti jaunimą į vietos, valstybės ir Europos bendruomenės gyvenimą ir ugdyti aktyvų jo pilietiškumą“⁵⁶.

Baltojoje knygoje pateikiamos keturios pagrindinės idėjos:

- 1) Aktyvus jaunimo pilietiškumas. Jaunimas „nori daugiau dalyvauti bendruomenės gyvenime. Jie nori, kad jų nuomonė įvairiausiai klausimais būtų išgirsta. Šiam norui dalyvauti reikia duoti galimybę pasireikšti įvairiuose lygiuose, pradedant vietiniu ir baigiant tarptautiniu; reikia, kad jis galėtų pasireikšti įvairiomis formomis – aktyvia ir atstovaujama; negalima ignoruoti jokios iniciatyvos – vienkartinės, tęstinės, spontaniškos ar organizuotos. Be to, dalyvavimas bendruomenės gyvenime negali apsiriboti dalyvavimu vienkartinėje konsultacijoje ar nuomonių apklausoje. Būtina jaunimą įtraukti į sprendimų priėmimo procesą“⁵⁷.

---

⁵³ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

⁵⁴ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

⁵⁵ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

⁵⁶ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

⁵⁷ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

- 2) Platesnio eksperimentavimo pripažinimas. „Jaunimas norėtų, kad valstybinės institucijos pripažintų, jog lavinimasis ir mokymasis neapsiriboja vien tradicinėmis ir formaliomis formomis. Jo nuomone, būtų naudinga, kad svarbiausias mokymosi laikotarpis būtų vertinamas kaip visuma, atsižvelgiant į neformalius lavinimosi ir mokymosi aspektus“⁵⁸.
- 3) Jaunimo savarankiškumo ugdymas. „Savarankiškumas priklauso nuo turimų išteklių, svarbiausia materialių išteklių. Todėl pajamų klausimas yra esminis. Jaunimui įtakos turi ne tik užimtumo, socialinės apsaugos ir integravimo į darbo rinką politika, bet ir būsto bei transporto politika. Visos šios politikos rūšys yra svarbios, kad jaunimas galėtų kuo greičiau tapti savarankiškas, todėl jos turi būti taikomos atsižvelgiant į jaunimo nuomonę bei interesus ir remtis geriausia praktika jaunimo klausimais. Kadangi jaunimas nori aktyviai dalyvauti visuomenėje ir mano, kad su įvairiais jų gyvenimo aspektais susijusi politika daro jiems tiesioginę įtaką, jie nesutinka, kad jaunimo politika apsiribotų tik kai kuriomis specifinėmis sritimis“⁵⁹.
- 4) Už Europos Sąjungą, kaip demokratinių vertybių plėtojimo šalinikę. „Didelė dauguma jaunimo išpažįsta tas pačias vertybes, kurios yra susijusios su Europos integracija. Ir vis dėlto jaunimas mano, kad institucijos – tai neprieinami ir tik savimi besidomintys dariniai“⁶⁰.

Apibendrinant galima teigti, kad Europos Komisijos Baltojoje knygoje pateikiamos esminės Europos jaunimo politikos gairės ir prioritetai, atsižvelgiant į atskirų šalių narių jaunimo poreikius ir reikalavimus. Baltoji knyga Europos Sąjungai siūlo naujus bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje pagrindus, kur bendradarbiavimas remiasi nacionaline ir Bendrijos veikla, bei tomis priemonėmis, kurios leidžia kuo optimaliau atsižvelgti į jaunimo dalyvavimo poreikius visose Europos politikos srityse.

Kitas svarbus dokumentas susijęs su Europos jaunimo politika yra Europos jaunimo konventas priimtas Briuselyje 2002 metų liepos 19 dieną. Šio Konvento įvadas prasideda akcentuojant demokratijos siekio principą Bendrijoje. Konventas skelbia, kad būtina „įtraukti jaunimą į Europos Sąjungos statybą, <<...>> jaunimas turi vaidinti esminį vaidmenį šios dienos

---

⁵⁸ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

⁵⁹ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

⁶⁰ Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.

Europoje. <<...>> jaunimas turi būti įtrauktas ne tik dėl to, kad jis jaunas, bet taip pat dėl to, kad jaunimas gali įnešti realų indėlį į rytojaus Europos Sąjungos kūrimą⁶¹.

Aktyvus jaunimas vietos, regionų, valstybių ir Europos lygiu gali atlikti svarbų vaidmenį, skatindamas diskusijas, aktyvų pilietiškumą ir Europos identitetą. Daug jaunų žmonių tai daro jaunimo organizacijose ir kitose nevyriausybinėse organizacijose. Jie dažnai įrodo, kad gali pasiekti ir atstovauti išskirtoms iš visuomenės ir visuomenės šalikelėje esančioms grupėms. Tačiau nors jaunimas sudaro vieną trečdalį balsavimo teisę turinčių ES gyventojų, jiems vis dar nepakankamai atstovaujama ES sprendimų priėmimo struktūrose. Taigi, visos atitinkamos institucijos turi rodyti daugiau pastangų tokiai padėčiai ištaisyti.

Jaunimo konventas aiškiai išreiškė mūsų nuomonę: čia atstovaujamas jaunimas reikalauja tokios Europos Sąjungos, kuri teikia suvienytos ir demokratinės ateities viziją, kurioje vyriausybė bus prieinama visiems ir kuri turės praktines ir teises priemones įvykdyti jų lūkesčius. Mūsų reikalavimai drąsūs: tai reikalavimai toli siekiančios Sąjungos reformos, kuri jai padėtų įvykdyti šios dienos uždavinius ir teiktų galimybes rytdienai. Suvienyta Europa, išlaikanti savo įvairovę, - įmanomas uždavinys. Mes jūsų neprašome daugiau nei pasirengę ir galime padaryti patys.

Šiame konvente jaunimas teigia: „Mes norime tolerantiškos, atviros ir visus žmones įtraukiančios Europos. Mes norime Europos, kuri remiasi pagrindinėmis taikos, laisvės, dialogo, lygybės, solidarumo ir pagarbos žmogaus teisėms vertybėmis ir visų jos valstybių narių lygybės principais. Mūsų vizijos centre – Europa, kuri atsako savo piliečiams už savo piliečius. Atėjo laikas kurti tikrą Europos piliečių visuomenę⁶². Konvente akcentuojama, kad ateities Europos Sąjunga privalo turėti veiksmingas galimybes visų piliečių, ypač jaunimo dalyvavimui. „Norint užtikrinti stiprią Europą ateityje, svarbu, kad Europos Sąjunga daugiau įsiklausytų į savo jaunimą, padėtų bendrauti nepaisant kultūrų ir valstybių sienų. Svarbu, kad būtų daugiau programų, siekiančių suburti bendraminčius. Būtina suburti jaunus menininkus, filosofus, psichologus, sociologus ir politikus, jų nuomonė turi būti išreikšta ir išklaudyta⁶³.

Konvente jaunimas taip pat atkreipia dėmesį į Europą globaliame pasaulyje: „Demokratizacija ir subalansuota plėtra turi būti Europos tarptautinių pastangų prioritetas. Todėl yra svarbu palaikyti aktyvų dialogą su tuo, ką šiandien laikome pasaulio periferija⁶⁴.

---

⁶¹ Europos jaunimo konventas. CONV 205/02 Briuselis, 2002 m. liepos 19 d. // <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=30101>; Prisijungimo laikas 2004-01-10.

⁶² Europos jaunimo konventas. CONV 205/02. Briuselis, 2002 m. liepos 19 d. // <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=30101>; Prisijungimo laikas 2004-01-10.

⁶³ Europos jaunimo konventas. CONV 205/02. Briuselis, 2002 m. liepos 19 d. // <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=30101>; Prisijungimo laikas 2004-01-10.

⁶⁴ Europos jaunimo konventas. CONV 205/02. Briuselis, 2002 m. liepos 19 d. // <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=30101>; Prisijungimo laikas 2004-01-10.

Toki dialogą vystyti ir jį aktyvinti gali padėti įvairaus pobūdžio tarptautiniai projektai jaunimui, vykdomi naujomis, informacinėmis technologijomis paremtomis priemonėmis.

Europos jaunimo konventas iškelia šešis esminius reikalavimus, susijusius su Europos demokratėjimo, skaidrumo, dalyvavimo ir atskirties mažinimo politika. Šiuose reikalavimuose pabrėžiama būtinybė, kad „ES kurtų naujus būdus, kaip informuoti ir šviesti žmones apie Europą, kad piliečiai žinotų, kaip atrodo jų politinė sistema ir galėtų puoselėti bendro identiteto ir bendrų vertybių idėjas“⁶⁵. Šių idėjų plėtrai, informacijos sklaidai ir atskirties mažinimui puikiai pasitarnauja e.demokratijos fenomenas, vis labiau besiveržiantis į šiuolaikinio socialinio gyvenimo kasdienybę.

Dar vienas svarbus Europos Sąjungos dokumentas susijęs su e.demokratijos projektais jaunimui yra Europos Parlamento ir Tarybos 2000 metų balandžio 13 dienos sprendimas įsteigiantis Bendrijos veiksmų programą „Jaunimas“. Ši programa apima šalių narių bei trečiųjų šalių bendradarbiavimą jaunimo politikos srityse. Programos įgyvendinimo laikotarpis yra 2000–2006 metai. „Ši programa padeda kurti žinių Europą. Programa skatina visą gyvenimą trunkantį mokymąsi bei tokių žinių, įgūdžių ir kompetencijų įgijimą, kurios tikėtų aktyviam pilietiškumui ir verslumui skatinti“⁶⁶. Šio sprendimo 2 str. apibrėžia keturis pagrindinius programos tikslus:

1. „skatinti aktyvų jaunų žmonių indėlį į Europos kūrimą, jiems dalyvaujant transnacionaliniuose mainuose Bendrijos viduje ar su trečiosiomis šalimis taip, kad būtų lavinamas Europos kultūrinės įvairovės ir jos pagrindinių bendrųjų vertybių suvokimas, tuo padedant skatinti pagarbą žmogaus teisėms ir padedant kovoti su rasizmu, antisemitizmu ir ksenofobija;
2. sustiprinti jaunų žmonių solidarumo jausmą jiems platesniu mastu dalyvaujant tarptautinėje viešųjų darbų veikloje tiek Bendrijoje, tiek ir su trečiosiomis šalimis, ypač su tomis, su kuriomis Bendrija yra sudariusi bendradarbiavimo sutartis;
3. paskatinti jaunų žmonių iniciatyvą, verslumą ir kūrybiškumą taip, kad jie galėtų imtis aktyvaus vaidmens visuomenėje, ir tuo pačiu paskatinti neformalaus švietimo, įgyto Europos kontekste, vertės pripažinimą.

---

⁶⁵ Europos jaunimo konventas. CONV 205/02. Briuselis, 2002 m. liepos 19 d. // <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=30101>; Prisijungimo laikas 2004-01-10.

⁶⁶ Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas įsteigiantis Bendrijos veiksmų programą „Jaunimas“. (1031/2000/EB) 2000 m. balandžio 13 d. // <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=42481>; prisijungimo laikas 2004-09-15.

4. sustiprinti bendradarbiavimą jaunimo reikalų srityje, puoselėjant pasikeitimą geros praktikos pavyzdžiais, jaunimo darbuotojų (vadovų) mokymu ir plėtojant novatoriškus veiksmus Bendrijos mastu⁶⁷.

Programoje akcentuojama, kad šiems tikslams įgyvendinti kaip pagrindinės priemonės turi būti taikomos „informacinės ir ryšių technologijos, <<...>> parama bandomiesiems projektams, pagrįstiems tarptautinėmis partnerystėmis ir skirtiems novatoriškumui bei kokybei jaunimo srityje plėtoti“⁶⁸. Programos 4 str. apibrėžia kas gali pasinaudoti „Jaunimo“ programos teikiamomis galimybėmis. 9 str. nustato programos finansavimą, kuris siekia 520 mln. Eurų. Šios programos vykdymo kontrolę ir priežiūrą organizuoja Komisija bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis. Ši kontrolė apima valstybių narių ataskaitų teikimą apie programos „Jaunimas“ vykdymą ir jos poveikį.

Europos Bendrijos veiksmų programa „Jaunimas“ tiek teisiškai, tiek finansiškai užtikrina galimybę kurti ir vykdyti e.demokratijos projektus jaunimui, tuo pačiu stiprindama pilietinės visuomenės plėtrą, suaktyvindama jaunimo dalyvavimo galimybes visuomeninėje bei politinėje veikloje ir skatindama neformaliojo švietimo procesus.

Dar vienas svarbus jaunimo kultūrinius projektus reglamentuojantis Europos Sąjungos dokumentas yra Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas nustatantis programą „Kultūra 2000“. Šios programos vykdymo trukmė nuo 2000 metų sausio 1 dienos iki 2004 metų gruodžio 31 dienos. Šio dokumento 1 str. apibrėžti aštuoni programos „Kultūra 2000“ tikslai. E.demokratijos projektų jaunimui svarbą akcentuoja šie programos tikslai: „skatinti Europos tautų kultūrų dialogą, kultūros ir istorijos pažinimą; skatinti kūrybingumą ir tarptautinę kultūros sklaidą, <<...>> ypač atsižvelgiant į jaunos ir socialiai pažeidžiamas žmones bei kultūrų įvairovę; puoselėti Europos ir ne Europos kultūrų dialogą ir savitarpio mainus; aiškiai pripažinti kultūrą kaip ekonomikos veiksnį bei socialinės integracijos ir pilietiškumo veiksnį; gerinti kultūros prieinamumą ir dalyvavimą joje įtraukiant kuo daugiau piliečių Europos Sąjungoje; <<...>> plėtoti naujas kultūros raiškos formas“⁶⁹.

Programos tiksluose akcentuojamas ypatingas dėmesys jaunimo bendravimui ir mobilumui, išryškinant kultūrinę įvairovę. Taip pat kultūros reikšmę demokratijos plėtrai ir

---

⁶⁷ Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas įsteigiantis Bendrijos veiksmų programą „Jaunimas“. (1031/2000/EB) 2000 m. balandžio 13 d. // <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=42481>; prisijungimo laikas 2004-09-15.

⁶⁸ Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas įsteigiantis Bendrijos veiksmų programą „Jaunimas“. (1031/2000/EB) 2000 m. balandžio 13 d. // <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=42481>; prisijungimo laikas 2004-09-15.

⁶⁹ Decision No 508/2000/EC of the European Parliament and of the Council of 14 February 2000 establishing the Culture 2000 programme. // Official Journal of the European Communities L 63/1 // http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2000/l_063/l_06320000310en00010009.pdf; prisijungimo laikas 2004-08-20.

jaunimo pilietiškumo formavimui, bei jo integracijai į sociumą. Vienas iš esminių šios programos tikslų yra kultūros plėtotė naujomis, inovacinėmis bei eksperimentinėmis raiškos formomis, ypač pabrėžiant kultūros prieinamumo lengvinimą ir platesnį jaunų žmonių dalyvavimą regioniniuose, nacionaliniuose bei europiniuose projektuose. O taip pat „remti tiesioginių kultūros renginių sklaidą naudojant naujausias informacines ir komunikacines technologijas“⁷⁰. Europos Parlamento ir Tarybos programa „Kultūra 2000“ skatina socialinės integracijos, „ypač jaunimo integracijos, srityje dirbančių kultūros ir socialinės veiklos vykdytojų iniciatyvas, diskusijas ir bendradarbiavimą“⁷¹.

Apibendrinant pastebima, kad Europos Sąjungos institucijų inicijuojamos kultūros programos jaunimui skatina jaunimo dalyvavimą ir pilietinės visuomenės formavimąsi. Šiuose dokumentuose akcentuojamas naujų informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimas įvairiose programose įgalina per elektronines paslaugas didinti šių programų prieinamumą bei projektų kūrimą ir vykdymą nepriklausomai nuo vietos. Taip pat informacinių ir komunikacinių technologijų pagalba į šias programas gali įsitraukti ir jose dalyvauti vis daugiau jaunimo.

Lietuvos Respublikos teisės aktai.

Vienas iš Lietuvos Respublikos jaunimo politiką apsprendžiančių dokumentų – Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, kuris apibrėžia jauną žmogų, kaip asmenį nuo 14 iki 29 metų. Šio įstatymo 1 skirsnio 2 str. 4 d. Teigia, kad „Jaunimo politika – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms“⁷². To paties įstatymo 1 skirsnio 2 str. 5 d. nurodo, kad „jaunimo projektas – tikslinė jaunų žmonių grupės ar jaunimo organizacijos veikla, kuri yra apibrėžta pasirengimo ir įgyvendinimo terminais, tikslais, finansavimo šaltiniais, autoriais ir įgyvendintojais“⁷³. Šis įstatymas apibrėžia pagrindinius Valstybės jaunimo politikos įgyvendinimo principus ir įgyvendinimo sritis. Kaip pagrindinius jaunimo politikos principus galima paminėti:

---

⁷⁰ Decision No 508/2000/EC of the European Parliament and of the Council of 14 February 2000 establishing the Culture 2000 programme. // Official Journal of the European Communities L 63/1 // http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2000/l_063/l_06320000310en00010009.pdf; prisijungimo laikas 2004-08-20.

⁷¹ Decision No 508/2000/EC of the European Parliament and of the Council of 14 February 2000 establishing the Culture 2000 programme. // Official Journal of the European Communities L 63/1 // http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2000/l_063/l_06320000310en00010009.pdf; prisijungimo laikas 2004-08-20.

⁷² Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 119-5406.

⁷³ Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 119-5406.

- 1) „pariteto – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos yra atstovaujamos po lygiai;
- 2) subsidiarumo – sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi;
- 3) tarpžinybinio koordinavimo – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, sprendamos su jaunimu susijusius klausimus, bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje;
- 4) dalyvavimo – su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant ir derinant su jaunimu ar jaunimo organizacijų atstovais;
- 5) informavimo – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos informuoja jaunimą jam aktualiais klausimais priimtina ir prieinama forma;
- 6) savarankiškumo – jaunimas pats renkasi veiklos sritį, formuoja jos tikslus, aktyviai joje dalyvauja ir atsako už tikslų įvykdymą;
- 7) savanoriškumo – jaunimas dalyvauja pasirinktoje jaunimo veiklos srityje savo noru ir niekieno neverčiamas;
- 8) savivaldos – jaunimas savo veikloje nustato šios veiklos tikslų įgyvendinimo būdus, formą, atsakomybę ir įvertinimą;
- 9) bendravimo ir bendradarbiavimo – Lietuvos jaunimo organizacijos bendrauja ir bendradarbiauja su Lietuvos ir užsienio jaunimo organizacijomis, valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis⁷⁴.

Viena iš prioritetinių jaunimo politikos sričių minima pilietiškumo ugdymo sritis. To paties skirsnio 1 d. 4 punktą skelbia, kad „sudaryti sąlygas kiekvienam jaunam žmogui visapusiškai ugdytis ir realizuoti save, taip pat pasirinkti jam priimtinausią dalyvavimo visuomenėje formą⁷⁵. Antrasis šio įstatymo skirsnis nustato jaunimo politikos organizavimą ir valdymą. Trečiasis skirsnis skirtas jaunimo organizacijoms, ketvirtasis – jaunimo ugdymui, kur 11 str. 3 d. Numato, kad „jaunimo neformaliojo ugdymo programos ir projektai turi atitikti jaunimo politikos įgyvendinimo principus⁷⁶. Kaip galima matyti nagrinėjant šį įstatymą, jame pagrindinis dėmesys skiriamas jaunimo pilietiniam ugdymui, įgyvendinant jį per jaunimo projektų realizavimą.

---

⁷⁴ Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 119-5406.

⁷⁵ Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 119-5406.

⁷⁶ Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 119-5406.

Lietuvos Respublikos Seimas 2000 m. balandžio 20 d. rezoliucijoje „Dėl jaunimo politikos plėtojimo Lietuvoje“ įvardydamas jaunimą kaip svarbią visuomenės socialinę grupę, nuo kurios priklauso „valstybės ateitis, visuomenės raidos perspektyva, pabrėžia būtinybę skirti nuolatinę dėmesį jaunimo situacijos analizei, valstybės institucijų ir jaunimo nevyriausybinį organizacijų bendradarbiavimui, jaunimo problemų sprendimui“⁷⁷. Rezoliucijoje suteikiamas prioritetas „nedarbo mažinimui, jaunimo užimtumui, integracijos į darbo rinką skatinimui, darbo vietų plėtros programų įgyvendinimui; išsilavinimo, švietimo, problemų sprendimui; jaunimo pilietiškumo ugdymui“⁷⁸. Šioje rezoliucijoje Seimas siūlo Vyriausybei:

1. „numatyti lėšų smulkaus ir vidutinio verslo projektams skatinti orientuojantis į jaunimo verslo iniciatyvų palaikymo, naujų darbo vietų kūrimo, jaunimo verslumo skatinimo programas;
2. sudarant valstybės programas, apimančias jaunimo organizacijų ir organizacijų, dirbančių su jaunimu, iniciatyvų paramą, skirti prioritetinį dėmesį jaunimo pilietiškumo ugdymo programų rengimui, įgyvendinimui ir tęstinumo užtikrinimui;
3. užtikrinti institucijų, dirbančių su jaunimu, sprendžiančių jo problemas, veiklos rėmimą ir plėtojimą⁷⁹.

Rezoliucijoje Seimas pabrėžia jaunimo nevyriausybinių organizacijų ir valstybės institucijų bendradarbiavimo proceso reikšmę atviros, pilietinės visuomenės formavimui, ir remia bei skatina pozityvius procesus, tarnaujančius šiam tikslui.

Kitas, nagrinėjamai temai reikšmingas, Lietuvos Respublikos dokumentas susijęs su jaunimo politika Lietuvoje yra Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga, kuri buvo inicijuota parengta Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos. Šiuo dokumentu apibrėžiamos pagrindinės jaunimo veiklos sąvokos, konstatuojama situacija, identifikuojamos problemos ir jų sprendimo būdai. Akcentuojamas jaunimo ir valdžios struktūrų bendradarbiavimo principas. Taip pat siekiama numatyti ilgalaikes jaunimo politikos gaires.

Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga (2002 08 20) teigia, kad „pagrindiniai jaunimo politikos tikslai:

1. Intelektualios, pilietiškos, demokratiškos ir atsakingos asmenybės formavimosi skatinimas;

---

⁷⁷ Lietuvos Respublikos Seimo 2000 m. balandžio 20 d. rezoliucija „Dėl jaunimo politikos plėtojimo Lietuvoje“. // Valstybės žinios, 2000, Nr. 52-1491.

⁷⁸ Lietuvos Respublikos Seimo 2000 m. balandžio 20 d. rezoliucija „Dėl jaunimo politikos plėtojimo Lietuvoje“. // Valstybės žinios, 2000, Nr. 52-1491.

⁷⁹ Lietuvos Respublikos Seimo 2000 m. balandžio 20 d. rezoliucija „Dėl jaunimo politikos plėtojimo Lietuvoje“. // Valstybės žinios, 2000, Nr. 52-1491.

2. Jaunimo integracija į visuomenės politinį, pilietinį, ekonominį, socialinį, akademinį ir kultūrinį gyvenimą;
3. Motyvuoti jauną žmogų aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje⁸⁰.

Jaunimo veikla remiasi „demokratijos, novatoriškumo, konkurenciškumo, subsidiarumo ir prioriteto principais“⁸¹, pabrėžiamas jaunimo švietimas, dalyvavimas ir socialinė politika globalizacijos kontekste. Lietuvos jaunimo politikos Baltojoje knygoje akcentuojama žinių visuomenės plėtros reikšmė pilnaverčiam jaunimo dalyvavimui visuomenės veiklos procesuose.

Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga apibrėžia jaunimo sąvoką, kuri apima visuomenės narių grupę nuo 14 iki 29 metų, kaip asmenybės formavimo bei perėjimo prie savarankiško gyvenimo visuomenėje tarpsnį.

Šiame dokumente valstybės jaunimo politika suprantama, kaip „valstybinių institucijų veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos, bei siekiama sudaryti palankias sąlygas jauno žmogaus asmenybės formavimuisi bei integracijai į visuomenės gyvenimą“⁸². Taigi, jaunimo politika čia pateikiama, kaip valstybės institucijų veikla nukreipta į jaunimo socializacijos procesą.

Dokumente apibrėžiamas jaunimo politikos objektas: „valstybės institucijų veiklos koordinavimas, formuojant vieningą valstybės politiką jaunimo klausimais, apimančią jaunimo aktualijas: darbo, būsto, išsilavinimo, neformalaus ugdymo, pilietiškumo, nusikalstamumo bei kitų jaunimo problemų nagrinėjimą, į šį procesą įtraukiant jaunimo organizacijas bei neorganizuotą jaunimą“⁸³. Nagrinėjamo dokumento objekte atsispindi ne tik dėmesys jaunimo socialinėms problemoms, bet ir jaunimo pilietiškumo ir dalyvavimo sociumo veikloje ugdymas. Ypatingas dėmesys Baltojoje knygoje kreipiamas jaunimo demokratinių vertybių plėtojimui, kuris atsispindi pirmojoje šio dokumento dalyje skirtoje jaunimo dalyvavimui. Kaip jau buvo minėta, dalyvavimas yra esminė demokratijos sąlyga, be kurios neįmanomas pilnavertės pilietinės visuomenės egzistavimas. Šiame dokumente jaunų žmonių dalyvavimas apibrėžiamas, „kaip jaunimas gali save realizuoti dalyvaudamas jaunimo organizacijose ar

---

⁸⁰ Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga. //

http://www3.lrs.lt/pls/inter/www_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=17406&p_int_tv_id=718; prisijungimo laikas 2004-02-10.

⁸¹ Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga. //

http://www3.lrs.lt/pls/inter/www_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=17406&p_int_tv_id=718; prisijungimo laikas 2004-02-10.

⁸² Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga. //

http://www3.lrs.lt/pls/inter/www_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=17406&p_int_tv_id=718; prisijungimo laikas 2004-02-10.

⁸³ Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga. //

http://www3.lrs.lt/pls/inter/www_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=17406&p_int_tv_id=718; prisijungimo laikas 2004-02-10.

kitose jaunų žmonių iniciatyvose; kaip jaunimas gali dalyvauti priimant sprendimus valstybinėse institucijose, lobizmo galimybės; kaip valstybinės institucijos gali prisidėti prie jaunimo ir jaunimo organizacijų veiklos sąlygų gerinimo⁸⁴. Taigi, valdžios institucijų ir savivaldos pagrindini uždavinys yra sudaryti palankias jaunimo dalyvavimo politinėje ir visuomeninėje veikloje sąlygas. Ypatingas dėmesys skiriamas jaunimo dalyvavimui regionuose ir vietos savivaldoje, jo iniciatyvų skatinimui ir žmogaus teisių apsaugos užtikrinimui.

Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga atliepia pagrindines Europos Sąjungos Komisijos Baltosios knygos nuostatas, kad per e.demokratijos projektus būtina skatinti teigiamas globalizacijos proceso iniciatyvas, tokias, kaip tarptautinį ir tarpkultūrinį bendradarbiavimą, savanorystę, jaunimo mobilumą, informacijos prieinamumą.

Darbe didžiausias dėmesys koncentruojamas ties elektroninės demokratijos projektais jaunimui, todėl būtina trumpai apibrėžti, kaip šis terminas suprantamas darbo kontekste. Lietuvos Respublikos elektroninės valdžios koncepcijoje e. valdžios projekto terminas apibrėžiamas taip: „E. valdžios projektas – projektas, kuris apima vienos institucijos ar bendrus kelių institucijų telekomunikacijų, informacinių technologijų, teisės aktų rengimo, vadybos ir kitus projektus ir kurio tikslas – perkelti viešųjų paslaugų teikimą į skaitmenines technologijas“⁸⁵.

Kadangi elektroninė demokratija šiame darbe suprantama, kaip neatsiejama demokratijos dalis ir visų demokratinių procesų realizacija naudojantis informacinių ir komunikacinių technologijų teikiamomis galimybėmis, tai elektroninės demokratijos projektai jaunimui suprantami, kaip vienos ar kelių institucijų ir organizacijų vykdomi ir informacinių technologijų pagalba pasiekiami projektai skatinantys demokratinius procesus jaunimo tarpe.

Apibendrinant pastebima, kad aptarti Lietuvos Respublikos teisės aktai pabrėžia jaunimo, kaip išskirtinės visuomenės dalies statusą. Juose teigiama, kad nuo to, kaip jaunimas sugebės tinkamai socializuotis ir dalyvauti demokratinuose procesuose, priklausys būsima naujojo amžiaus Europos pilietinė visuomenė.

---

⁸⁴ Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga. // http://www3.lrs.lt/pls/inter/www_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=17406&p_int_tv_id=718; prisijungimo laikas 2004-02-10.

⁸⁵ Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gruodžio 31 d. nutarimas Nr. 2115 „Dėl Elektroninės valdžios koncepcijos patvirtinimo“. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 2-54.

2. TARPTAUTINIAI E.DEMOKRATIJOS PROJEKTAI JAUNIMUI

Tarptautinės organizacijos, atsižvelgdamos į jaunimo kaip ypatingos socialinės grupės savitumą, kuria projektus, kurie gali padėti jauniems žmonėms išspręsti jiems kylančias problemas susijusias su jų pilietiniu ir politiniu dalyvavimu, edukaciniais procesais, verslumo ugdymu ir menine saviraiška. Informacinės ir komunikacinės technologijos leidžia šiems projektams suteikti elektroninę formą, perkelti jų dalinį ar visišką realizavimą į virtualią erdvę, kas suteikia potencialias galimybes elektroniniuose projektuose dalyvauti plačiam jaunimo ratui.

Vienas žinomiausių, šiuolaikinės demokratijos teorijos pradininkas ir šios srities didžiausias autoritetas, veikalo „Demokratija ir jos kritikai“ autorius Yale universiteto profesorius Robert A. Dahl (1915) abejoja, ar demokratija yra įmanoma viršnacionaliniu lygmeniu. Kita vertus, anot Europos Konvento nario P. John Bruton, „viršnacionalinės demokratijos plėtojimas Europoje yra vienas didžiųjų konstruktyvių politinių iššūkių iškylančių Vakarų pasauliui XXI-ame amžiuje“⁸⁶.

Visuotinės globalizacijos procesas ir informacinės komunikacinės technologijos įgalina naujo fenomeno, kaip viršnacionalinės demokratijos vertybių formavimąsi. Demokratija ima skleistis naujomis, valstybių sienų nepaisančiomis raiškos formomis – elektronine demokratija.

2.1. Jungtinių Tautų e.demokratijos projektai jaunimui

Kuriant Jungtinių Tautų Organizaciją buvo siekiama sudaryti prielaidas taikiam tarpvalstybinių konfliktų sprendimui bei tarpusavio bendradarbiavimo skatinimui. Jungtinės Tautos, pabrėždamos, kad jaunimas yra būsimų tarpvalstybinių santykių kūrėjas, ir ateities politikos formuotojas, jam skiria ypač didelį dėmesį.

Naujų informacinių technologijų pagalba Jungtinės Tautos ieško modernaus ir patrauklaus dialogo su jaunimu. Vienas iš tokio dialogo pavyzdžių yra Jungtinių tautų jaunimo portalas.

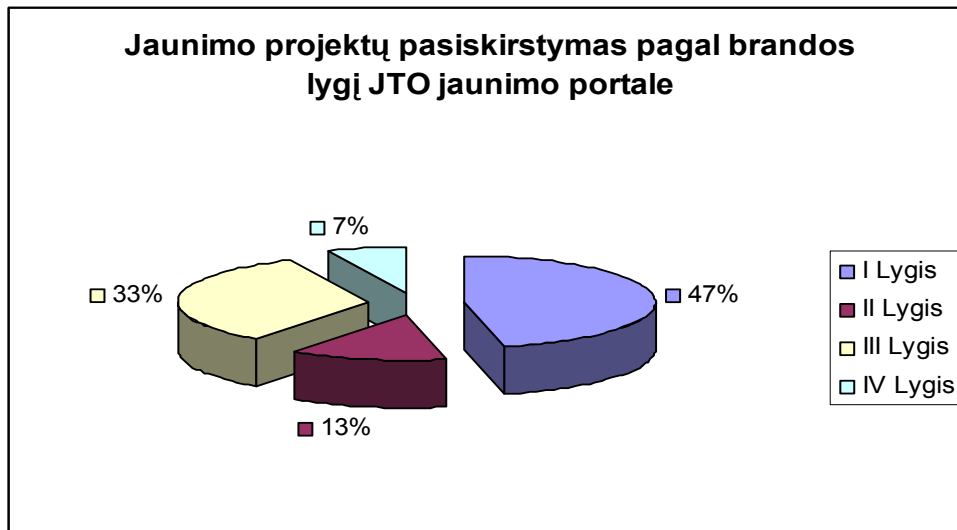
---

⁸⁶ Bruton, P.J. Konvento nario pasisakymas. CONV 27/02. Briuselis, 2002 m. balandžio 10d. // <http://www.3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=30102>; prisijungimo laikas 2004-07-20.

Analizuojant Jungtinių Tautų Organizacijos oficialią interneto svetainę⁸⁷, svarbiausių ir pirmiausiai akį patraukiančių nuorodų skiltyje galima pastebėti nuorodą *Cyberschoolbus*⁸⁸, kuri atidaro JTO projekto⁸⁹ (*Global Teaching and Learning Project*) interneto svetainę⁹⁰ skirtą jaunimui ir moksleiviams. Derėtų pažymėti, kad ši svetainė yra interaktyvi ir patraukliai apipavidalinta. Šioje svetainėje galima rasti per 15 įvairių e.demokratijos projektų skirtingo amžiaus jaunimui. Tarp kurių išsidėmėtini 4 pilietiniai projektai siekiantys net III pateikimo internete brandos lygį; 2 prevenciniai projektai, kurių vienas taip pat yra III lygmens; IV lygmens edukacinis projektas skirtas mokytojams, kurio pagalba jie gali dalyvauti įvairiuose profesiniuose forumuose ir nuotolinio mokymo projektuose, bei užsisakyti ir gauti naujausią mokomąją medžiagą. Aptariamoje interneto svetainėje galima rasti mažiausiai 3 rūšių skirtingų lygių meninius projektus, kurie skatina jaunimo meninės saviraiškos ugdymą bei elektroninio dalyvavimo įgūdžius.

Analizuojant svetainėje pateikiamus projektus jaunimui pastebėta, kad iš 15 tirtų projektų 47 proc. (žiūrėti grafiką Nr.1) sudaro projektai atitinkantys I lygį, kur pateikiama informacija apie projektą. Būtina pažymėti, kad kiekvienas iš minėtų projektų turi savo atskirą puslapį su jame pateikiama išsamia bei patrauklia informacija ir gausiomis nuorodomis.

Grafikas Nr. 1

13 proc. analizuojamų projektų yra II brandos lygio. Juose jaunimas gali ne tik gauti išsamią informaciją apie vykdomą projektą, bet ir atsisiųsti dalyvio anketas ar paraiškos formas.

⁸⁷ United Nations // <http://www.un.org/english/>; prisijungimo laikas 2004-08-10.

⁸⁸ United Nations - Global Teaching and Learning Project // <http://www.un.org/Pubs/CyberSchoolBus/index.html>; prisijungimo laikas 2004-08-10.

⁸⁹ Žiūrėti 2 priedą. Jungtinių Tautų Organizacijos projektas jaunimui „Cyberschoolbus“. P. 1.

⁹⁰ Žiūrėti 2 priedą. Jungtinių Tautų Organizacijos projektas jaunimui „Cyberschoolbus“. P. 2.

III lygiui galima priskirti solidžią, 33 proc. apimančią projektų dalį. Šio lygio projektams priklauso didžioji dalis su tarptautine politine ir pilietine veikla susijusių projektų. Toks projektų pateikimo ir vykdymo lygis suteikia ypač palankias ir patrauklias sąlygas jaunimui dalyvauti E.demokratijos projektuose ir matyti šio dalyvavimo eigą bei rezultatus. Kas savo ruožtu stiprina ir skatina e.demokratijos vystymąsi. IV lygiui priklauso jau aptartas edukacinis projektas.

Cyberschoolbus svetainėje atkreipiamas dėmesys ir į jaunimo verslumo skatinimą. Čia pateikiama informacija apie darbo rinką, įsidarbinimo bei profesinio mokymo galimybes jauniems žmonėms ir studentų tapimo darbuotojais specifika.

Reikia pastebėti, kad šioje svetainėje galima rasti ir įvairių žaidimų, kurie ypač pritraukia tiek iniciatyvius, tiek ir pasyvius jaunos žmones. Taip pat galima teigti, kad internetiniai žaidimai savo ruožtu skatina jaunuolius dažniau lankytis svetainėje, bei lavina dalyvavimo įgūdžius.

Šioje svetainėje bendriausia prasme ir per įvairius projektus perteikiamos pagrindinės žmogaus teisės ir laisvės, bei esminiai, jau aptartos Generalinės Asamblėjos 1965 metų gruodžio 7 dieną priimtos Taikos, tautų savitarpio pagarbos ir supratimo idealų ugdymo jaunimui deklaracijos principai atspindintys jaunų žmonių tarpusavio supratimo ir bendradarbiavimo svarbą, taikos, laisvės, abipusės pagarbos ir tarptautinio solidarumo bei tolerancijos dvasią, ir jaunimo suartėjimo mokslo, sporto bei kultūros srityse skatinimą.

2.2. Europos Sąjungos e.demokratijos projektai jaunimui

Su e.demokratijos projektais jaunimui susijusiuose Europos Sąjungos teisės aktuose pažymimas išskirtinis dėmesys įvairioms jaunimo programoms skirtoms jaunimo iniciatyvų ir projektų kūrimo skatinimui.

Europos Komisija plėtodama e.demokratiją 2002 m. pradėjo kurti elektroninį portalą, kad kuo didesnei jaunimo daliai būtų prieinama informacija apie Europą. Taip pat siekiant sukurti sinergiją tarp egzistuojančių tinklapių ir jaunimui skirto portalo, bei stengiantis suaktyvinti jaunimo dalyvavimą Europos reikaluose buvo įkurtas elektroninis forumas.

Tiriant oficialią Europos Sąjungos interneto svetainę⁹¹ pagrindinių nuorodų skiltyje išskirta nuoroda „Europa jaunimui“⁹², kuri atveria Europos Komisijos inicijuotą elektroninį

---

⁹¹ Europos Sąjungos portalas // http://www.europa.eu.int/index_lt.htm; prisjungimo laikas 2004-09-12.

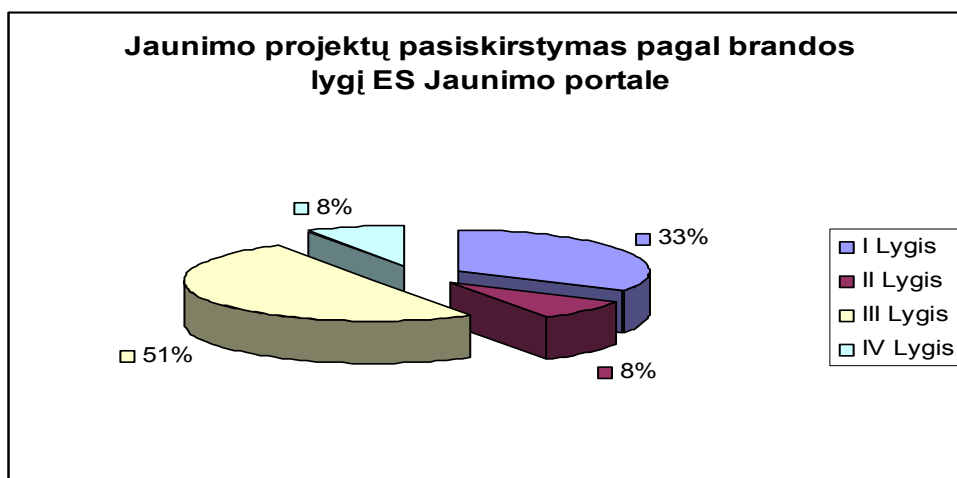
⁹² Žiūrėti 3 priedą. Europos Sąjungos projektas jaunimui „Europos jaunimo portalas“. P. 1.

Europos jaunimo portalą⁹³. Europos jaunimo portalo tikslas „yra garantuoti daugumai jaunų žmonių laisvą ir greitą priėjimą prie aktualios informacijos apie Europą. Pagrindinis portalo siekis yra skatinti jaunus žmones dalyvauti visuomeniniame gyvenime ir ugdyti pilietiškumą. Tikslinė grupė yra jaunimas nuo 15 iki 25 metų bei žmonės, kurie dirba su jaunais žmonėmis”⁹⁴.

Ištyrus Europos Jaunimo portalą pastebėta, kad šiame portale nuosekliai pateikiama bendra ekonominio socialinio ir teisinio pobūdžio informacija apie Europos Sąjungos ir jos šalių narių veiklą, akcentuojant jaunimo politikos sritį. Šiame portale pateikiama per 12 įvairių lygių ir tematikos projektų jaunimui, kurie atspindi Europos Sąjungos prioritetus jaunimo pilietiškumo, dalyvavimo, švietimo, bendravimo ir bendradarbiavimo ugdymo srityse.

Išanalizavus Europos jaunimo portale pateiktus projektus buvo pastebėta, kad I lygio projektų, kur pateikiama informacija apie juos yra 33 proc. (žiūrėti grafiką Nr. 2), šie projektai savo esme yra informatyvūs ir atliepiantys šiandieninius jaunimo poreikius. 8 proc. projektų priskiriami II ir IV lygiams. Daugiau nei pusė, 51 proc. projektų yra aukšto III lygio, kas rodo, kad deklaruojami ambicingi e.demokratijos siekiai Europos Sąjungoje yra sėkmingai realizuojami per įvairius aukštą lygmenį siekiančius elektroninius projektus.

Grafikas Nr. 2

Interaktyviame Europos Sąjungos Jaunimo portale vykdomos kelios apklaustos, kurių viena tiesiogiai susijusi su Europos Komisijos inicijuota programa „Jaunimas“. Apklausoje⁹⁵ pateikiamas klausimas: „Ar esate girdėjęs apie Europos Sąjungos programą „Jaunimas“?"; ir trys atsakymai į šį klausimą – „Taip, esu joje dalyvavęs“; „Taip, bet joje dar nedalyvavau“; ir „Ne, nesu apie ją girdėjęs“. Iki 2004 metų gruodžio mėnesio šioje apklausoje dalyvavo 9 360

⁹³ Europos jaunimo portalas // http://www.europa.eu.int/youth/index_lt.html; prisijungimo laikas 2004-09-12.

⁹⁴ Koks Jaunimo portalo tikslas? Europos jaunimo portalas // http://europa.eu.int/youth/about_lt.html#1; prisijungimo laikas 2004-10-10.

⁹⁵ Žiūrėti 3 priedą. Europos Sąjungos projektas jaunimui „Europos jaunimo portalas“. P. 2.

respondentų, kurių atsakymai pasiskirstė taip: apie programą „Jaunimas“ žino ir joje dalyvavo 4,3 proc. respondentų; apie šią programą žino, bet joje nedalyvavo 3,2 proc. respondentų ir apie šią programą nieko nėra girdėję absoliuti dauguma, tai yra, 92,6 proc. respondentų.

Bottom of Form

Analizuojant šios apklausos rezultatus pastebima, kad absoliuti dauguma besilankančių šiame portale jaunų žmonių deja nežino apie Europos Komisijos iniciatyvą „Jaunimas“, kurios pagrindinis tikslas skatinti aktyvų jaunų žmonių indėlį į naujos suvienytos Europos kūrimą dalyvaujant kultūriniuose manuose, taip pat skatinti jaunų žmonių iniciatyvą, verslumą, kūrybiškumą ir neformalųjį švietimą, bei sustiprinti bendradarbiavimą jaunimo reikalų srityje. Visų šių tikslų siekiant per įvairių rūšių projektus jaunimui.

2.3. Tarptautinių jaunimo organizacijų e.demokratijos projektai

Nagrinėjant tarptautinių visuomeninių organizacijų tinklapius susiduriama su ypač didele jų įvairove, todėl tyrimui pasirinkta populiariausios jaunimo organizacijų interneto svetainės.

Viena populiariausių korporatyvinių jaunimui skirtų interneto svetainių yra „*European Schoolnet*“⁹⁶ – Europos tarpmokyklinis tinklapis⁹⁷. Šiame tinklapyje skelbiama aštuoniolika projektų⁹⁸, iš kurių 12 edukacinių; 3 – globalaus pobūdžio; 2 – pilietiniai ir 1 – prevencinis. Kiekvienas šių projektų turi atskirą interneto svetainę ir apima po kelis ar net keliolika įvairaus pobūdžio mažesnių projektų.

Lietuvos moksleiviai gausiai dalyvavo „*European Schoolnet*“ svetainėje skelbiamame pilietiniame projekte⁹⁹ „*Spring Day in Europe 2004*“¹⁰⁰. Šis projektas skirtas įtraukti kuo daugiau Europos Sąjungos mokyklų bendruomenių į tarptautinius jaunimo bendravimo ir bendradarbiavimo projektus. Jis nukreiptas į suvienytos Europos kūrimą paremtą tarpusavio supratimu ir demokratija. Projekte dalyvavo 5 627 Europos mokyklos iš kurių – 208 Lietuvos mokyklos. Šioje svetainėje pateikiama 16 skirtingo lygio į konkrečias sritis orientuotų projektų.

---

⁹⁶ European Schoolnet . // <http://www.eun.org/portal/index-en.cfm>; prisijungimo laikas 2004-11-15.

⁹⁷ Žiūrėti 4 priedą. Europos tarpmokyklinėje interneto svetainėje „European Schoolnet“ pateikiami projektai. Tinklapis „European Schoolnet“. P. 1.

⁹⁸ Žiūrėti 4 priedą. Europos tarpmokyklinėje interneto svetainėje „European Schoolnet“ pateikiami projektai. „European Schoolnet“ skelbiamų projektų pavyzdžiai. P. 1.

⁹⁹ Žiūrėti 4 priedą. Europos tarpmokyklinėje interneto svetainėje „European Schoolnet“ pateikiami projektai. Projektas „Spring Day in Europe 2004“. P. 2.

¹⁰⁰ Spring Day in Europe. // <http://futurum2004.eun.org/ww/en/pub/futurum2004/index.htm>; prisijungimo laikas 2004-11-15.

Šioje svetainėje dėmesį patraukia e.demokratijos projektai vykstantys *on line* – tokie kaip video konferencijos ir debatai (*Spring schools take part in live videoconference debate*¹⁰¹), o taip pat partnerių paieška forumuose ir pokalbių svetainėse (*Partner-finding forum*¹⁰²) tarp skirtingų Europos šalių mokyklų moksleivių.

Projekte didelis dėmesys skiriamas jaunų žmonių bendravimui su valdžios atstovais. Čia galima internetu užduoti klausimą Europos Komisijos komisarams ir gauti kompetentingą atsakymą (*Environment Commissioner to join online chat*¹⁰³). Tokiu būdu jaunimas įtraukiamas į Europos Sąjungos valdymo reikalus bei skatinamas jo pilietinis aktyvumas.

Tokie e.demokratijos projektai skatina aktyvų Europos jaunimo domėjimąsi Europos reikalais ir dalyvavimą bendroje Europos jaunimo veikloje. Tuo pačiu jaunimui suteikiama galimybė betarpiškai bendrauti su aukščiausiais ES pareigūnais didina pasitikėjimą Europos Sąjungos institucijomis ir užtikrina jų darbo skaidrumą. Toks jaunimo bendravimas, bendradarbiavimas ir dalyvavimas bendroje veikloje leidžia jaunimui integruotis į bendrą Europos sociumą.

Tokie patrauklūs ir interaktyvūs e.demokratijos projektai vaidina svarbų socializacijos vaidmenį jaunimo tarpe. Jų pagalba skatinamas jaunimo tarpusavio supratimas ir mobilumas, eliminuojama nepažįstamos aplinkos baimė, o taip pat išplečiamos jaunimo saviraiškos galimybės.

Dar vienas „*European Schoolnet*“ svetainėje skelbiamas projektas¹⁰⁴ „*Open Architecture and Schools in Society*“ (O.A.S.I.S.)¹⁰⁵ skirtas edukaciniams tikslams. Projekte skatinama tradiciniame mokymo procese naudoti informacines technologijas pagrįstą mokymą. Šis projektas skirtas keičiant tradicines mokymo priemones ir metodus kurti naują atvirą pilietinę visuomenę. Į projektą siekiama įtraukti kuo platesnį mokymo įstaigų ratą visose ES šalyse. Šis projektas susideda iš keleto sudedamųjų dalių, kurios orientuojamos į infrastruktūros kūrimą, mokymo priemonių ir programų keitimą, naujų mokymo metodų taikymą, bibliotekų informacijos prieinamumo didinimą bei moksleivių domėjimosi motyvacijos skatinimą. Visos šios priemonės skirtos jaunimo įgūdžių naudotis ICT

---

¹⁰¹ Spring schools take part in live videoconference debate. // <http://antenna.dit.upm.es/>; prisijungimo laikas 2004-11-15.

¹⁰² Partner-finding forum. // http://futurum2004.eun.org/ww/en/pub/futurum2004/contact/partner_forum.cfm; prisijungimo laikas 2004-11-15.

¹⁰³ Environment Commissioner to join online chat. // http://futurum2004.eun.org/ww/en/pub/futurum2004/news/project_news/wallstrom.htm; prisijungimo laikas 2004-11-15.

¹⁰⁴ Žiūrėti 4 priedą. Europos tarpmokyklinėje interneto svetainėje „European Schoolnet“ pateikiami projektai. Projektas „Open Architecture and Schools in Society“. P. 3.

¹⁰⁵ Open Architecture and Schools in Society. // http://www.eun.org/eun/en/Celebrate_LearningObjects/content.cfm?ov=30228&lang=en; prisijungimo laikas 2004-11-15.

teikiamomis galimybėmis ugdymui bei jo iniciatyvų, bendradarbiavimo ir saviraiškos skatinimui, bei dalyvavimo e.demokratijos procesuose įgūdžių formavimui.

„*European Schoolnet*“ svetainėje atkreipiamas dėmesys į virtualioje erdvėje slypinčius pavojus jaunimui. Šioje svetainėje skelbiamas projektas „*dot.safe*“ akcentuoja, kad „prie 50 proc. jaunų žmonių buvo prisiartinęs nepažįstamasis *on line*“¹⁰⁶. Šiame projekte moksleiviai, jų tėvai ir mokytojai ne tik supažindinami su galimais pavojais tykančiais internete, bet ir pateikiamos rekomendacijos, taisyklės bei metodologinė medžiaga, kaip švietimo įstaigos galėtų suteikti kuo daugiau informacijos moksleiviams bei jų tėvams ir užbėgti už akių grėsiantiems pavojams.

E.demokratijoje, kaip ir demokratijoje slypi tam tikri pavojai, todėl būtina šiuos pavojus suvokti ir įvardinti, o taip pat kuo plačiau informuoti visuomenę apie jų egzistavimą bei būdus, kaip jų išvengti.

Projektai, susiję su globalizacijos procesais „*European Schoolnet*“ svetainėje skatina tarptautinį jaunimo bendradarbiavimą, savanorystę, mainus mokslinėje-educacinėje bei kultūros srityse. *EUN-CLE*¹⁰⁷ projektas skirtas sukurti tarptautinę daugiakalbę virtualią edukacinę sistemą, kurioje galėtų reikštis ir bendradarbiauti įvairiausių kultūrų bendruomenės. Projekto tikslas – „pagalba diegiant e.mokymą e.Europoje“¹⁰⁸. Tuo pačiu tai yra dar vienas didelis žingsnis į e.demokratijos plėtrą, kadangi jauni žmonės jau e.mokymosi proceso metu gali įvertinti e.paslaugų teikiamus privalumus, galimybes ir naudą.

Išanalizavus „*European Schoolnet*“ svetainę ir jose pateiktus projektus pastebima, kad be pateiktų savarankiškų projektų šioje svetainėje veikia pokalbių kambarys, o taip pat jaunieji lankytojai čia gali rasti patrauklių edukacinių ir pramoginių žaidimų¹⁰⁹, kurie taip, nors ir netiesiogiai skatina jaunų žmonių domėjimąsi ir aktyvų dalyvavimą projekte.

Viena iš demokratijos apraiškų yra savanorystė ir dalyvavimas labdaroje, todėl jaunimas skatinamas dalyvauti tokio pobūdžio projektuose. Atliekant tyrimą išanalizuota tarptautinio paramos centro „*The Foundation Center*“¹¹⁰ interneto svetainė, kurioje pateikiamas filantropijos projektas jaunimui – „*Youth in Philanthropy*“¹¹¹. Šis projektas turi atskirą

---

¹⁰⁶ dot.safe. // http://www.eun.org/eun.org2/eun/en/Celebrate_LearningObjects/content.cfm?ov=11739&lang=en; prisijungimo laikas 2004-11-16.

¹⁰⁷ ZAP. // http://www.zap.eun.org/eun.org2/eun/main_zap.cfm; prisijungimo laikas 2004-11-16.

¹⁰⁸ EUN-CLE. //

http://www.eun.org/eun.org2/eun/en/Celebrate_LearningObjects/content.cfm?ov=12594&lang=en; prisijungimo laikas 2004-11-16.

¹⁰⁹ Žiūrėti 4 priedą. Europos tarpmokyklinėje interneto svetainėje „*European Schoolnet*“ pateikiami projektai. Projektas „*Spring Day in Europe 2004*“. P. 2.

¹¹⁰ The Foundation Center. // <http://fdncenter.org/>; prisijungimo laikas 2004-11-17.

¹¹¹ Youth in Philanthropy. // <http://youth.fdncenter.org/>; prisijungimo laikas 2004-11-17.

interaktyvų savo puslapyje¹¹², kuriame detaliai supažindinama su projekto veikla bei jo kryptimis. Šį projektą sudaro keturi mažesni projektai.

Viename šių projektų skelbiamas rašinių konkursas apie savo filantropijos patirtį. Čia galima atsiųsti savus, bei perskaityti kitų dalyvių rašinius. Kitas projektas nukreiptas į labdaros apraiškas trečiosiose šalyse. Jis skatina jaunimą domėtis savanoriško darbo ir labdaros galimybėmis šiose šalyse bei siūlo jaunimui kurti savarankiškus filantropijos projektus trečiosioms šalims. Trečiajame projekte skelbiama informacija apie švietimo įstaigų ir studijų rėmimą bei socialinės atskirties mažinimą edukacijos srityje. Ketvirtasis projektas – „*Hip-Hop Summit*“¹¹³ skirtas jaunimo muzikiniam švietimui, nusikalstamumo bei narkomanijos prevencijai ir dalyvavimo skatinimui. Šis projektas buvo sukurtas siekiant per deviantinio jaunimo tarpe populiarią „*Hip-Hop*“ muziką atitraukti šios jaunimo rizikos grupės dėmesį nuo socialiai nepriimtinos veiklos. Tuo pačiu įtraukiant šį jaunimą į aktyvų virtualios „*Hip-Hop*“ bendruomenės gyvenimą. Šiame projekte *on line* veikia teminės konferencijos ir pokalbių kambariai, taip pat vykdomos apklausos, skatinančios išreikšti savo nuomonę rūpimais klausimais. Projekto misijoje skelbiama, kad „*Hip-Hop*“ muzika gali būti katalizatoriumi įtraukiant pavojingą jaunimą į edukacinę ir kitokią visuomeninę veiklą bei padedant jam atrasti savo vietą sociume“¹¹⁴.

Taigi, ši interneto svetainė vaidina prevencinį vaidmenį siekiant užkirsti kelia jaunimo nusikalstamumui ir narkomanijai, tuo pačiu ji ugdo jaunų žmonių dalyvavimo, diskusijų ir debatų įgūdžius, supažindina su žmogaus teisėmis ir kitais svarbiais teisės aktais. Skatina jų domėjimąsi visuomenine veikla.

Apibendrinant pastebima, kad „*Youth in Philanthropy*“ projektas skatina jaunimo socialinę veiklą ir atsakingumą, taip pat žadina domėjimąsi kitų socialinių grupių padėtimi bei socialinės atskirties problemomis. Tokie projektai kaip „*Hip-Hop*“ skatina jaunimą burtis į virtualias bendruomenes pagal pomėgius bei dalyvauti jų veikloje, kas ugdo jaunimo dalyvaujamosios demokratijos įgūdžius bei e.demokratijos plėtrą.

---

¹¹² Žiūrėti 5 priedą. Filantropijos projekto jaunimui „*Youth in Philanthropy*“ interneto svetainė. P. 1.

¹¹³ Žiūrėti 5 priedą. Filantropijos projekto jaunimui „*Youth in Philanthropy*“ interneto svetainė. Projektas „*Hip-Hop Summit*“. P. 2.

¹¹⁴ Hip-Hop Summit. // <http://www.hsan.org/Content/Main.aspx?pageId=1>; prisijungimo laikas 2004-11-17.

3. LIETUVOS RESPUBLIKOJE VYKDOMI E.DEMOKRATIJOS PROJEKTAI JAUNIMUI

Apžvelgus tarptautinius interneto portalus skirtus jaunimui, šioje darbo dalyje nagrinėjami Lietuvos valdžios institucijų oficialiose bei visuomeninių organizacijų interneto svetainėse tirti e.demokratijos projektai jaunimui.

Atliktas Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės, 13 ministerijų ir savivaldos organų, tai yra – 60 savivaldybių bei 5 visuomeninių organizacijų interneto svetainių tyrimas. Pagrindinis šio tyrimo tikslas ištirti e.demokratijos projektus jaunimui pateikiamus minėtų institucijų interneto svetainėse. Tyrimo metu interneto svetainėse pateikiami projektai jaunimui nagrinėjami tokiais aspektais: kiek projektų skatinančių jaunimo pilietinį ir politinį aktyvumą pateikiama tiriamose interneto svetainėse; kokio pobūdžio projektai jaunimui yra pateikiami; taip pat, kokiam viešųjų paslaugų perkėlimo į internetą brandos lygiui projektą galima priskirti. Taip pat tyrimo metu dėmesys kreipiamas į interneto svetainėse pateikiamų projektų patrauklumą, prieinamumą ir informatyvumą.

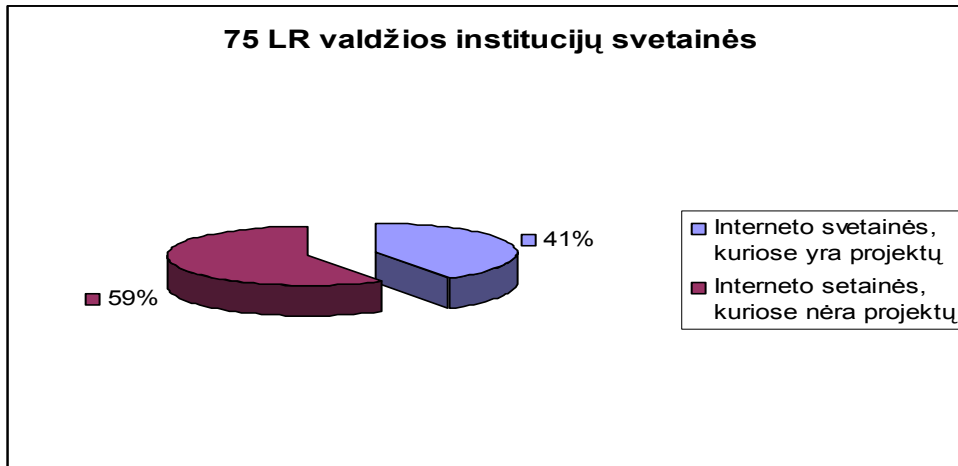
Analizuojant minėtų svetainių pateikiamos informacijos turinį kontent-analizės metodu atlikta tyrimas, siekiant išsiaiškinti jaunimui skiriamą dėmesį.

Ištirtos 75 Lietuvos Respublikos valdžios institucijų interneto svetainės, iš kurių 31 svetainėje surasta 181 e.demokratijos projektas jaunimui. Svetainės pagal valdžios institucijas pasiskirstė taip:

- 1) Seimo – 1;
- 2) Vyriausybės – 1;
- 3) Ministerijų – 13;
- 4) Savivaldybių – 60.

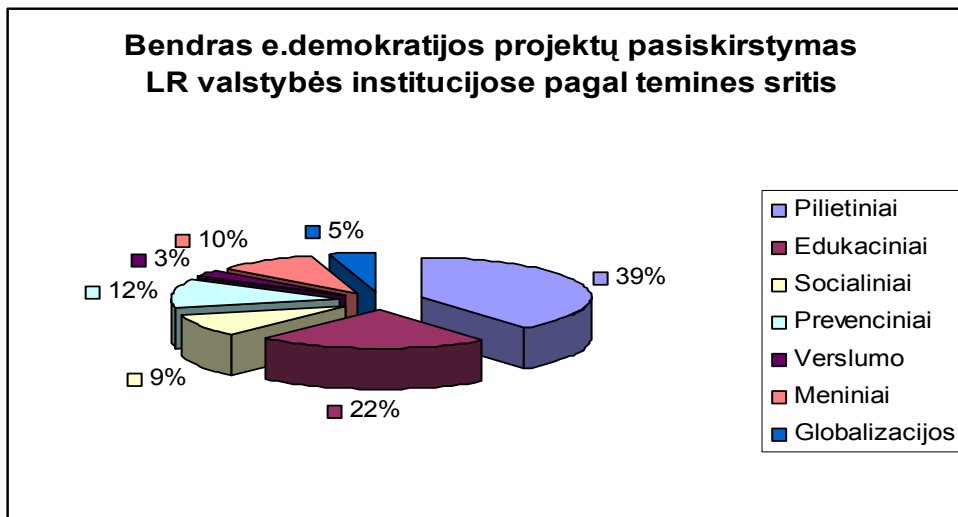
Ištirtos 75 Lietuvos Respublikos valdžios institucijų interneto svetainės, iš kurių 31 svetainėje surasta 181 e.demokratijos projektas jaunimui. 44 svetainėse projektų nerasta. Todėl galima teigti, kad daugiau nei pusėje - 59 proc. (žiūrėti grafiką Nr. 3) visų tirtų institucijų oficialiose interneto svetainėse projektai jaunimui nepateikiami.

Grafikas Nr. 3

Tyrimo metu analizuotose interneto svetainėse rasti projektai jaunimui pasiskirstė pagal septynias temines sritis. Kaip galima matyti iš grafiko (žiūrėti grafiką Nr. 4), didžiausią dalį, net 39 proc., užima pilietiškumo (dalyvavimo) ugdymo projektai jaunimui, kita didelė projektų dalis – 22 proc. skirta švietimui, Panašiai pasiskirsto, po 9, 10 ir 12 proc., socialiniai, meniniai ir prevenciniai projektai. Verslumo ir globalizacijos (jaunimo mainų ir panašiai) procesus skatinantys projektai užima atitinkamai 3 ir 5 procentus.

Grafikas Nr. 4

Apibendrinant galima pastebėti, kad pilietinio ugdymo ir dalyvavimo projektai užima didžiausią dalį tiek Jungtinių Tautų Organizacijos bei Europos Sąjungos jaunimo projektuose, tiek ir Lietuvos valdžios institucijų projektuose.

3. 1. Lietuvos Respublikos Valdžios institucijų vykdomi e.demokratijos projektai jaunimui

Laikantis hierarchijos principo analizuojamos to paties lygmens institucijų interneto svetainės atskirai. Aukščiausio lygmens valdžios institucijų – Seimo ir Vyriausybės interneto svetainėse rasti trys projektai skirti jaunimui.

Lietuvos Respublikos Seimo interneto svetainėje surastas vienas projektas skirtas vaikams ir jaunimui „Sveiki, Vaikai“¹¹⁵, nors jo pavadinimas nenusako šio projekto turinio. Šis projektas priskiriamas prie pilietinių gebėjimų ugdymo. Projektas yra grynai informacinis, priskirtinas I brandos lygmeniui. Jame jauni žmonės populiariai, per rašytinę informaciją ir karikatūras supažindinami su valstybės įstatymų leidybos institucijos – Seimo – veikla.

Nors Seimo interneto svetainėje yra nuoroda į Jaunimo ir sporto komisijos puslapį, tačiau čia pateikiama tik formali informacija apie komiteto darbotvarkę, einamuosius reikalus ir įstatyminę bazę susijusią su jaunimo politika.

Oficialioje Lietuvos Respublikos Vyriausybės interneto svetainėje galima rasti du interaktyvius dalyvavimo ir pilietinio ugdymo projektus jaunimui. Šie du projektai paremti valdžios atstovų ir piliečių dialogo principu. Analizuojamoje svetainėje, savo esme vienodi projektai orientuoti į skirtingo amžiaus tarpsnio jaunos žmones. Vienas jų skirtas vaikams – „Klausia vaikai“¹¹⁶, o kitas, analogiškas – jaunimui – „Klausia jaunimas“¹¹⁷. Stebėtina, kad nors projektai techninio sprendimo atžvilgiu yra vienodi ir skiriasi tik pavadinimu, tačiau jaunimo skiltyje užduodamų klausimų tėra tik vienas, kai tuo tarpu vaikams skirtoje skiltyje yra apie 70 Vyriausybės atstovams užduotų klausimų ir atsakymų į juos. Nors ši skiltis skirta vaikų užduodamiems klausimams, tačiau dalį klausimų užduoda jauni tėveliai, ar kiti iš vaikiško amžiaus išaugę žmonės. Pavyzdžiui (kalba netaisyta):

„As Rokas, man metai ir du menesiai. Noriu sužinoti kaip mano mamytei mane auginti uz 93 lt. per menesi ? p. Blinkeviciute nesirupina vaikais nuo 1 iki 3 metu. Jiems nereikia pampersu, valgyti, apsirengti? (2004-09-02 11:15:14)

Brangus Rokai, be ministrės Vilijos Blinkevičiūtės dar turi savo tėvelį ir mamytę, kurie tau matyt paskiria po 90 litukų. Tėvelių pirmoji pareiga rūpintis savo vaikeliais, o valstybei paremti sunkiausiai gyvenančius.

¹¹⁵ Sveiki, vaikai. Lietuvos Respublikos Seimas. // http://www3.lrs.lt/lrs_vaikams/; prisijungimo laikas 2004-09-20.

¹¹⁶ Klausia vaikai. Lietuvos Respublikos vyriausybė. // [http://www.lrv.lt/main.php?cat=5&gr=7&page=3](http://www.lrv.lt/main.php?cat=5&gr=7&page=3;); prisijungimo laikas 2004-10-01.

¹¹⁷ Klausia jaunimas. Lietuvos Respublikos vyriausybė. // [http://www.lrv.lt/main.php?cat=5&gr=6](http://www.lrv.lt/main.php?cat=5&gr=6;); prisijungimo laikas 2004-10-01.

Mokslininkai įrodė, kad vaikiški "Pampers" ir kt. šio tipo vystyklai naudotini tik išimtiniais atvejais.

*Mielas Rokai, matau esi gudrus vaikas, taigi patark mamytei rečiau juos vartoti, nes jie alergizuoja odą, deformuoja kūną. Paskaityk apie tai internete. Būk sveikas ir linksmas*¹¹⁸.

Pavyzdyje pateiktas tipinis klausimas, kurį šioje skiltyje užduoda jaunos mamos, norėdamos išsakyti savo nepasitenkinimą esama situacija, ar prašydamos patarimo vaikų auginimo atostogų ir pašalpų mokėjimo klausimais. Todėl galima teigti, kad vaikams skirtas e.demokratijos projektas pritraukia ir padrąsina naudotis informacinių technologijų teikiamomis bendravimo su valdžios institucijomis galimybėmis tuos jaunos asmenis, kuriems pritrūksta drąsos ir pasitikėjimo pasinaudoti jiems skirtais projektais.

Šiuo Vyriausybės projektu vaikams ir jaunimui realizuojami pagrindinis e.demokratijos principas – tai betarpiškas ir efektyvus piliečių ir vyriausybės atstovų dialogas. Galima teigti, kad dalykiški ir išsamūs, o prireikus ir šmaikštūs Ministro Pirmininko patarėjos dr. Virginijos Šidlauskienės atsakymai jaunesiems piliečiams skatina juos pasitikėti ir aktyviai dalyvauti šiame projekte.

Galima pateikti kelis pavyzdžius, kurie puikiai iliustruoja šiltą ir betarpišką vykstančio dialogo atmosferą.

„aš jūsu labai norėčiau paklausti ? ar Anykščiuose niekas negalėtų įrengti motokroso sporto arba kartinio mokymomokyklos ? nes čia tikrai atsirastu grupelė norinčiu mokytis. (2003-12-23 17:06:58)

*Martynai, savo įdomią idėją pasiūlykite įgyvendinti Anykščių Sporto centro vadovui Kęstučiui Čepuliui, tel 8687 58629. Linkime sėkmės!*¹¹⁹.

„Kas idiotisko? tai kad vaikai isvis nesimokina. Geras pavyzdys butu Matematikos vadoveliai, kurie buvo neseniai isleisti... mano nuomone apie juos:

1. juose !!DAUG!! klaidu. Mokytojai(os) patys jau nezino kaip spresti tokius uzdavinius. Ir ka gi vaikai galvoja? Kad juos moka zmones, kurie patys nieko nezino. (cia ne tik mano nuomone, bet ir daugeliu pazistamu bei paciu mokytoju)

2. Vadoveliuose daznai teorija isaiskinta taip, kad tam kad ja suprasti, reikia grizti prie senu vadoveliu, isleistu dar 197x metais, nors ir rusu kalba, bet as ten viska suprantu, ir paaiskinta ten daug geriau.

3. jeigu sukursit naujai kartai naujus vadovelius, tap kad jie butu idomus... ka jus ten galesite ideti? kokias zinias? kaip potteris ismoko skraidyti? Gy

4. taip, sutinku, atsiranda nauja. bet kaip jus galvojat padaryti idomi teorija? anksčiau reikejo galvoti kaip panaudoti informacija tam kad pasiekti tixla, dabar vadoveliai nieko nemoko, tik ideti skaicius i formules. tai tox budas pateikti nauja informacija? nereikia galvoti, nereikalinga logika

5. beje, niekada neuzmirsiu sito teiginio is istorijos vadovelio, nepamenu kuriu metu, bet fraze yra - perlas.

---

¹¹⁸ Klausia vaikai. Lietuvos Respublikos vyriausybė. // <http://www.lrv.lt/main.php?cat=5&gr=7&page=3>; prisijungimo laikas 2004-10-01.

¹¹⁹ Klausia vaikai. Lietuvos Respublikos vyriausybė. // <http://www.lrv.lt/main.php?cat=5&gr=7&page=3>; prisijungimo laikas 2004-10-01.

"Mamontai paliko Lietuva nes ju kailis suslapo"... idomus teiginys viska cia neparasyti, bet kolkas sito uzteks (2004-08-27 12:18:11)

Vadovėlių tinkamumą ir leidimą spausdinti vertina Tikslųjų |Matematikos, fizikos, chemijos, |Švietimo |mokslų, biologijos, technologijų, |plėtotės |technologijų, |informacinių technologijų, |centras |gamtamokslinio |informatikos, sveikatos ir kūno | |ugdymo, |kultūros mokymo programų,|sveikatos ir |išsilavinimo standartų, egzaminų |kūno kultūros |programų, vadovėlių, mokymo ir |vertinimo metodikų bei kitų |dokumentų projektų ekspertinis | vertinimas tikslųjų mokslų.

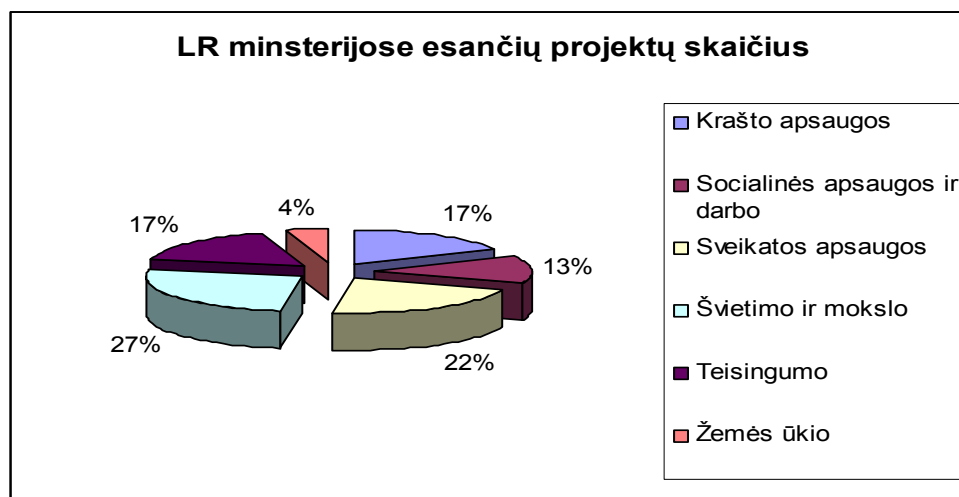
Siuo metu parengti raštą, surinkti parašus ir kartu pateiksime jį šiai komisijai, nes ji vėl pradeda dirbti. Ministro Pirmininko patarėja Dr. Virginija Šidlauskienė¹²⁰.

Pateikti pavyzdžiai puikiai iliustruoja, kaip minimaliomis materialinėmis ir žmogiškosiomis sąnaudomis puikiai gyvuoja interaktyvus Elektroninės demokratijos projektas, suteikiantis jauniems žmonėms galimybę kartu su valdžios atstovais aktyviai svarstyti ir spręsti jiems aktualius klausimus.

Kitas tyrimo objektas - Lietuvos Respublikos ministerijų interneto svetainėse pateikiami e.demokratijos projektai jaunimui.

Apžvelgta visų 13 ministerijų interneto svetainės, iš kurių šešiose rasta 23 projektai jaunimui. Detaliau analizuojant projektų pasiskirstymą tarp ministerijų pagal skaičių nustatyta, kad (žiūrėti grafiką Nr. 5):

Grafikas Nr. 5

- 1) Švietimo ir mokslo ministerijos pateikiami projektai jaunimui sudaro 27 proc. visų ministerijų svetainėse rastų projektų;
- 2) Sveikatos apsaugos ministerijos pateikiami projektai – 22 proc.;

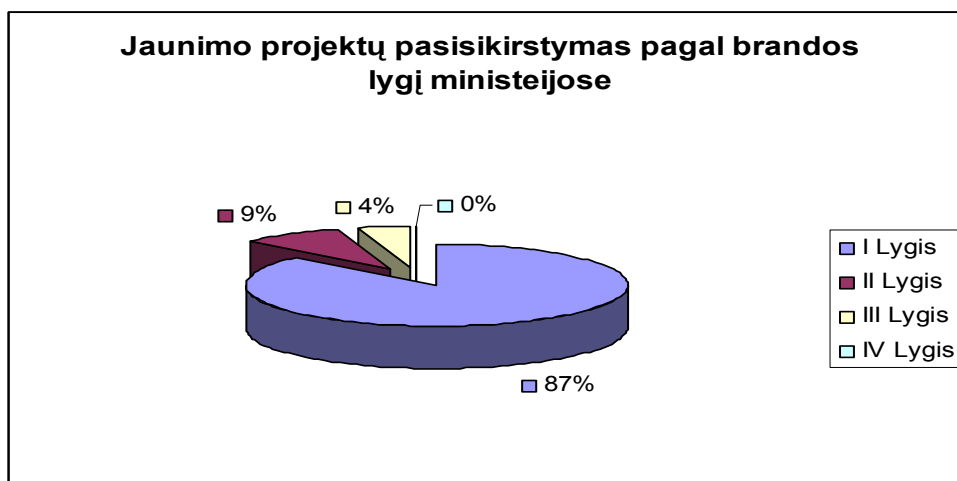
¹²⁰ Klausia vaikai. Lietuvos Respublikos vyriausybė. // <http://www.lrv.lt/main.php?cat=5&gr=7&page=3>; prisijungimo laikas 2004-10-01.

- 3) Krašto apsaugos ir Teisingumo ministerijų – po 17 proc.;
- 4) Socialinės apsaugos ir darbo – 13 proc.
- 5) Žemės ūkio ministerijos – 4 proc..

Kitas svarbus kriterijus, pagal kurį tyrimo analizės metu vertinami e.demokratijos projektai jaunimui, tai šių projektų perkėlimo į internetą brandos lygmuo. Iš pateikto grafiko (žiūrėti grafiką Nr. 6) galima matyti, kad jaunimo projektų pasiskirstymo pagal jų brandos lygmenį tendencijos ministerijų interneto svetainėse yra labai panašios į bendras, vyraujančias visose tirtose Lietuvos valdžios institucijų svetainėse. I lygmeniui priskiriamos svetainės užima 87 proc. visų projektų; II lygio – 9 proc.; o III – 4 procentus. IV lygį pasiekusių projektų nėra.

Grafikas Nr. 6

Ministerijų interneto svetainėse pateikiami projektai jaunimui pagal jų lygmens kriterijų patvirtina aukščiau aptartas Lietuvoje vyraujančias tendencijas.

Atsižvelgiant į Europos jaunimo portale pateiktos interaktyvios apklausos¹²¹ rezultatus, pastebima, kad net ir pateikiant patrauklius akiai, aukštą interaktyvumo lygį siekiančius projektus nėra paprasta pritraukti jaunimą dalyvauti juose. Vien maksimalus informacinių ir komunikacinių technologijų panaudojimas neužtikrina jų realizavimo sėkmės, būtinas jaunimo vidinis poreikis ir domėjimasis šiais projektais.

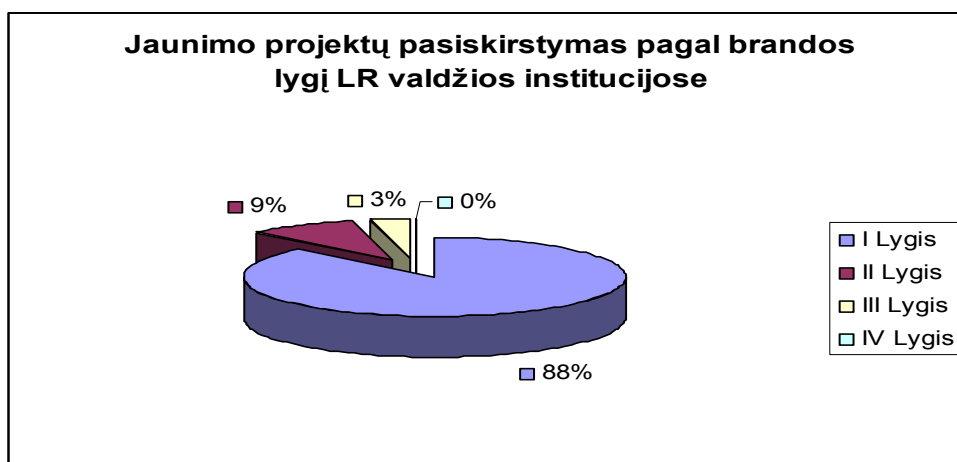
Dar 1835 metais Alexis de Tocqueville savo žyriam veikale „Apie demokratiją Amerikoje“ taikliai pastebėjo, kad „vienas demokratijos amžių skiriamųjų bruožų – visuotinis lengvų laimėjimų ir neatidėliotinių pramogų pomėgis. Tada pastebima tiek intelekto, tiek ir visose kitose srityse. Daugumas gyvenančių lygybės laikais puoselėja karštus ir drauge vangius norus: jie trokšta tučtuojau pasiekti didelių laimėjimų, bet anaip tol neketina dėti daug

¹²¹ Tavo nuomonė. Europos jaunimo portalas // http://www.europa.eu.int/youth/forms/opinion.cfm?l_id=LT; prisijungimo laikas 2004-10-12.

pastangų. Tie prieštaringi norai ir instinktai juos skatina sparčiai ieškoti visuotinių idėjų, kurių dėka jie tikisi labai pigiai ir greit nubrėžti plačias perspektyvas ir lengvai patraukti publikos dėmesį¹²². Nuo minimų lakų tiek žmogaus tiek socialinių grupių psichologija ir troškimai mažai tepasikeitė. Dabar e.demokratija leidžia lengvai, pigiai ir visuotinai prieinamai skleisti demokratines idėjas, kurti globalius projektus, ir nesunkiai patraukti publikos dėmesį.

Būtina pažymėti, kad Lietuvos Respublikos valdžios institucijose absoliuti dauguma, net 88 proc. (žiūrėti grafiką Nr. 7) vykdomų projektų yra pirmojo, tai yra informacijos pateikimo lygmens. Palyginus šiuos projektus su tokių pat lygmenį atitinkančiais JTO ir Europos Sąjungos jaunimo portalų projektais, galima pastebėti, kad pirmojo lygmens Lietuvos jaunimo projektai labai skiriasi nuo aukščiau nagrinėtų tarptautinių to paties lygmens projektų. Lietuvos valdžios institucijų interneto svetainėse skelbiamuose projektuose dažnai apsiribojama informacijos pateikimu Pdf arba Word formato dokumentuose. Tai yra formalus ir dažnai nepatrauklus projekto pateikimo būdas. Taip pat dažnai sudėtinga ir užtrunka nemažai laiko interneto svetainėse šiuos projektus surasti. Taip pat dažnai pasitaiko, kad keli skirtingi projektai būna sudėti į vieną dokumentą ir informacija apie juos apsiriboja paskelbimu apie projekto pobūdį vykdytojus ir finansavimą. Taip pat pažymėtina, kad I lygmens projektuose paprastai nėra jokių nuorodų.

Grafikas Nr. 7

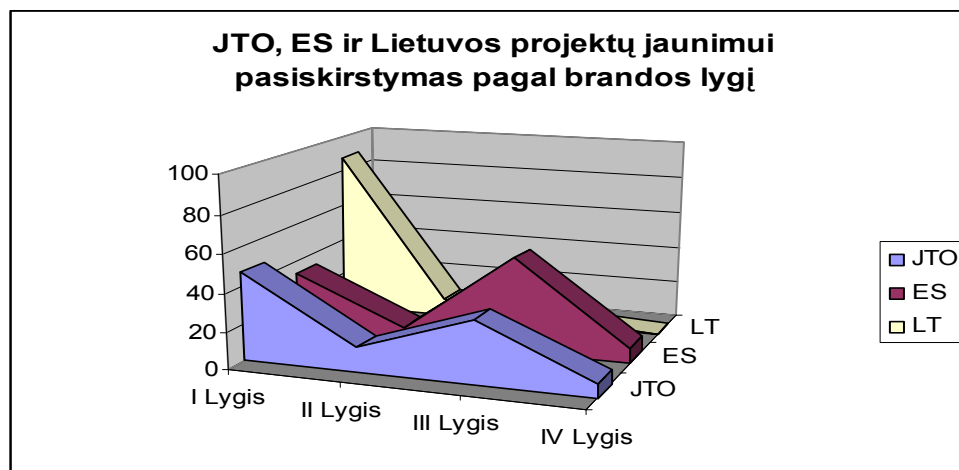

Lyginant I lygio Jungtinių Tautų Organizacijos bei Europos Sąjungos ir Lietuvos e.demokratijos projektų procentinį pasiskirstymą pastebima, kad JTO projektai sudaro 47 proc., Europos Sąjungos – 33 proc., o Lietuvos – 88 proc., kas labai ryškiai atspindi jaunimo dalyvavimo e.demokratijos projektuose galimybes pasaulyje ir Lietuvoje. Panašios tendencijos pastebimos lyginant ir kitų lygių projektų skaičius procentinį santykį tarp jau nagrinėtų tarptautinių ir Lietuvos interneto svetainių. II lygio projektai jaunimui sudaro 9 proc. viso tirtų

¹²² Tocqueville, A. Apie demokratiją Amerikoje. – Vilnius: Amžius, 1996. P. 479-480.

projektų skaičiaus. Šio lygio projektų santykis panašus į JTO ir ES tyrimo rezultatus (atitinkamai 13 ir 8 proc.). Tačiau III lygio Lietuvos projektų dalis – 3 proc. parodo ypač ryškų skirtumą tarp Lietuvos institucijų interneto svetainėse pateikiamų projektų ir projektų tirtų JTO – 33 proc. ir ES – 51 proc. interneto svetainėse. IV lygmens projektų tirtose Lietuvos institucijose nebuvo rasta. Tuo tarpu JTO svetainėje šio lygmens projektų buvo 7 proc., o ES – 8 procentai.

Grafikas Nr. 8

Vertinant projektų skaičiaus ir jų perkėlimo į internetą brandos lygio santykį tirtose Lietuvos, Jungtinių Tautų Organizacijos ir Europos Sąjungos svetainėse bei lyginant gautus rezultatus išryškėja susidariusias „žirklės“ (žiūrėti grafiką Nr. 8), kai Lietuvoje dauguma projektų yra žemiausio lygmens, o tarptautinių organizacijų interneto svetainėse ryškūs trečiojo lygmens pikai.

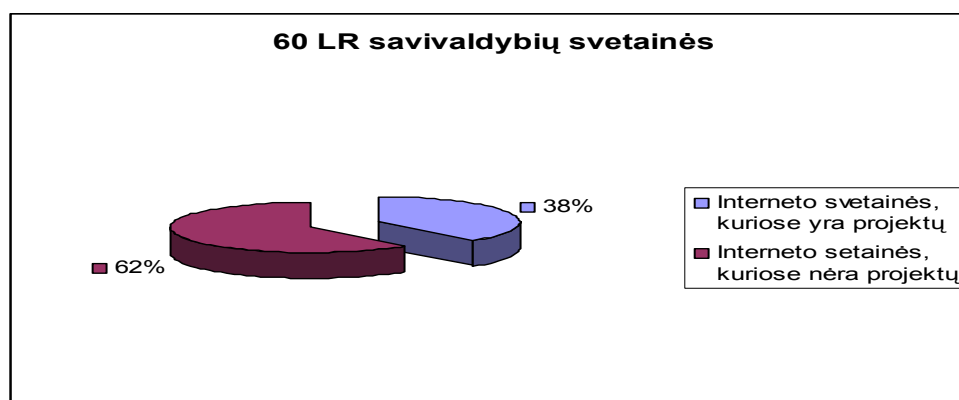
Palyginus tarptautinėse ir Lietuvos Respublikos valdžios institucijų interneto svetainėse pateiktų e.demokratijos projektų jaunimui analizės rezultatus peršasi akivaizdi išvada, kad Lietuvos reikia dėti daugiau pastangų ir keisti nusistovėjusį, formalizuotą požiūrį jaunimo politiką, siekiant būtent jo pagalba paspartinti e.demokratijos plėtrą.

3..2. Savivaldybių vykdomi e.demokratijos projektai jaunimui

Išanalizavus Lietuvos Respublikos Seimo ir ministerijų interneto svetainėse pateiktus e.demokratijos projektus jaunimui, būtina pereiti prie didžiausios šio tyrimo dalies analizės –

savivaldybių interneto svetainėse pateiktų e.demokratijos projektų jaunimui analizės. Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje savivaldos organai siekia vis labiau įgyvendinti ir naudoti informacines ir komunikacines technologijas tam, kad pagerinti savo veiklos administravimą ir koordinavimą, savivaldą ir demokratijos plėtrą. Analizuojant Didžiosios Britanijos patirtį „pastebėta, kad piliečiai vis dar yra apatiški ir Informacinės bei komunikacinės technologijos nepadedą jų suaktyvinti tiek, kad tai būtų žymiai pastebima. Faktiškai labai nedaug piliečių naudojami informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis, tam, kad įsijungti į vietinės demokratijos procesus. Taigi, ICT, kaip atskiras faktorius, nesąlygoja politinio dalyvavimo intensyvumo. Tam, kad didėtų piliečių dalyvavimo demokratinuose procesuose aktyvumas būtina atkreipti dėmesį į visą faktorių kompleksą: nustatytą kontekstą, politinę kultūrą ir be abejo informacines, komunikacines technologijas“¹²³. Būtent savivaldos organai yra tarpininkas esantis arčiausiai piliečių ir galintis atstovauti jų interesus aukštesniuose politikos sluoksniuose. Todėl ši grandis labai svarbi elektroninės demokratijos įgyvendinimo procese.

Grafikas Nr. 9

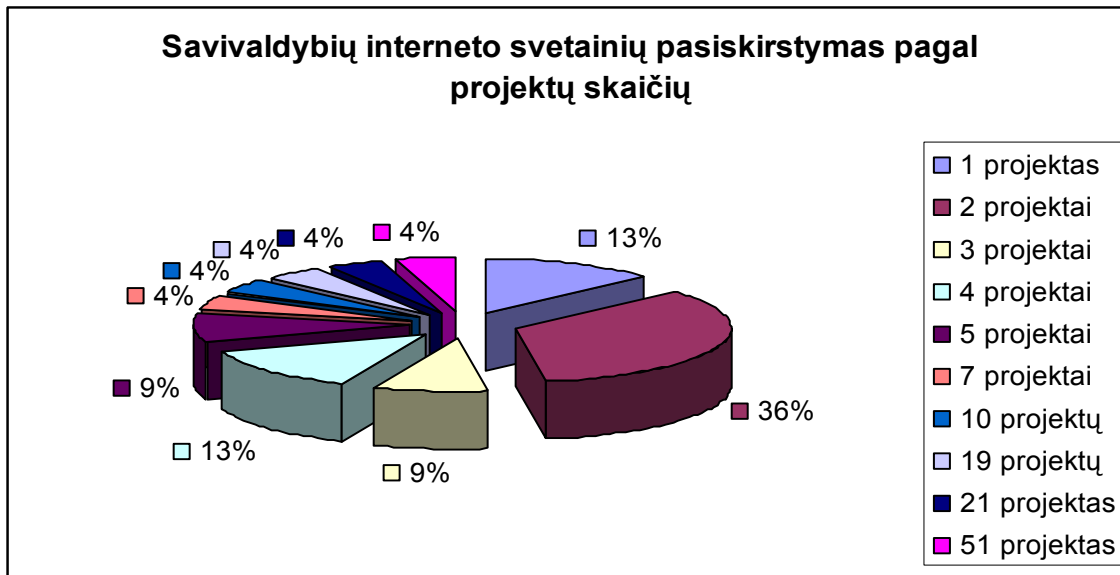
Atliekant 60 savivaldybių interneto svetainių tyrimą išanalizuota 155 e.demokratijos projektai skirti jaunimui. Tik 38 proc. savivaldybių (žiūrėti grafiką Nr. 9) skelbiami ir vykdomi projektai jaunimui. 62 proc. savivaldybių interneto svetainių projektų jaunimui nerasta. Būtina atkreipti dėmesį, kad visose savivaldybėse yra valdininkas atsakingas už jaunimo politikos vykdymą.

Atliekant tyrimą nustatytas savivaldybių interneto svetainių pasiskirstymas pagal jose pateikiamų projektų jaunimui skaičių. Didžiausią dalį, net 36 proc. (žiūrėti grafiką Nr. 10) sudaro savivaldybių interneto svetainės, kuriose pateikiama po du projektus jaunimui. 13 proc. savivaldybių svetainių pateikia po vieną ir 13 proc. – po 4 projektus; 9 proc., tai yra dvi

¹²³ Parvez, Z. Local Democracy Shaping E-Democracy. / Traunmuler (eds.) Electronic Government. Second International Conference, EGOV 2003, Springer, - 2003. P. 65.

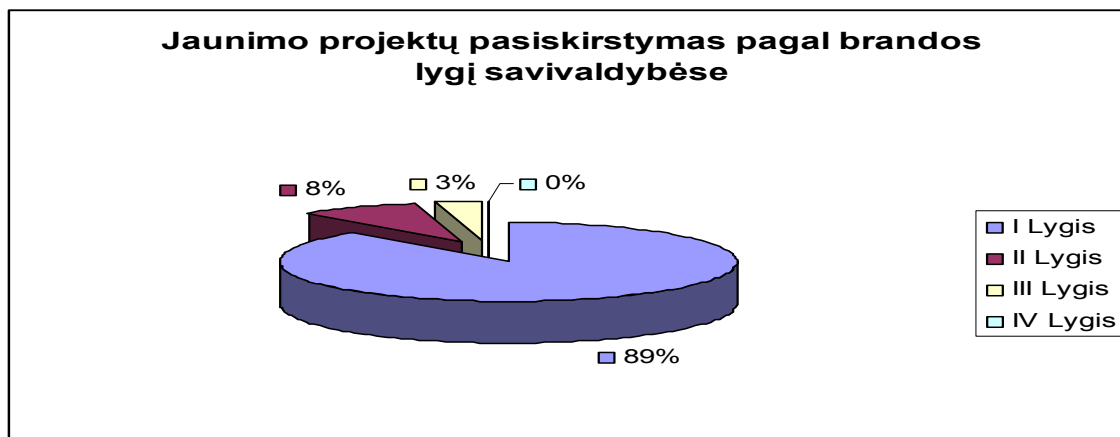
savivaldybės, pateikia po 5 projektus. Daugiausia projektų savo interneto svetainėse pateikia Elektrėnų savivaldybė – 7 projektus; Zarasų rajono savivaldybė – 10 projektų; Panevėžio miesto -19 projektų; Utenos rajono – 21 ir Vilniaus miesto savivaldybė – 51 projektą.

Grafikas Nr. 10

Stebint tokį projektų skaičiaus svyravimą skirtingose savivaldybėse iškyla klausimas, kas nulemia tokį netolygų projektų pasiskirstymą. Kiek tam turi įtakos savivaldybės tarnautojų nuostatos ir jaunimo politikos preferencijos, ir kiek tai įtakoja savivaldybės informacinių bei komunikacinių technologijų infrastruktūra, gyventojų socialinė padėtis bei kultūrinis kontekstas.

Grafikas Nr. 11

Analizuojant jaunimo projektų pasiskirstymą pagal brandos lygį visose 60 tirtų savivaldybių svetainių, pastebėta, kad šie projektai pagal lygius pasiskirsto taip (žiūrėti grafiką Nr. 11):

- 1) 89 proc. E.demokratijos projektų jaunimui yra I brandos lygio, tai yra, juose pateikiama tik informacija apie projektą. Toks didelis projektų skaičius, jų yra net 137, rodo, kad savivaldos institucijos vykdo aukščiau minėtuose Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos dokumentuose skelbiamas programas. Tačiau atidžiau išanalizavus šiuos projektus galima pastebėti, kad dažniausiai informacija apie projektus interneto svetainėse yra labai formali ir skurdi. Savivaldos institucijos skelbdamos projektus apsiriboja programų nuostatų pateikimu ir patvirtinimu apie projekto vykdytojus bei finansavimą.
- 2) 8 proc., tai yra 13 E.demokratijos projektų jaunimui yra II brandos lygio. Interneto svetainėse galima rasti išsamią informaciją apie šiuos projektus ir dalyvio projekte registracijos anketą, kurią užpildžius reikia išsiųsti projekto organizatoriams.
- 3) 3 proc. tirtų e.demokratijos projektų jaunimui galima priskirti III lygiui. Šiuose 5 projektuose yra tiek išsami informacija apie projektą, tiek galimybė dalyvio anketą užpildyti *on line*, ir gauti patvirtinimą apie dalyvavimą projekte. Atliekant tyrimą Lietuvos savivaldybių interneto svetainėse IV lygio e.demokratijos projektų nerasta.

Nors savivaldybės turėtų būti ta valdžios grandis, kuri labiausiai domisi ir rūpinasi piliečių įtraukimu į bendruomenės veiklą ir jų dalyvavimu vietos savivaldos veikloje, jos politikos formavime ir visame socialiniame savivaldybės gyvenime, tačiau čia pastebimos tos pačios tendencijos, kaip ir ministerijų svetainėse. Analizuojant savivaldybių interneto svetainėse pateikiamų projektų jaunimui patrauklumą galima išskirti vos keletą svetainių, kuriose projektai ir informacija apie dalyvavimą juose pateikiama iš karto pastebimomis nuorodomis, atskiruose puslapiuose ir su nuorodomis į projekto rengėjų internetines svetaine. Kitose svetainėse dažnai (net 30 projektų), projektų tenka ieškoti per paieškos sistemas, kurios įdiegtos dar ne visose savivaldybių interneto svetainėse.

Nors Vilniaus miesto savivaldybė¹²⁴ pasižymi didžiausiu skelbiamų projektų skaičiumi, tačiau, apie daugumą jų informacija pateikiama Word formato dokumente, kuriame skelbiama projekto pavadinimas, jo vykdytojai ir savivaldybės suteiktas finansavimas. Tik penkiuose Vilniaus miesto savivaldybės projektuose pateikiama išsamesnė informacija ir interaktyvios nuorodos į projektų organizatorių interneto svetaines¹²⁵, kur būtų galima apie projektą sužinoti daugiau.

Panaši ir Utenos rajono savivaldybės skelbiamų projektų jaunimui situacija, čia taip pat visi projektai yra I lygmens ir pateikiama informacija apie juos skurdi ir nepatraukli.

---

¹²⁴ Žiūrėti 6 priedą. Vilniaus miesto savivaldybės interneto svetainėje pateikiami projektai jaunimui. P. 1.

¹²⁵ Žiūrėti 6 priedą. Vilniaus miesto savivaldybės interneto svetainėje pateikiami projektai jaunimui. Jaunimui skirtas puslapis. P. 2.

Panevėžio miesto savivaldybės skelbiamus projektus jaunimui pavyko rasti tik paieškos pagalba ir jie visi taip pat mažai informatyvūs.

Zarasų Rajono savivaldybės tinklapyje¹²⁶ skelbiami projektai interaktyvūs, norintys dalyvauti juose gali parsisiųsti dalyvio anketas ar paraiškas dalyvauti. Ši svetainė gerokai patrauklesnė už prieš tai analizuotas. Joje lengvai pastebimos dvi nuorodos jaunimui, kurių pagalba svetainėje patogiau rasti skelbiamus projektus. Taip pat šioje svetainėje veikia jaunimo forumas, kur galima pareikšti savo nuomonę rūpimais klausimais ir dalyvauti virtualioje diskusijoje.

Taip pat patraukli Elektrėnų savivaldybės svetainė¹²⁷, kurios pirmajame puslapyje akį patraukia nuoroda apie jaunimui skelbiamą projektą „Mano miestas“¹²⁸. Deja kiti projektai tėra tik informacinio pobūdžio. Ne daugelyje savivaldybių svetainių galima rasti nuorodas jaunimui į tokius jaunimo portalus, kaip Europos jaunimo portalas, ar visuomeninių organizacijų jaunimo internetines svetaines, kuriose jaunimas galėtų rasti patrauklių ir jo lūkesčius atliepančių elektroninės demokratijos projektų.

3.3. Nevyriausybinių organizacijų e.demokratijos projektai jaunimui

Kitą tyrimo dalį sudaro nevyriausybinių organizacijų interneto svetainių analizė, kurios metu ištirta 5 interneto svetainės ir 38 jose pateikiami projektai. Svetainės pasirinktos netikimybinės, patogios arba tinkamos atrankos metodu, kai tiriami arčiausiai esantys ar patogiausiai tyrėjui pasiekiami objektai. Iš visų ištirtų projektų: pilietiniai sudaro – 19; edukaciniai – 10; socialinių ir globalaus pobūdžio – po 3; prevenciniai – 2 ir meninis – 1. Šie tyrimo analizės rezultatai, rodo, kad nevyriausybinių organizacijų interneto svetainėse didžiausias dėmesys kreipiamas pilietiniams projektams, kurie skatina demokratijos plėtrą ir gilina dalyvavimo įgūdžius. Kita svarbi sritis – švietimas, kuriai skiriama taip pat didelė dalis jaunimo projektų.

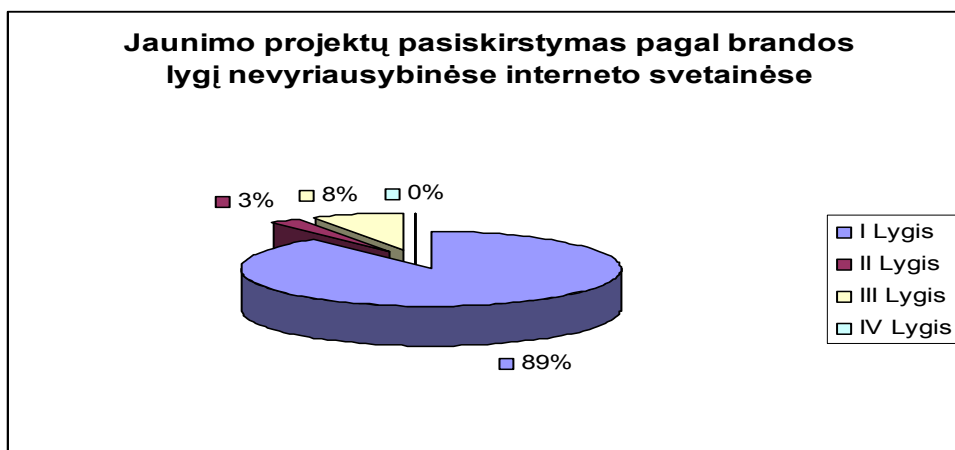
Pagal brandos lygį e.demokratijos projektai tirtose svetainėse pasiskirstė taip (žiūrėti grafiką Nr. 12): 89 proc. – I lygio; 3 proc. – II lygio ir 8 proc. – III lygio.

Grafikas Nr. 12

¹²⁶ Žiūrėti 7 priedą. Zarasų savivaldybės interneto svetainėje pateikiami projektai jaunimui.

¹²⁷ Žiūrėti 8 priedą. Elektrėnų savivaldybės interneto svetainėje pateikiami projektai jaunimui. Elektrėnų savivaldybės interneto svetainė.

¹²⁸ Žiūrėti 8 priedą. Elektrėnų savivaldybės interneto svetainėje pateikiami projektai jaunimui. Projektas „Mano miestas“.

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT)¹²⁹ interneto svetainėje¹³⁰ pateikiami du projektai jaunimui, kurių vieno – „Man ne dzin“¹³¹ – nuoroda užima beveik pusę puslapio ploto ir iš karto patraukia dėmesį žadintuvo formos logotipu. Nuoroda atveria informatyvų ir estetiškai apipavidalintą projekto puslapį¹³². Šis pilietinis projektas sukurtas siekiant sužadinti kuo aktyvesnį jaunimo domėjimąsi ir dalyvavimą 2004 metų spalio 24 dienos Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose.

Projekto svetainėje pateikiama informacija kur ir kada galima surasti projekto koordinatorius atskiruose miestuose; informacija rinkėjui su nuorodomis, kur galima rasti išsamesnę informaciją; taip pat šioje svetainėje galima komentarų forma išreikšti savo nuomonę „tiems, kurie valdo“.

Projekto svetainėje pateikiamas ir politinės orientacijos nustatymo testas¹³³, kur atsakius į pateiktus klausimus iš karto gali sužinoti savo politines nuostatas, kurios pateikiamos „politiniame žemėlapyje“¹³⁴.

Dar vienas svetainės puslapis skirtas politinių partijų programų studijai, kur analizuojami kiekvienos partijos programos nuostatos susijusios su jaunimo politika – kaip politinių partijų programose atsispindi jaunimo problemos ir jų sprendimo būdai. Analizė atlikta tokiais aspektais, kaip pilietiškumas, šeima, savanorystė, užimtumas, įdarbinimas ir žinių visuomenė. Šia analize siekiama jaunimą supažindinti su jam aktualiausiais partijų programų aspektais, o taip pat, jaunimui patrauklia forma nuodugniau supažindinti su pačiomis programomis.

¹²⁹ Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. // <http://www.lijot.lt/index.php>; prisijungimo laikas 2004-11-10.

¹³⁰ Žiūrėti 9 priedą. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos interneto svetainė.

¹³¹ Man ne dzin. // http://www.lijot.lt/man_ne_dzin/kurkada.php; prisijungimo laikas 2004-11-10.

¹³² Žiūrėti 9 priedą. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos interneto svetainė. Projektas „Man ne dzin“. P. 1.

¹³³ Žiūrėti 9 priedą. Projektas „Man ne dzin“. Politinės orientacijos testas.

¹³⁴ Žiūrėti 9 priedą. Projektas „Man ne dzin“. Politinis žemėlapis.

Projekto svetainėje nepamirštas ir pramoginis-reklaminis aspektas. Čia pateikiami trumpi reklaminiai vaizdo ir garso klipai, kur jaunimo tarpe populiarius menininkai bei artistai agituoja aktyviai dalyvauti rinkimuose.

„Man ne dzin“ projektas yra patrauklus ne tik savo turiniu, bet ir įdomus teikiamų paslaugų įvairove (forumas, testas, tyrimas ir klipai). Projektą galima priskirti prie III e. paslaugų perkėlimo į internetą brandos lygio.

Šis projektas parodo, kad rinkiminė kompanija sėkmingai persikėlė į virtualią erdvę, kur informacija yra prieinama bet kuriuo laiku ir visiems. Tuo pačiu šis projektas yra orientuotas į konkrečią visuomenės dalį – jaunimą. Projekte pateikiamos paslaugos, tokios, kaip testas ar klipai atliepia šiandienos jaunimo pomėgius, kas ir traukia juos dalyvauti projekte.

Kitas Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos interneto svetainėje pateikiamas projektas – „Politis“ – taip pat yra pilietinio pobūdžio, tačiau šioje svetainėje jam skiriamas mažesnis dėmesys, apie jį pateikiama tik esminė informacija su nuoroda į projekto rengėjų interneto svetainę.

LiJOT svetainėje pateikiama informacija apie konferencijas jaunimo klausimais, taip pat vykdoma apklausa – „Savaitės klausimas“, bei veikia forumai jaunimui aktualiomis temomis. Svetainėje pateikta interaktyvi nuoroda į antros dalies antrame skyriuje analizuotą Europos Sąjungos Jaunimo interneto portalą.

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos interneto svetainėje pateikiamos nuorodos į kitas, jaunimo organizacijų svetaines, kurių viena yra Lietuvos studentų sąjungos interneto svetainė¹³⁵. Šioje svetainėje randama 11 jaunimui skirtų projektų, iš kurių: 6 – pilietiniai; 2 edukaciniai ir po vieną socialinės, meninės, bei su globalizacija susijusių sričių. Nuoroda į projektus pateikta pirmajame puslapyje, veiklos skiltyje. Tačiau visi projektai yra informacinio pobūdžio, I lygmens, pateikti tekstine forma, su neaktyviomis internetinėmis nuorodomis. Svetainės dizainas vieningas, estetiškas, tačiau nepatraukia ypatingo dėmesio.

Pilietinių iniciatyvų centro¹³⁶ interneto svetainėje¹³⁷ pateikiami e.demokratijos projektai sugrupuoti pagal tematiką. Šioje svetainėje pateikiama 14 projektų, iš kurių 4 – edukaciniai; 5 pilietiniai; po 2 globalaus ir prevencinio pobūdžio ir 1 socialinis. Patys naujausi projektai išskirti atskirai, pirmajame svetainės puslapyje. Tokia patogi svetainės struktūra leidžia lengvai surasti ir susipažinti su projektais, negaištant laiko jų paieškai. Tačiau apie projektus pateikiama, nors ir išsami, tačiau tik tekstinė informacija, kurioje nėra aktyvių nuorodų.

---

¹³⁵ Lietuvos studentų sąjunga. // <http://www.lss.lt/index.php?submeniuid=5&submeniuotext=Projektai&veikla=1>; prisijungimo laikas 2004-10-15.

¹³⁶ Pilietinių iniciatyvų centras. // <http://www.pic.lt/index.php>; prisijungimo laikas 2004-11-20.

¹³⁷ Žiūrėti 10 priedą. Pilietinių iniciatyvų centro interneto svetainėje pateikiami projektai. PIC interneto svetainė.

Švietimo portale „Tinklas“¹³⁸ galima rasti 7 skirtingus projektus: 4 – edukacinius; 2 – pilietinius ir 1 socialinį. Šiame portale skelbiami interneto svetainių konkursai, už kuriuos galima balsuoti trumpuoju mobiliojo ar fiksuoto ryšio telefono numeriu. Taip pat portale vykdoma apklausa ir skelbiami jos rezultatai, kurie parodo, kad šioje svetainėje lankosi daugiausiai 16-19 metų jaunuoliai. Tačiau visi skelbiami projektai gali būti priskiriami pirmajam lygiui, kadangi juose tegalima rasti informaciją apie projektą, jo tikslus ir nuostatus. Konkursams pateiktas svetainės galima pasižiūrėti paspaudus aktyvią nuorodą, tačiau balsuoti už juos galima tik telefonu.

Visai kitaip atrodo VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto (TSPMI) studentų sukurtas projektas „Valsty.be“¹³⁹, pirmasis toks Lietuvoje¹⁴⁰. „Tokio pobūdžio tinklapiai yra labai populiarūs Europoje, todėl tikimasi, kad šis visuomeniniais pagrindais atliktas projektas bus puiki dovana Lietuvos interneto vartotojams. VU TSPMI studentai įsitikinę, kad naujasis tinklapis taps visuomenės bendravimo, bendradarbiavimo ir tarpusavio supratimo arena“¹⁴¹.

Šis projektas į virtualia erdvę perkelia valstybę su joje egzistuojančiais piliečiais, konstitucija, valdžios institucijom, švietimo įstaigom, ir net kapinėmis. Svetainėje „gyvenimas“ paremtas forumų ir diskusijų principu. „Valsty.bės“ piliečiai čia gali išsakyti savo nuomonę, pageidavimus, susirasti virtualu darbą ar studijuoti universitete. Čia gali rasti gyvų emocijų ir humoro. Tokio pobūdžio projektas skatina ugdyti dalyvavimo, bendravimo bei bendradarbiavimo įgūdžius ir priartina jaunos žmones prie valstybės problemų svarstymo, jų sprendimo kelių ieškojimo. Šis projektas panašus į simuliatorių, kur galima išmėginti ir patikrinti savo gebėjimus.

Kaip jau buvo pastebėta nagrinėjant tirtus e.demokratijos projektus jaunimui, nevyriausybinių organizacijų svetainėse didžioji dalis projektų kaip ir valdžios institucijų svetainėse priklauso I lygmeniui, tačiau būtina pažymėti, kad informacija apie šiuos projektus nevyriausybinių organizacijų svetainėse pateikiama išsamesnė ir gausesnė. Projektai pateikiami patraukliau bei greičiau randami. Taip pat pažymėtina, kad III lygio projektų nevyriausybinių organizacijų svetainėse gerokai daugiau, nei valdžios institucijų – net 8 proc., kai tuo tarpu valdžios institucijų – 3 procentai.

¹³⁸ Švietimo portalas „Tinklas“. // <http://www.tinklas.lt/new/>; prisijungimo laikas 2004-10-10.

¹³⁹ Valsty.be. Virtuali pilietinė erdvė // <http://www.valsty.be/>; prisijungimo laikas 2004-11-11.

¹⁴⁰ Žiūrėti 11 priedą. Projektas „Virtuali pilietinė erdvė Valsty.be“.

¹⁴¹ Ar virtuali Lietuva taps pilietiškesnė. Omni laikas. // http://omnitel-laikas.zinios.lt/article.php?id=4330&group=lt.konferencijos.omnitel_laikas.IT_pasaulis&sname=omnitel_6; prisijungimo laikas 2004-05-27.

PABAIGA

Šiame darbe, remiantis literatūros ir teisinių dokumentų šaltiniais bei atliktų tyrimų duomenų analizės rezultatais, buvo pasiektas iškeltas tikslas – ištirti jaunimo galimybes aktyviai dalyvauti e.demokratijos procesuose panaudojant e.valdžios paslaugų resursus projektų jaunimui administravime.

Pasitvirtino darbe iškeltos hipotezės, kad e.demokratijos projektai yra vienas iš socializacijos institutų padedančių jauniems žmonėms tapti pilnaverčiais visuomenės nariais. Ir, kad aktyvų jaunimo dalyvavimą demokratinuose procesuose e.demokratijos projektų pagalba lemia ne vien pakankama ICT infrastruktūros plėtra, bet ir visuomenėje vyraujančios nuostatos.

Išvados ir rekomendacijos

1. Europos Sąjungos institucijų inicijuojamos programos jaunimui skatina jaunimo dalyvavimą ir pilietinės visuomenės formavimąsi. JTO ir ES dokumentuose akcentuojamas naujų ICT naudojimas įvairiose programose įgalina per e.paslaugas didinti šių programų prieinamumą bei projektų kūrimą ir vykdymą nepriklausomai nuo vietos ir laiko. Taip pat informacinių ir komunikacinių technologijų pagalba į šias programas gali įsitraukti ir jose dalyvauti vis daugiau jaunimo. Tarptautiniuose ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos jaunimo politikos preferencijos. ES dokumentai išsiskiria konkretumu numatant projektų jaunimui finansavimą, vykdymo reikalavimus bei atskaitomybę už įvykdytus projektus.
2. Atlikus e. demokratijos projektų jaunimui tyrimo duomenų analizę pagal paslaugų perkėlimo į internetą lygį, išryškėjo žirklių pavidalo pasiskirstymo disproporcija, kur 88 proc. Lietuvos interneto svetainėse pateikiamų e.demokratijos projektų jaunimui siekia I paslaugos perkėlimo į internetą lygį. Tuo tarpu, kai tarptautinių organizacijų interneto svetainėse pateikiamų e.demokratijos projektų jaunimui I lygio yra JTO – 47 proc., o ES – 33 proc. II projektai tiek Lietuvos, tiek tarptautinių organizacijų svetainėse pasiskirsto beveik vienodai, o III lygio projektų tarptautinių organizacijų svetainėse (JTO – 33proc; ES – 51 proc.) yra gerokai daugiau, nei Lietuvos (3 proc.).

3. Kiekybinio tyrimo rezultatų analizės metu nustatyta, kad didžiausia dalis (apie 60 proc.) e.demokratijos projektų jaunimui orientuota į pilietinę-educacinę sritį, kas rodo tarptautinių ir nacionalinių valdžios institucijų bei visuomeninių organizacijų dėmesį jaunimo įtraukimo į demokratinius procesus bei švietimo ir mokymo svarbą.
4. Kokybiniu tyrimu nustatytas analizuotų e.demokratijos projektų informatyvumas, patrauklumas ir prieinamumas. Lietuvoje dauguma e.demokratijos projektų, ypač savivaldos institucijų interneto svetainėse, pateikiami nepatraukliai ir labai formaliai, informacijos kiekis skurdus, nėra nuorodų, sudėtingas prieinamumas. Tarptautinių organizacijų e.demokratijos projektai jaunimui, net ir pirmo lygio, dažniausiai yra informatyvūs, patrauklūs, motyvuojantys jaunimo dalyvavimą demokratinuose procesuose.
5. Interaktyviais Vyriausybės projektais vaikams ir jaunimui realizuojamas pagrindinis e.demokratijos principas – betarpiškas ir efektyvus piliečių ir vyriausybės atstovų dialogas. Dalykiški ir išsamūs, atsakymai skatina pasitikėti ir aktyviai dalyvauti e.demokratijos projektuose, kur minimaliomis materialinėmis ir žmogiškosiomis sąnaudomis puikiai gyvuoja interaktyvus e.demokratijos projektai, suteikiantis jauniems žmonėms galimybę kartu su valdžios atstovais aktyviai svarstyti ir spręsti jiems aktualius klausimus.
6. Tarptautiniuose teisės aktuose ir programose jaunimui deklaruojami ambicingi e.demokratijos siekiai Europos Sąjungoje yra sėkmingai realizuojami per įvairius aukštą (III) paslaugų perkėlimo į internetą lygmenį siekiančius pilietinio ugdymo ir dalyvavimo projektus užimančius didžiausią dalį tarp Jungtinių Tautų Organizacijos bei Europos Sąjungos jaunimo projektų.
7. Lietuvos Valdžios institucijos turėtų vadovautis geriausia pasaulio patirtimi kurdamos e.demokratijos projektus jaunimui ir stengtis, kad šie projektai būtų kuo patrauklesni, įvairesni ir aukštesnio paslaugos pateikimo lygio, kad galėtų pritraukti didesnę vartotojų kontingentą. Savivaldybės, kaip dalyvaujamosios demokratijos pamatas, turėtų būti ta valdžios grandis, kuri labiausiai domisi ir rūpinasi piliečių įtraukimu į bendruomenės veiklą ir jų dalyvavimu vietos savivaldos veikloje, jos politikos formavime ir visame socialiniame savivaldybės gyvenime.

8. Lietuvos valdžios institucijos, kurdamos ir administruodamos e.demokratijos projektus jaunimui, privalo atsižvelgti į jaunimo, kaip specifinės sociumo dalies poreikius, problemas ir preferencijas, bei vadovautis geriausia pasauline patirtimi šioje srityje. Siekiant didinti e.demokratijos projektų jaunimui patrauklumą, bei dalyvavimo, mokymosi ir saviraiškos įgūdžių ugdymą. Kuriant e.demokratijos projektus jaunimui derėtų taikyti interaktyvių edukacinių ir pilietinių žaidimų metodiką, kuri yra patraukli, efektyvi ir padeda lengvai įsisavinti bei formuoti bendradarbiavimo ir dalyvavimo įgūdžius.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 119-5406.
2. Lietuvos Respublikos Seimo 2000 m. balandžio 20 d. rezoliucija „Dėl jaunimo politikos plėtojimo Lietuvoje“. // Valstybės žinios, 2000, Nr. 52-1491.
3. Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gruodžio 31 d. nutarimas Nr. 2115 „Dėl Elektroninės valdžios koncepcijos patvirtinimo“. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 2-54.
4. Lietuvos jaunimo politikos ataskaita. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0099169.doc>; prisijungimo laikas 2004-02-10.
5. Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga. // http://www3.lrs.lt/pls/inter/www_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=17406&p_int_tv_id=718; prisijungimo laikas 2004-02-10.
6. Elektroninė Europa - Informacinė visuomenė visiems. // http://www3.lrs.lt/pls/inter/w3_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=4104&p_int_tv_id=691&p_org=0; prisijungimo laikas 2004-06-15.
7. Europos jaunimo konventas. CONV 205/02 Briuselis, 2002 m. liepos 19 d. // <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=30101>; Prisijungimo laikas 2004-01-10.
8. Europos Komisijos Baltoji knyga. Naujas postūmis Europos jaunimui. // <http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0088509.doc>; prisijungimo laikas 2004-01-20.
9. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas įsteigiantis Bendrijos veiksmų programą „Jaunimas“. (1031/2000/EB) 2000 m. balandžio 13 d. // <http://www3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=42481>; prisijungimo laikas 2004-09-15.
10. A new generation of EU programmes for education and training, culture, youth and the audiovisual sector in 2007–2013. // http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/newprog/index_en.html; prisijungimo laikas 2004-09-10.

11. Decision No 508/2000/EC of the European Parliament and of the Council of 14 February 2000 establishing the Culture 2000 programme. // Official Journal of the European Communities L 63/1. // http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2000/l_063/l_06320000310en00010009.pdf; prisijungimo laikas 2004-08-20
12. eEurope 2005: An information society for all. An Action Plan to be presented in view of the Sevilla European Council, 21/22 June 2002 COM(2002) 263. // http://www.europa.eu.int/information_society/eeurope/2002/news_library/documents/eeurope2005/eeurope2005_en.doc; prisijungimo laikas 2004-02-12.
13. Lisbon Extraordinary European Council, 23-24 March 2000. // http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00100-r1.en0.htm; prisijungimo laikas 2004-06-15.
14. The Commission proposes new Education, MEDIA, Culture and Youth programmes for 2007–2013. // http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/newprog/index_en.html; prisijungimo laikas 2004-09-10.
15. Treaty establishing a Constitution for Europe. Conference of the Representatives of the Governments of the Members States. Brussels, 29 October 2004. (OR. fr) CIG 87/2/04 REV 2. // <http://ue.eu.int/uedocs/cmsUpload/cg00087-re02.en04.pdf>; prisijungimo laikas 2004-11-11.
16. Žmogaus teisės: Tarptautinių dokumentų rinkinys / sud. Milišauskas, R. – Vilnius: Mintis, 1991.
17. Žmogaus teisės: Regioninių tarptautinių dokumentų rinkinys / sud. Milišauskas, R. – Vilnius: Mintis, 1993.
18. Bažnyčia ir internetas. Dokumentų rinkinys. – Kaunas: Katalikų interneto tarnyba, 2002.
19. Berger, P. L., Luckmann, T. Socialinis tikrovės konstravimas. – Vilnius: Pradai, 1999.
20. Dahl, R.A. Demokratija ir jos kritikai. – Vilnius: Amžius, 1994.

21. Dahrendorf, R. Modernusis socialinis konfliktas. Esė apie laisvės politiką. – Vilnius: Pradai, 1996.
22. Daunoraitė, V. Kaip įveikti laikmečio iššūkį – didėjantį atotrūkį tarp valdžios ir piliečių? // Mokslo Lietuva, Nr. 11 (301), 2004 m. birželio 3-16 d.
23. Donskis, L. Moderniosios sąmonės konfigūracijos. – Vilnius: Baltos lankos, 1994.
24. Donskis, L. Pilietinė visuomenė ir jos priešai. – Vilnius: Versus Aureus, 2004.
25. Dunleavy, P. O'Leary, B. Valstybės teorijos: Liberalios demokratijos politika. – Vilnius: Eugrimas, 1999.
26. Giddens, A. Modernybė ir asmens tapatumas. – Vilnius: Pradai, 2000.
27. Held, D. Demokratijos modeliai. – Vilnius: Eugrimas, 2002.
28. Kultūra ir civilizacija. Straipsnių rinkinys, / sud. Bieliauskas, Ž., Juknevičius, S. – Vilnius: Gervelė, 1999.
29. Michell, W.J. E-topija. – Vilnius: Pasviręs pasaulis, 2002.
30. Petrauskas, R. Informacinių technologijų taikymas viešajame administravime. – Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2001.
31. Šaulauskas, M.P. E-demokratija. // Projektas „Regioninės valdžios sprendimų skaidrumo užtikrinimas: viešosios kontrolės stiprinimas, taikant informacines technologijas“. – Vilnius, 2003. p. 29-30. P.29.
32. Tocqueville, A. Apie demokratiją Amerikoje. – Vilnius: Amžius, 1996.
33. Vaišvila, A. Teisinės valstybės koncepcija Lietuvoje. – Vilnius: Litimo, 2000.
34. Brake, M. Comparative Youth Culture. The Sociology of Youth Culture and Youth Subculture in America, Britain and Canada. – London: Routledge & Kegan Paul, 1985.
35. Castells, M. Materials for an exploratory theory of network society. // British Journal of Society, N. 51, 2000. 5-24 p.

36. Hill, K.A., Hughes, J.E. Cyberpolitics: Citizen Actyvism in the Age of the Internet. / Kevin A. And Hughes Holl, E. John. – Oxford, UK: Rowman and Littlefield Publishers Inc., 1998. P. 157.
37. Frith, S. The sociology of Youth. – London: Open University Press, 1984.
38. Fushs, D. Kaase, M. Electronic democracy. // XVIIIth World Congress of the International Political Association (IPSA), August 1-6, 2000, Quebec City, Quebec, Canada.
39. Lessig, L Code and Other Laws of Cyberspace. – New York: Basic Books, 1999.
40. Youth Culture in Late Modernity. / Fornas, J., Bolin, G. (eds.) – London: Sage Publications, 1995.
41. Parvez, Z. Local Democracy Shaping E-Democracy. / Traunmuler (eds.) Electronic Government. Secon International Conference, EGOV 2003, Springer, - 2003.
42. Ar virtuali Lietuva taps pilietiškėsnė. Omni laikas. // http://omnitel-laikas.zinios.lt/article.php?id=4330&group=lt.konferencijos.omnitel_laikas.IT_pasaulis&sname=omnitel_6; prisijungimo laikas 2004-05-27.
43. Augustinaitis, A. Informacijos visuomenės savivaldos tendencijos. // <http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-mok/14/str3.html>; prisijungimo laikas 2003-12-10.
44. Bruton, P.J. Konvento nario pasisakymas. CONV 27/02. Briuselis, 2002 m. balandžio 10d. // <http://www.3.lrs.lt/c-bin/eu/getfmt?C1=w&C2=30102>; prisijungimo laikas 2004-07-20.
45. Daunoraitė, V. Kaip įveikti laikmečio iššūkį – didėjančią atotrūkį tarp valdžios ir piliečių. // Mokslo Lietuva, 2004 m. Birželio 3-16 d. Nr. 11 (301). // <http://ml.lms.lt/200411/20041103.htm>; Prisiungimo laikas 2004-06-25.
46. Europos Sąjungos Lisabonos darbotvarkės ir jos poveikio Lietuvai įvertinimas. Ekonominės ir socialinės politikos sričių integracijos poveikio analizė. / Lietuvos laisvosios rinkos institutas. - Vilnius: 2003. // <http://www.lrinka.lt/Projektai/Lisab.pdf>; prisijungimo laikas 2004-08-12.

47. Elektroninės viešosios paslaugos Lietuvoje. Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie LR Vyriausybės. // <http://www.ivpk.lt/main-aktual.php?cat=61&n=11>; prisijungimo laikas 2003-11-25.
48. Kochmanaitė, I. El. demokratija išgelbės demokratiją? // Omni vartai // http://www.omni.lt/index.php?base/z_53136; prisijungimo laikas 2004-07-10.
49. Kokia elektroninės demokratijos ateitis? // Omni vartai // http://www.omni.lt/index.php?base/z_42795; prisijungimo laikas 2003-12-10.
50. Koks Jaunimo portalo tikslas? Europos jaunimo portalas. // http://europa.eu.int/youth/about_lt.html#1; prisijungimo laikas 2004-10-10.
51. Tavo nuomonė. Europos jaunimo portalas. // http://www.europa.eu.int/youth/forms/opinion.cfm?l_id=LT; prisijungimo laikas 2004-10-12.
52. Clift, S. E-Democracy, E-Governance and Public Net-Work. // <http://www.publicus.net/articles/edempublicnetwork.html>; prisijungimo laikas 2004-06-20.
53. Caldwell, J. e-Democracy: Putting Down Global Roots. // <http://www-1.ibm.com/industries/government/ieg/pdf/e-democracy%20putting%20down%20roots.pdf>; prisijungimo laikas 2004-09-01.

Interneto svetainės:

54. Europos jaunimo portalas. // http://www.europa.eu.int/youth/index_lt.html; prisijungimo laikas 2004-09-12.
55. Europos Sąjungos portalas. // http://www.europa.eu.int/index_lt.htm; prisijungimo laikas 2004-09-12.
56. Klausia jaunimas. Lietuvos Respublikos vyriausybė. // <http://www.lrv.lt/main.php?cat=5&gr=6>; prisijungimo laikas 2004-10-01.
57. Klausia vaikai. Lietuvos Respublikos vyriausybė. // <http://www.lrv.lt/main.php?cat=5&gr=7&page=3>; prisijungimo laikas 2004-10-01.

58. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. // <http://www.lijot.lt/index.php>; prisijungimo laikas 2004-11-10.
59. Lietuvos studentų sąjunga. // <http://www.lss.lt/index.php?submeniuid=5&submeniuotext=Projektai&veikla=1>; prisijungimo laikas 2004-10-15.
60. Man ne dzin. // http://www.lijot.lt/man_ne_dzin/kurkada.php; prisijungimo laikas 2004-11-10.
61. Pilietinių iniciatyvų centras. // <http://www.pic.lt/index.php>; prisijungimo laikas 2004-11-20.
62. Sveiki, vaikai. Lietuvos Respublikos Seimas. // http://www3.lrs.lt/lrs_vaikams/; prisijungimo laikas 2004-09-20.
63. Švietimo portalas „Tinklas“. // <http://www.tinklas.lt/new/>; prisijungimo laikas 2004-10-10.
64. Valsty.be. Virtuali pilietinė erdvė. // <http://www.valsty.be/>; prisijungimo laikas 2004-11-11.
65. dot.safe. // http://www.eun.org/eun.org2/eun/en/Celebrate_LearningObjects/content.cfm?ov=11739&lang=en; prisijungimo laikas 2004-11-16.
66. Hip-Hop Summit. // <http://www.hsan.org/Content/Main.aspx?pageId=1>; prisijungimo laikas 2004-11-17.
67. Environment Commissioner to join online chat. // http://futurum2004.eun.org/ww/en/pub/futurum2004/news/project_news/wallstrom.htm; prisijungimo laikas 2004-11-15.
68. European Schoolnet . // <http://www.eun.org/portal/index-en.cfm>; prisijungimo laikas 2004-11-15.
69. EUN-CLE. // http://www.eun.org/eun.org2/eun/en/Celebrate_LearningObjects/content.cfm?ov=12594&lang=en; prisijungimo laikas 2004-11-16.

70. Open Architecture and Schools in Society. // http://www.eun.org/eun.org2/eun/en/Celebrate_LearningObjects/content.cfm?ov=30228&lang=en; prisijungimo laikas 2004-11-15.
71. Partner-finding forum. // http://futurum2004.eun.org/ww/en/pub/futurum2004/contact/partner_forum.cfm; prisijungimo laikas 2004-11-15.
72. Spring Day in Europe. // <http://futurum2004.eun.org/ww/en/pub/futurum2004/index.htm>; prisijungimo laikas 2004-11-15.
73. Spring schools take part in live videoconference debate. // <http://antenna.dit.upm.es/>; prisijungimo laikas 2004-11-15.
74. Youth in Philanthropy. // <http://youth.fdncenter.org/>; prisijungimo laikas 2004-11-17.
75. The Foundation Center. // <http://fdncenter.org/>; prisijungimo laikas 2004-11-17.
76. United Nations. // <http://www.un.org/english/>; prisijungimo laikas 2004-08-10.
77. United Nations - Global Teaching and Learning Project. // <http://www.un.org/Pubs/CyberSchoolBus/index.html>; prisijungimo laikas 2004-08-10.
78. ZAP. // http://www.zap.eun.org/eun.org2/eun/main_zap.cfm; prisijungimo laikas 2004-11-16.

SANTRAUKA

Darbo tikslas ištirti jaunimo galimybes aktyviai dalyvauti e.demokratijos procesuose panaudojant e.valdžios paslaugų resursus projektų jaunimui administravime. Darbo tyrimo objektas – socialiniai santykiai susiję su e.demokratijos raiškomis ir plėtra jaunimo tarpe. Darbe realizuotas dviejų etapų kiekybinis ir kokybinis empirinis tyrimas, kuriame išanalizuota tarptautinių organizacijų ir Lietuvos Respublikos valdžios institucijų bei visuomeninių organizacijų interneto svetainėse pateikiami e.demokratijos projektai jaunimui. Pirmoje darbo dalyje apibrėžta e.demokratijos samprata ir teorinės koncepcijos; dėl ICT įtakos demokratinuose procesuose vykstantys pokyčiai; į jaunimą nukreiptų e.valdžios paslaugų rūšys ir specifika; bei normatyvinė bazė reglamentuojanti e.demokratijos projektus jaunimui. Atlikus tarptautinių ir Lietuvos Respublikos teisės aktų analizę nustatytos preferencijos jaunimo politikos klausimais. ES dokumentai išsiskiria konkretumu numatant projektų jaunimui finansavimą, vykdymo reikalavimus bei atskaitomybę už įvykdytus projektus.

Kiekybinio tyrimo metu nustatytas projektų pasiskirstymas pagal skaičių, paslaugos perkėlimo į internetą lygį ir problemines sritis. Kokybinio tyrimu nustatytas analizuotų e.demokratijos projektų prieinamumas, informatyvumas ir patrauklumas. Lyginamosios analizės pagalba apibrėžtos e.demokratijos jaunimui projektų tendencijos Lietuvos ir tarptautinėse interneto svetainėse.

Tyrimo rezultatų analizė atskleidė šiuos dėsningumus: tarp tirtų projektų vyrauja pilietinio edukacinio pobūdžio projektai; ryški žirklių pavidalo e.demokratijos projektų lygių pasiskirstymo disproporcija tarp Lietuvos ir tarptautinių organizacijų interneto svetainių, kur Lietuvos interneto svetainėse dominuoja I lygio paslaugos perkėlimo į internetą projektai, o tarptautinėse svetainėse – III lygio e.demokratijos projektai; LR valdžios institucijų interneto svetainėse, priešingai nei tarptautinėse, e.demokratijos projektai pateikiami nepatraukliai ir formaliai, informacijos kiekis skurdus, sudėtingas prieinamumas. Tarptautinių organizacijų e.demokratijos projektai jaunimui, net ir pirmo lygio, dažniausiai yra informatyvūs, patrauklūs, motyvuojantys jaunimo dalyvavimą demokratinuose procesuose.

Lietuvos valdžios institucijos, kurdamos ir administruodamos e.demokratijos projektus jaunimui, privalo atsižvelgti į jaunimo, kaip specifinės sociumo dalies poreikius, problemas ir preferencijas, bei vadovautis geriausia pasauline patirtimi šioje srityje. Siekiant didinti e.demokratijos projektų jaunimui patrauklumą, bei dalyvavimo, mokymosi ir saviraiškos įgūdžių ugdymą, kuriant e.demokratijos projektus jaunimui derėtų taikyti interaktyvių edukacinių ir pilietinių žaidimų metodiką, kuri yra patraukli, efektyvi ir padeda lengvai įsisavinti bei formuoti bendradarbiavimo ir dalyvavimo įgūdžius.

SUMMARY

E.democracy Projects for Youth

The objective of the work is to research the possibilities of the youth to participate actively in e.democracy processes using resources of the e.government's services in the administration of projects for the youth. The object of the work's research is social relations related to the expressions of the e.democracy among the youth. The two-stage quantitative and qualitative empirical research has been realized in the work. E.democracy projects for the youth presented in internet sites of international organizations, non-governmental organizations and governmental institutions of the Republic of Lithuania have been analyzed. In the first part of the work the term and theoretical conceptions of the e.democracy; ongoing and influenced by ICT changes in democratic processes; types and particularities of e.government's services directed to the youth; the legal basis regulating e.democracy projects for the youth are described. After thorough analysis of international laws and laws of the Republic of Lithuania preferences concerning the youth policy have been established. Documents of the European Union are distinguishable by the particular financing planning, implementation requirements and accountability for the execution of projects for the youth.

During the quantitative research distribution of project by number, level of transfer to internet and problematic field was established. Qualitative research resulted in the establishment of the accessibility, informativeness and attraction of the e.democracy projects analyzed. Tendencies of e.democracy projects in Lithuanian and international internet sites have been defined using comparative analysis methods.

Some regularities have been discovered during the analysis of the research results: civic-educational projects dominate the analyzed projects; distinct scissors-like disproportion of the distribution of the e.democracy project's levels between Lithuanian internet sites and internet sites of the international organizations - the 1st level service transfer to internet projects dominate in the Lithuanian internet sites, while in the international sites dominate the 3rd level e.democracy projects; e.democracy projects in the internet sites of the Lithuanian governmental institutions, opposite to international, are presented unattractively and formally, poor information content, complicated accessibility. Meanwhile, even 1st level e.democracy projects for the youth presented by the international organizations are informative, attractive, improving motivation for the youth to participate in democratic processes.

In creation and administration of the e.democracy projects for the youth Lithuanian governmental institutions must consider needs, problems and preferences of the youth as a specific part of the society and follow the best world practice. On purpose to heighten the popularity of the e.democracy projects for the youth and to raise the cultivation of the participation, learning and self-expression skills in the e.democracy projects for the youth creation process the technique of interactive educational and civic games, which are attractive, effective, help to assimilate and form cooperation and participation skills, should be applied.

Jungtinių Tautų Organizacijos projektas jaunimui „Cyberschoolbus“

Jungtinių Tautų Organizacijos interneto svetainė¹⁴²

¹⁴² Rodyklėmis pažymėtos projekto nuorodos.

„Cyberschoolbus“ projekto portalas

united nations · global teaching and learning project

cyberschoolbus

English · Español · Français · Русский · 中文 · العربية

[about us](#)
[help](#)
[contact us](#)

resources

InfoNation
basic & advanced
 View and compare statistical country data. Mac users click [here](#).

Country of A Glance
 Pick UN Member States and view their statistics - one at a time.

UN Intro
 Introduction to the history and work of the United Nations.

UN News Centre
 Read the latest news about UN activities at its Headquarters in New York and around the world.

UN Webcast
 Daily Live and on-demand webcast of UN meetings, conferences and events.

[more resources](#)

search

The Millennium Development Goals
Add Your Voice
 New [Youth Web site!](#) Learn about the [Millennium Development Goals](#) and what you can do to help eliminate poverty around the world.

GA Newflash!
 Starting **21 September**, Cyberschoolbus will be posting [articles](#) from time to time about what's happening at the 59th session of the GA.

Student Conference on Human Rights
 Thank you for participating in the 2004 [Student Conference on Human Rights](#) on "HIV/AIDS: Moving from Awareness to Action." [Webcast](#) (Archived video). Interactive [forums](#) are still open.

Youth Visioning for Island Living-Art Contest
Thanks to all the young people around the world that entered the Youth Visioning for Island Living-Art Contest.

curriculum

- [Peace Education](#)
- [Briefing Papers](#)
- [Poverty](#)
- [Schools Reminding Schools](#)
- [Human Rights](#)
- [Cities of the World](#)
- [World Hunger](#)
- [Indigenous People](#)
- [Rights at Work](#)
- [Ethnic Discrimination](#)
- [Racial Discrimination](#)

[more curriculum](#)

downloads

Some of the content on our site requires [Flash Player 5](#) or higher.

Viewing webcasts or other video materials on our site requires [Real Player](#).

Environmental Art Contest

If protecting the environment is your passion, [UNEP](#) invites you to participate in its [Painting Competition](#), the [Children's World Summit for the Environment](#) and the [Volvo Adventure](#).

teachers: get free stuff

Teachers: Help us review content for this site!
 Cyberschoolbus is looking for teachers and curriculum supervisors who are willing to review content and to test activities. All teachers and supervisors who participate will receive FREE materials for their classroom.

book of the month

The United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) recently released a new publication: ["The Musketeers Conquer the Net... A 'teen' guide to getting online"](#).

The book follows the adventures of four teenagers who, thanks to the Internet, maintain contact while separated by thousands of kilometres. Their adventures and misadventures while surfing on the Net will illustrate how youth can use the World Wide Web in a safe and fun manner. Written for teenagers, the book is partly based on a true story.

This new teen guide to the Internet is available in English, French, Russian and Spanish from:

United Nations Publications
 Palais des Nations
 CH-1211 Geneva 10
 Switzerland

International Day of Peace

The [International Day of Peace](#) celebration continues on 21 September! Observe a minute of silence, plant a tree, send a [message of peace](#), or [create your own activity](#).

Access to Safe Water

Join [Pumped Up for Peace](#) and help a community in the Amazon rainforest gain access to safe drinking water.

The Year in Review 2003

Watch ["The Year in Review"](#), a special look at 2003 through the eyes of the United Nations.

Requires [Real Player](#)

Europos Sąjungos projektas jaunimui „Europos jaunimo portalas“

Europos Sąjungos interneto svetainė¹⁴³

The screenshot shows the 'Europa' portal of the European Union in Lithuanian. The main navigation bar includes links for 'Teisinė informacija', 'Kas naujo?', 'Klausimai-atsakymai', 'Apie EUROPA', 'Indeksas', 'Kontaktai', and 'Testinė versija'. The page is titled 'Europa Europos Sąjungos portalas' and has a language selector set to 'Lietuvių kalba (lt)'. A red arrow points to the 'Europa jaunimui' link in the left sidebar under the 'ATRASKITE ES' section. The main content area features a 'NAUJIENU ANTRAŠTĖS' section with links to 'The EU's relations with Turkey', 'Climate Change', and 'The EU's relations with Ukraine'. Below this is the 'ES NUDIENA' section dated 17/12/2004, with a link to 'Prime Minister Balkenende about the start of negotiations with Turkey'. The central part of the page is titled 'KAIP DIRBA EUROPOS SAJUNGA PILIEČIO VADOVAS ES INSTITUCIJOMS PAŽINTI' and lists various institutions and organizations. The right sidebar contains a search bar, a 'Greitosios nuorodos' section with links to 'Europa Newsletter', 'Bruselis European Council 16-17 December 2004', 'Neujoji Komisija', 'Konstitucija Europai', 'EU 2004', and '2004 METAI - EUROPOS ŠVIETIMO PER SPORTĄ METAI'. The footer contains the same navigation links as the top bar.

¹⁴³ Rodykle pažymėta projekto jaunimui nuoroda.

Projektas „Europos jaunimo portalas“¹⁴⁴

Europos jaunimo portalas

EUROPA > Europos jaunimo portalas

Programa "Jaunimas" | Bažnių knyga | Kas naujo? | Apie | Svetainės planas | Išplėstinė paieška

lietuvių kalba (lt)

kontaktas | ieškoti EUROPA

Ieškoti šio portalo

Būk informuotas!

- Studijavimas
- darbas
- savanoriškas darbas / mainai
- Tavo teisės
- Portalai jauniems žmonėms

Sveiki atvykę

Jei jūs galvojate važiuoti į kitą Europos šalį studijuoti, dirbti ar atostogauti... Jei jūs ieškote veiklos ar galimybių Europoje... Jei jūs turite ką nors pasakyti ar paklausti Europos temomis, šis portalas puiki vieta pradėti! Jis siūlo jums informaciją, naujienas ir diskusijas - viską apie Europą ir jaunimą.

Jau yra išversta lietuviška versija. Jei paspausite žemiau, prisijungsite prie puslapių anglų kalba. Tada galėsite pasirinkti kitas kalbas, esančias viršutiniame meniu dešinėje.

Daugiau apie šį portalą »

Isijunk!

- Diskusijų forumas
- Aktyvus pilietiskumas

Naujienos | Archyvai

Greetings from Commissioner Figel'
2004 has been a year of great achievements in the Youth field. As a result of the White Paper on Youth - this Portal was...
Daugiau »

Europos savaitė Eindhoven: balandžio 11-15 dienomis, 2005, Eindhovenas, Olandija
Kokio dydžio yra TAVO Europa? Išsiaiškink jos dydį: tai yra renginio tema, kurį organizuoja Eindhoveno Technikos Universi...
Daugiau »

Youth Declaration of Rotterdam (27 - 28 November 2004)
In this Declaration, young people gave their recommendations for developing new ideas for the open method of coordinatio...
Daugiau »

Sutartis dėl Europos Konstitucijos
Spalio 29 dieną 2004 metais, 25 ES šalių narių ir 3 šalių kandidačių vadovai ir vyriausybės atstovai susitiko ir pasiraš...
Daugiau »

Youth Report: Education, Employment and Young People in Europe
The European Youth Forum has published a report which analyses, in-depth, the situation of young people across the Europ...
Daugiau »

Pasaulio Jaunimo Kongresas liepos 30 - rugpjūčio 8, 2005, Škotija
Tikimasi, kad kongrese dalyvaus daugiau nei 600 jaunų žmonių iš 120 šalių, kuno pagrindinė tema "Jauni žmonės, dirbantys...
Daugiau »

Tavo istorija

- tavo istorija
- ką tu galvoj apie portalą

Tavo nuomonė ...

Kuris amžius turėtų būti naudojamas norint apibūdinti jauną žmogų Europoje?

- 15 - 25 metų
- 13 - 30 metų
- 18 - 25 metų
- 15 - 30 metų

Balsuoti

rezultatai

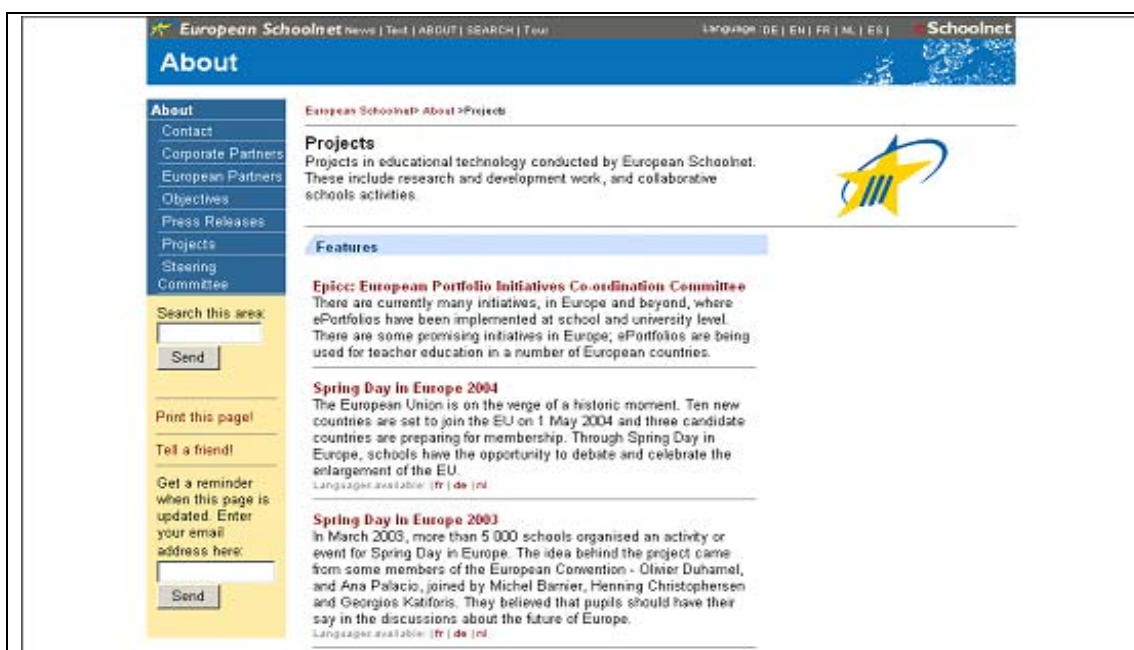
¹⁴⁴ Rodykle pažymėta apklausa.

Europos tarpmokyklinėje interneto svetainėje „European Schoolnet“ pateikiami projektai

Tinklapis „European Schoolnet“¹⁴⁵

„European Schoolnet“ skelbiamų projektų pavyzdžiai

¹⁴⁵ Rodykle pažymėtos projektų jaunimui nuorodos.

Projektas „Spring Day in Europe 2004“¹⁴⁶

Choose language: English

Sunday, 19 December 2004
62 weeks to go

1118 registered schools

Latest registered school
Skola Pebr Feko Sammut

Information
News
Values activities
Decision-making role play
Contacts

Register
See all registered schools

Subscribe to the newsletter | Chats | Forum

Welcome to Spring Day in Europe 2005!
Spring Day in Europe is a project in which schools learn about European Union developments and incorporate them into the curriculum. Register so you can learn, share, debate and speak out!
[Read more](#)

In your country

Season's greetings
The Spring Day in Europe project team and all your pedagogical advisors wish you an excellent holiday season! Find out what's new for Spring Day in Europe in the latest newsletter.
[Read more](#)

Activities about European values
The Spring Day in Europe Values activities are now available! Teachers can work with their pupils on putting values into action, debating values with young Europeans in other countries, writing letters to decision-makers and creating illustrations for publication on this site.
[Read more](#)

In your country
Find out what your national pedagogical advisor's plans are for Spring Day in Europe. Click on your flag in the box above.
[Read more](#)

Get started!
Need inspiration? Read the Spring Day 'manifesto' written by pupils for Spring Day 2003. Or download some materials to get your ideas flowing.
[Read more](#)

A Constitution for Europe

Sunday, 19 December 2004

Deutsch | English | Français

ABOUT | NEWS | SPOTLIGHT | VALUES | RESOURCES | TOGETHER IN EUROPE | CONTACT

5627 registered schools

Start planning for 2005!
See all registered schools

Get ready for Spring Day 2005!
Spring Day 2005 will be focused on the European Constitution. The European Union will soon get a new constitution, a text which contains the fundamental rules and rights of a group of Member States. It is very important to help future active citizens to understand what it is all about, understand how the European institutions function, our common values and the process through which the constitution was built.
[Read more...](#)

What does Spring Day in Europe mean to me?
Vittoria Di Fabio teaches in Rome, Italy. She has involved her students in the previous Spring Day in Europe editions. In this article she describes the impact of both events on her students and also explains the unique way Spring Day in Europe brings schools closer to each other.
[Read more...](#)

Spotlight
Spring schools give visibility to their communities by describing local customs, traditions and festivals in articles on this site. Through these articles, schools also introduce visitors to the history and geography of their regions.
[Read more...](#)

Chat transcripts
From January to March 2004, the Spring Day in Europe website hosted eight chats. Schools questioned Commissioners Wastström and Potocnik, MEP Olivier Duhamel and other experts. The chats were about the enlargement, the environment, and the European constitution.
[Read more...](#)

Play and learn about the European Union with EuropaGO
Young European citizens aged 10 to 14 years old are invited by the European Commission to learn more about Europe with a brand new set of fun and educational online games.
[Read more and play](#)

Fact files
Do you know which symbols best represent the European countries?
[Read more...](#)

Video greetings
Spring Day teachers greet you in their native language and in English, French or German.
[Read more...](#)

¹⁴⁶ Rodykle pažymėta žaidimo nuoroda.

Projektas „Open Architecture and Schools in Society“

Open Architecture and Schools in Society.

- Presentation
- Objectives
- Work Packages
- Partners
- Deliverables

English | Español | Français | Svenska

Presentation

OASIS is a project with a clear ultimate objective: to promote small virtual communities in schools within the public educational system.

In particular, OASIS will pay special attention to the role of socialisation in traditional schooling, as one of the main assets of the public school system, and focus on how this role can be enhanced with the help of the Internet.

This final educational outcome requires the development of a technical network. It consists of setting up both local and regional open telematics and informatics architecture for the school educational network together with zonal servers available to meet the needs of automated maintenance of these school networks.

Its aim is to simultaneously integrate a set of data models together with the organizational structures of this data, thus favouring the interoperability between educational networks.

Video

In April 2002, following the objective of dissemination of the project, the CNICE has produced a video. It shows a global vision of the project and a short interview to each of the institutions taking on it.

Partners

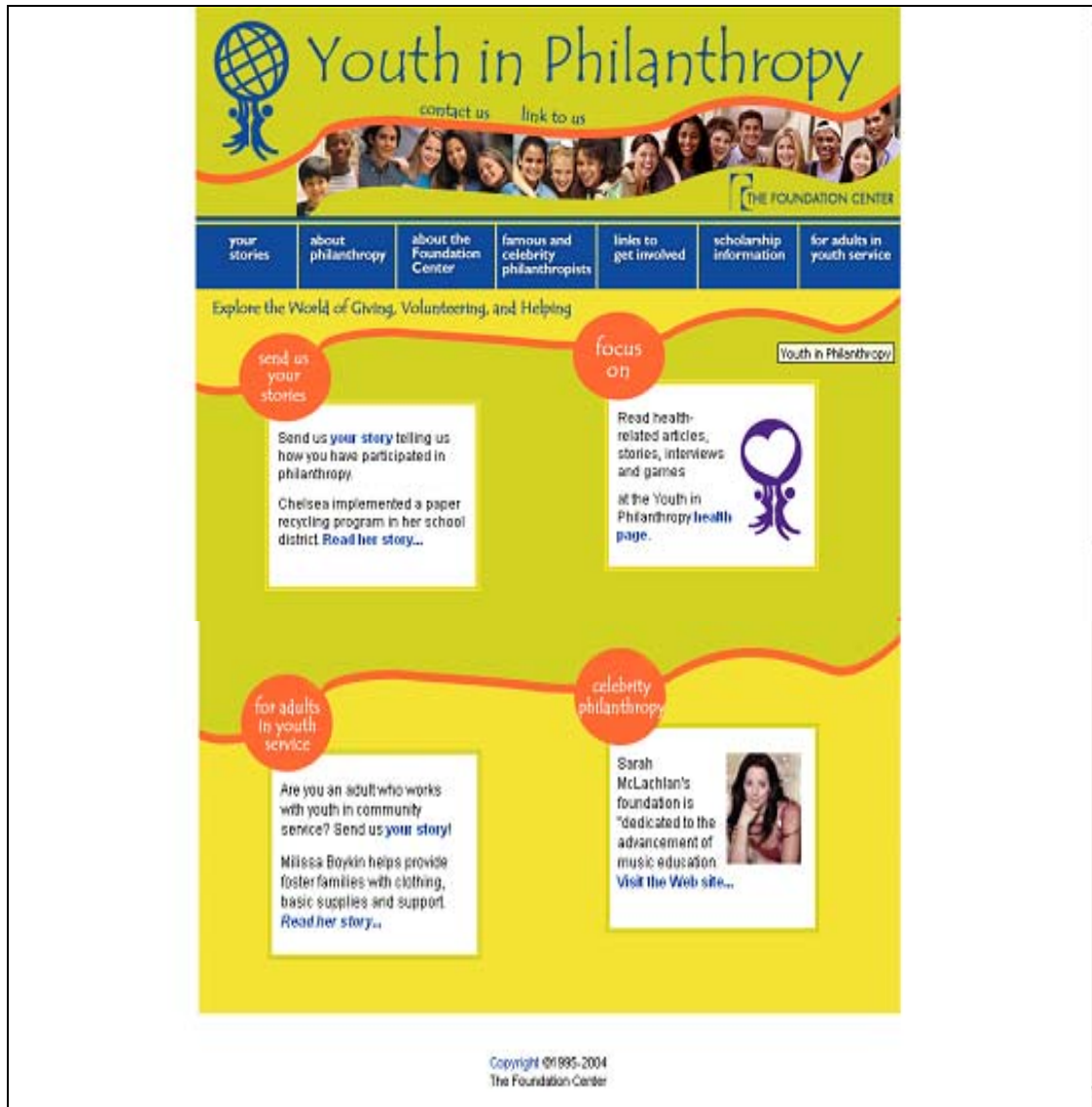
There are nine participants involved in OASIS.

As an European project, five different nationalities take part in it: two Ministries of Education (Spain, Sweden), the investigation center of a local high school (France), investigation centers from three Universities (Netherlands, Spain, Sweden), and three private companies (Apple in Ireland, Sire in Spain, Sun in Belgium).

- ◊ [Ministerio de Educación Cultura y Deporte - CNICE \(Centro Nacional de Información y Comunicación Educativa\)](#)
- ◊ [Ministry of Education and Science, Sweden. Komvitten for Europeiska Skoldatanatet \(KES\)](#)
- ◊ [Universidad Politécnica de Madrid](#)
- ◊ [Universiteit van Amsterdam](#)
- ◊ [Umea Universitet](#)
- ◊ [Sun Microsystems](#)
- ◊ [Apple](#)
- ◊ [Sistemas y Redes Telemáticas](#)
- ◊ [Académie de Grenoble](#)

Filantropijos projekto jaunimui „Youth in Philanthropy“ interneto svetainė

„Youth in Philanthropy“ interneto svetainėje pateikiami projektai

Projektas „Hip-Hop Summit“

The screenshot displays the HSAN.org website with the following elements:

- Header:** "HIP-HOP SUMMIT ACTION NETWORK'S HSAN.org" and a banner image of a group of people with their arms raised.
- Left Navigation Menu:**
  - Above us:** Our Mission, Program Strategy, Leadership and Support, Board of Directors, What We Want, Sponsorship, Contact.
  - 4th 4th:** Hip-Hop News, Press Releases, Holla Back Now!, Register to Vote!
  - Programs:** Hip-Hop Team Vote In The Streets, Collegiate Coalition, Youth Council.
  - Events:** Upcoming Events, Past Events, Photo Gallery, Request HSAN.
- Main Content Area:**
  - WELCOME to HSAN.org**
  - NEWS UPDATE!!!** 12.8.04: HIP-HOP SUMMIT ACTION NETWORK CITES PROGRESS ON ROCKEFELLER DRUG LAWS
  - SUCCESS GOTV TOUR NOV. 2nd, 2004** (with a bus image)
  - FOR A RECAP on 2004 EVENTS CLICK HERE**
  - BECOME A HIP-HOP TEAM VOTE MEMBER NOW** then [CLICK HERE](#) TO REGISTER TO VOTE!
- Right Side:**
  - HIP-HOP TEAM VOTE** login form with fields for username and password, and a "Login" button.
  - Text: "Join Hip-Hop Team Vote => I lost my password."
  - POLL** button.
- Footer:**
  - (c) 2004 Hip-Hop Summit Action Network | [Privacy Policy](#)
  - Designed and Powered By **THIRD WISH INTERACTIVE**
  - Site by: [Third Wish Interactive](#)

Vilniaus miesto savivaldybės interneto svetainėje pateikiami projektai jaunimui

Vilniaus miesto savivaldybės interneto svetainė¹⁴⁷

The screenshot displays the Vilnius Municipality website interface. At the top, there is a navigation bar with the logo, the name 'VILNIUS', and various menu items like 'Savivaldybės struktūra', 'SVTAINĖS MEDIS', and 'ENGLISH'. Below this is a banner image of a street in Vilnius with the word 'VILNIUS' overlaid. The main content area is titled 'Naujienos' (News) and features a list of news items. A red arrow points to a comment link 'Jūsų komentaras' next to a news item dated '2004-12-06'. The left sidebar contains a vertical menu with categories such as 'Savivaldybės vidinio tinklo informacija', 'NAUJENOS', 'SAVAITĖS VEIKLA', 'SAVIVALDYBĖS PASLAUGOS VILNIEČIAMS', 'SAVIVALDYBĖS DOKUMENTŲ PAIEŠKA', 'MERAS', 'TARYBA', 'TARYBOS KOLEGIJA', 'ADMINISTRACIJA', 'SAVIVALDYBĖS ĮMONĖS', 'PRIĖMIMAS Į DARBĄ', 'BENDRADARBIAVIMAS', 'NUODODOS', 'El. paslaugos', 'Žemėlapis', and 'Žodynas OpenOffice'. The right sidebar contains sections for 'VIEŠIEJI PIRKIMAI', 'Savivaldybės planai, organizatoriai ir įgyvendinimas', 'Wiliaus miesto strateginis planas', 'Miesto teritorijos zonavimo planas (N)', 'Renovacijos detalusis planas', 'Specialieji planai (N)', and 'Savivaldybės biudžetas'. At the bottom, there is contact information for the Vilnius Municipality Administration, including the address 'Konstitucijos pr.3, LT-09001 Vilnius, vrt@vilnius.lt' and phone numbers '1797002' and '+3546'.

¹⁴⁷ Rodykle pažymėta nuoroda jaunimui.

gyventojų priėmimas
MIESTO GIDAS
SAVIVALDYBĖ
INVESTICIJOS IR VERSLAS
ZIŪŲ EKONOMIKA

Saviavaldybes vidinis tinklas

INFORMACIJA
tel. 1664, 211 2000

u. vicemeras

Saviavaldybės telefonų knygelė (pavardė)

MŪŠŲ MIESTAS

FOTOGALERIJA

RENGINIAI

KULTŪRA

TURIZMAS

FILMAI APIE VILNIŲ

APLINKOS APSAUGA

SOCIALINĖ PARAMA

SVEIKATA

SVEIKTAS, JAUNIMAS IR SPORTAS

- Švietimo aktualijos
- Sporto aktualijos
- Švietimo renginiai
- Netradicinė veikla
- Konkursai
- Parama ir labdaros švietimui
- Informacija jaunimui
- Suaugusiųjų švietimas
- „Europos kalbų ABC“

Švietimas, jaunimas ir sportas

- **Švietimo aktualijos**
2004-12-07 **Gerbiamieji Vilniaus miesto savivaldybės vaiku ir paauglių nusikalstamumo prevencijos programų konkurso vykdytojai prašome atsiskaityti už paskutini (IV) ketvirtį bei metinę veiklą**
- **Tiesės dokumentai**
  - **Švietimo skyriaus vadėjo įsakymai**
  - **Tiesinė pagalba**
  - **Tiesės aktai**
- **Sporto aktualijos**
2004-12-02 **Vilniaus miesto kalėdinio turmo nuostatai**
2004-11-30 **Vilniaus miesto 56 -ųjų moksleivių sporto žaidynių rankinio varžybų nuostatai**
2004-11-30 **Vilniaus miesto 56-ųjų moksleivių sporto žaidynių nuostatai**
- **Švietimo renginiai**
2004-12-06 **Lietuvos Biblijos draugija nušėdžiai kviečia į jubiliejinį minėjimą „Biblijos draugijoms – 200 metų“**
2004-12-03 **Grupdžio 10 d. (penktadienį) Žmogaus teisių stebėjimo institutas ir Lygių galimybių kontrolenaušams tamšba kviečia į renginį Tarptautinei Žmogaus teisių dienai paminėti**
2004-11-30 **Kalėdų šventėms Vilniuje - renginių sąrašas**
  - **Švietimo skyriaus renginių planai**
  - **Pedagogų profesinės raidos centro renginių planai**
- **Metodinė veikla**
2004-12-05 **Mezonetas – Lietuvos fizikos mokytojų asociacijos kompiuterinis leidinys skirtas fizikos mokytojams ir moksleiviams besidomintiems fizika**
2004-12-03 **Metodų 2004** baigiamųjų renginių savaitė
2004-12-02 **„Pavasario diena Europoje 2005“ I**
- **Konkursai**
2004-12-06 **Kerčdžros organizacinis komitetas, Nacionalinis egzaminų centras ir leidykla TEV noretų pasidūti „Elektroninė kerčdžra“ (toliau EK) - kompiuteriu mūsu konkurso varanta**
- **Parama ir labdaros švietimui**
2004-12-02 **ES finansinė parama 10-ies naujųjų valstybių narių pilietinei visuomenei**
- **Informacija jaunimui**
2004-12-06 **Informuojame Jus, kad Valstybinė jaunimo reikalų tarnyba patvirtino jaunimo projektų bei programų finansavimo 2005 m. konkurso nuostatus**
2004-12-02 **Konferencija „Kodėl savanorystė?“**
2004-12-01 **Pasaulinė AIDS diena darysiuolika Lietuvos miestų nušvies Lietuvos Raudonojo Kryžiaus jaunimo organizuojamas „Žvakių maršas“**
- **Suaugusiųjų švietimas**
- **ES „Socrates“ programos projektas „Europos kalbų ABC“**
- **Informacinės technologijos švietime**
2004-12-06 **Šildante moksline interneto biblioteka**
- **Egzaminai**
2004-12-05 **Nacionalinis egzaminų centras ir švietimo plėtotos centras vykdo mokyklų apklausą, skirtą informacinių technologijų žinių ir reikiamų ugdymo bei tikrinimo tobulinimui**
2004-12-05 **Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. IS04-1838 patvirtinta Mokymų kompiuterinio rašmeniuo iškašos organizavimo ir vykdymo tvarka**
- **Socialinė, prevencinė pagalba**
2004-12-02 **2003 m. ESRS naujų AIDS diagnozų skaičius sumažėjo iki 6441**
- **Vaikų ir jaunimo vasaros polisis**
- **Kviečiame vaikus ir jaunimo lankyti sporto, meno, kultūros būrelius**
2004-12-06 **Kino teatras „Lietuva“ rekomenduoja moksleiviams filmus ir kviečia apsilankyti kino teatre „Lietuva“**
- **Moksleivių olimpiados**
- **Naudingos nuorodos**
2004-12-05 **Apilankykite ypatingai gabių moksleivių mokyklos „Fizikos olimpas“ internetineia svetainieje <http://www.olimpas.lv>**
- **Naudinga žinoti**

Švietimo įstaigos

Informacija apie Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje esančias ugdymo įstaigas, jų adresus, stebėjus, tipus rasite **„IS.Mokakla“** ugdymo įstaigų registro svetainėje.

Vilniaus miesto savivaldybės pavaldume yra 282 ugdymo įstaigos. Iš jų:

- 114 lopšelių-darželių,
- 10 darželių,
- 16 darželių-mokyklų,
- 16 pagrindinių mokyklų,
- 15 pagrindinių mokyklų,
- 50 vidurinių mokyklų,
- 16 gimnazijų,
- 6 specialiosios ir jaunimo mokyklos,
- 6 suaugusiųjų vidurinės mokyklos,
- 2 konsultaciniai mokymo centrai,
- 32 papildomo ugdymo įstaigos.

Pavadinimas

>>

Gatvė

>>

Vilniaus miesto švietimo objektų išdėstymo schema
PATVERTINTA Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2004 m. birželio 23 d. sprendimu Nr. 1-443

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Kultūros, švietimo ir sporto departamento
Švietimo skyrius
Konstitucijos pr. 3, LT-09002 Vilnius, svietimo.skyrius@vilnius.lt

LYCIATEISIŠKUMAS

VIŠIEJŲ PIRKIMAI

Saviavaldybos statybos sutarimas

Aplauas

Sveikata

- Mokymai smulkiu ir vidutiniu verslu atkūromui
- Smulkiuos verslus atkūromas
- Švantine miesto apilinkos konkursas
- Valstybinis lenyba suomas moksleiviams
- Švietimas, jaunimas ir sportas
- „Europos kalbų ABC“
- Teritorijų planavimas
- Valstybinė kalba
- Privatavimas
- Kultūra
- Kultūros škelbimai (00)
- Renginiai
- Šilanden Vilniuje
- Sia savata
- Siuoziniai

2004 KALĖDOS SOSTINĖJE

Kultūros renginių kalendorius

2004	Gruodis				
P	A	T	K	P	Š
		1	2	3	4
6	7	8	9	10	11
13	14	15	16	17	18
20	21	22	23	24	25
27	28	29	30	31	

Entertainment bank
Pranogy informacijos bankas

Saviavaldybes planai, organizatoriniai ir gyvendinimas

Vilniaus miesto struktūrinis planas

Saviavaldybes veiklos struktūrinis planas ir jų vykdymo ataskaitos:
2004-2006 m.
2003-2005 m.
2002-2004 m.

Miesto techninis BENDRASIS PLANAS (N)

Senamiesčio detalusis planas

Specialieji planai (N)

Saviavaldybes biudžetas 2004 m.
2003 m.
2002 m.

Saviavaldybes veikla 2002-2004 m.
2001-2002 m.

- Šilumos šilto specialusis planas
- Vilniaus viešantros sanikėlis
- Lukiškės aikšties siūba
- Vilniaus Kalvarijų kuravietės rekonstrukcijos projektinis pasiūlymas
- Vilniaus rekonstravimo Vilniaus rekonstravimo kultūros vartelių rekonstravimas
- Vilniaus pramoau parkas

NUORODOS One

BVP=25%

81

Zarasų savivaldybės interneto svetainėje pateikiami projektai jaunimui

Zarasų savivaldybės interneto svetainė¹⁴⁸

The screenshot shows the website header with the title "ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖ" and contact information. The main content area features several news items:

- Dėl rajono Savivaldybės tarybos 15-ojo posėdžio sušaukimo ir darbotvarkės (0)**: Informuojame, kad rajono Savivaldybės tarybos 15-asis posėdis šaukiamas š. m. gruodžio 22 d. (trečiadienį) 9 val. rajono Savivaldybės salėje. Svarstomi klausimai:
  1. Dėl Žaliosios gatvės Zarasų mieste >>>>>
- BAPP parama visuomeninėms organizacijoms (0)**: Informuojame, kad iki 2005 m. vasario 1 d. visuomeninės organizacijos gal. teikti paraiškias Baltijos - Amerikos partnerystės programos specialiojo fondo (Special Needs and Opportunities Fund) parama >>>>>
- Konkursas mokytojams (1)**: ES SOCRATES PROGRAMOS KOORDINAVIMO PARAMOS FONDAS SKELBIA KONKURSA MOKYTOJAMS IR KITAM PEDAGOGINIAM PERSONALUI DALYVAUTI COMENIUS - 2.2 PRIEMONĖJE „INDIVIDUALIOS STIPENDIJOS KVALIFIKACIJOS TOBULINIMUI“ Stipendijos sk. >>>>>
- Sporto apžvalga gruodžio 6-12 d. (0)**: RANKINIS. Gruodžio 12 d. Utenoje vykusiose „Rytų taurės“ rankinio varžybose Zarasų sporto mokyklos 1993 m.g. berniukų komanda iškovojo antrąją vietą. STALO TENISAS >>>>>
- Dėl vietinio susisiekimo autobusų maršrutų pertvarkymo moksleivių žiemos atostogų metu (1)**

The sidebar on the left contains a menu with items like "Jaunimui", "Kultūra", "Švietimas", "Sveikata", "Sportas", "Turtas", "Diskusijos", "Klausimai-atsakymai", "Svečių knyga", and "Nuorodos". Red arrows point to "Jaunimui" and "Konkursas mokytojams (1)".

Jaunimui skirtas puslapis

The screenshot shows the "Jaunimui" section of the website. The main content area includes:

- Pašlymai, prašymai, skundai**
- Klausimai - atsakymai**
- Jaunimo laikraštis „Tu - ne vienas“**
- Jaunimo pagrindų išatymas**
- "APSKRITO STALO" NOMINACIJOS**
- ES praturtina „Jaunimas“**
- Kvietimas dalyvauti Baltijos Jaunimo konferencijoje**
- Tarptautinis skaitmeninių fotografijų konkursas „Jaunimo Foto 04“**
- Europos jaunimo portalas**
<http://europa.eu.int/youth/>
- Jaunimo centro galimybių studija**
- Prevencinė kampanija „NUSTOK TYČIOTIS“ (1)**

Below the text, there is a small image of a cartoon character and a link to "Vaiko raidos centras ir Vaikų linija (8-800-111111)".

¹⁴⁸ Rodykle pažymėta nuoroda jaunimui.

Elektrėnų savivaldybės interneto svetainėje pateikiami projektai jaunimui

Elektrėnų savivaldybės interneto svetainė¹⁴⁹

Projektas „Mano miestas“

¹⁴⁹ Rodykle pažymėta projekto nuoroda.

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos interneto svetainėje pateikiami projektai

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos interneto svetainė¹⁵⁰

Projektas „Man ne dzin“

¹⁵⁰ Rodykle pažymėta projekto nuoroda.

Projekto „Man ne dzin“ politinės orientacijos testas

Trumpiausia pasaukyje politinė apklausa

Kokios jūsų nuostatos?

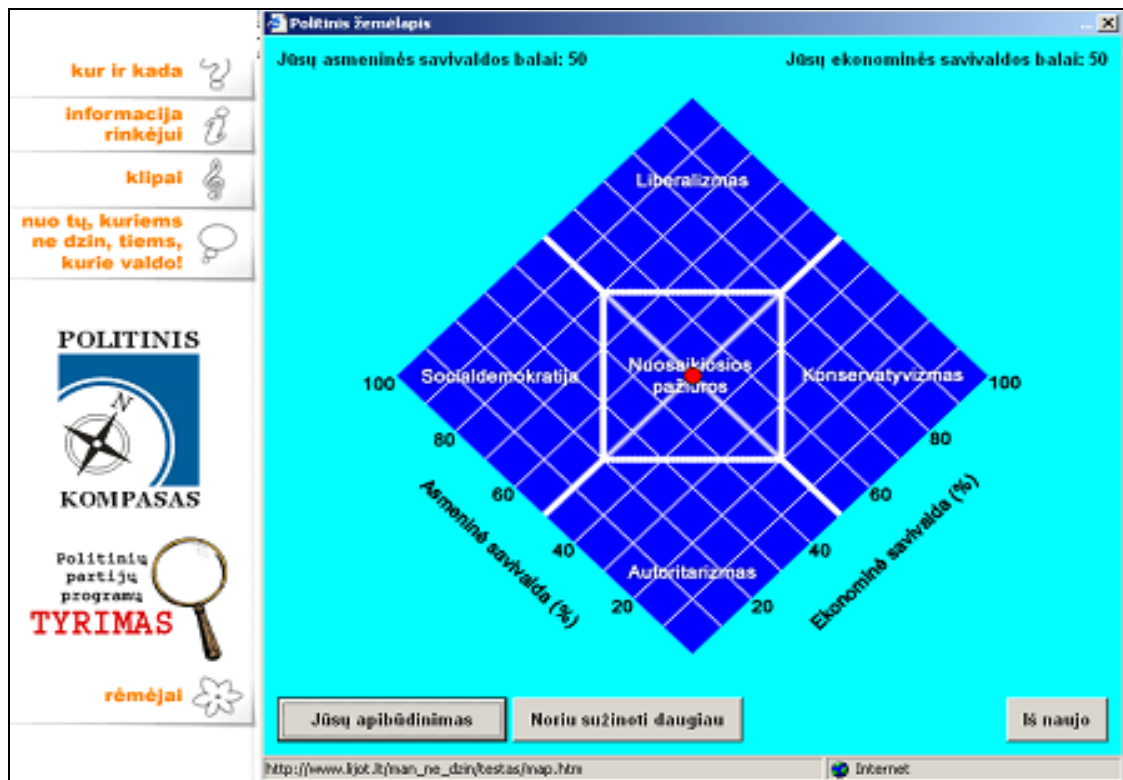
...**ASMENINIAIS** KLAUSIMAIS?   ...**EKONOMINIAIS** KLAUSIMAIS?

	Taip	Galbūt Ne		Taip	Galbūt Ne		
Karinė tarnyba turėtų būti savanoriška.	☐	☒	☐	Verse žmonės ir tikrai turi dirbti be valstybės subsidijų.	☐	☒	☐
Vytausybė NETURĖTŲ kontroliuoti radiją, TV, spaudos ar interneto.	☐	☒	☐	Žmonėms yra geriau, kai prekyba yra laisva, o ne suvaržyta muitų.	☐	☒	☐
Pilnamečių saugusųjų asmeninis gyvenimas neturėtų būti reguliuojamas.	☐	☒	☐	Istatymai, nustatantys minimalų atlyginimą yra nedarbo priežastis.	☐	☒	☐
Narkotikų vartojimą reguliuojantys įstatymai daro daugiau žalos, nei naudos.	☐	☒	☐	Pasauliniai mokesčiai, togi juos moka tik paslaugas perkantys klientai.	☐	☒	☐
Leiskime taikdngiems žmonėms laisvai kirsti sienas.	☐	☒	☐	Nei viena pasaulio vytausybė neturi prisimti pasaulio policininko vaidmens.	☐	☒	☐

Rodyti rezultatus

http://www.kjot.lt/man_ne_dzin/testas/testas.htm Internet

Projekto „Man ne dzin“ politinis žemėlapis

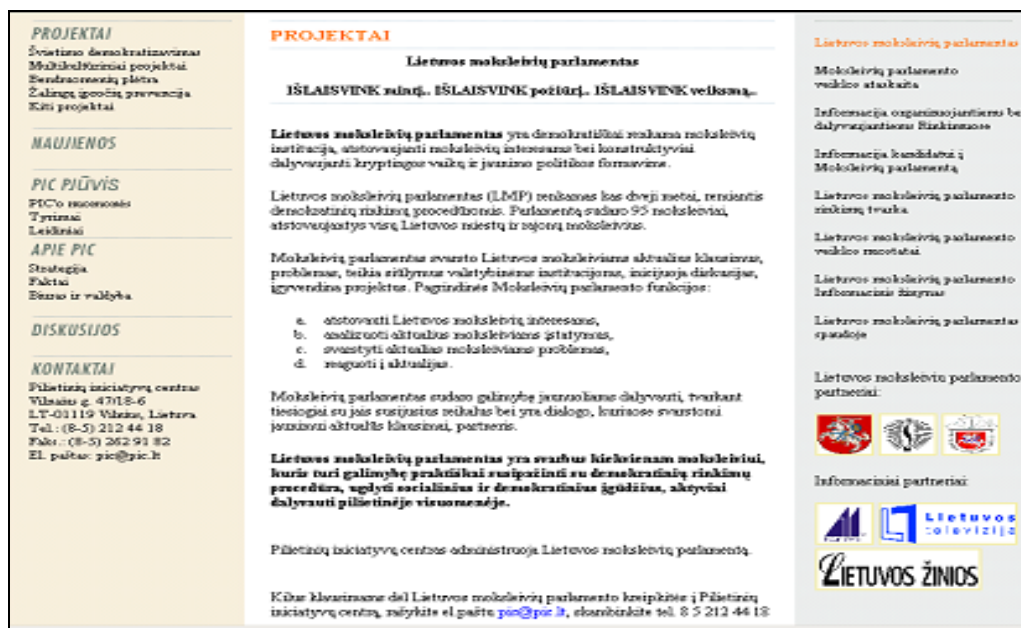

Pilietinių iniciatyvų centro interneto svetainėje pateikiami projektai

PIC interneto svetainė¹⁵¹

Projektas „Lietuvos moksleivių parlamentas“

¹⁵¹ Rodykle pažymėtos projektų nuorodos.

Virtualios pilietinės erdvės projektas „Valsty.be“

The screenshot displays the Valsty.be website, a virtual public space. At the top, there are navigation links and a header with the site's name and logo. The main content area is divided into several sections:

- Top Navigation:** Includes links for 'UNIVERSITETAS Klaipėda, 19:39', 'Weblogai Valsty.beje: Išsivė reikioti', and 'Antrasis parlamentas: "Kad būtų įdomiau"'. Below these are images of a globe and a building.
- Left Sidebar:** Contains a 'Tinklas' section with links to 'Konstitucija', 'Apie projektą', and 'Moderatoriai'. Below this is a 'Valdymas' section with a list of administrative roles and departments, such as 'Adoakas', 'Bažnečia', 'Centrinis bankas', 'Darbo biūra', 'Finansų ministerija', 'Informacijos tarnyba', 'Kūbuose ir švietimo ministerija', 'Parlamentas', 'Pažinčių klubas', 'Policija', 'So. apsaugos ministerija', 'Sveikatos apsaugos ministerija', 'Techninė tarnyba', 'Tiesioginio ministerija', 'Teisėms', 'Ūkio ministerija', 'Viešasis švietimas', and 'Universitetas'.
- Main Content Area:**
  - Paragrafai §§:** A section titled 'Valsty.beje slaueteja sukčiai (0)' with a sub-header 'Po to kai sukčiai pirazė buktendius komentaru ir žinuču forumuose, nakinami šlyginimai uz komentavima ir dalyvavima forumuose.' It includes a 'Daugiau' link and a 'Prisijunkite' form with fields for 'Vardas:' and 'Slaptažodis:' and a 'Jungtis' button.
  - Politikos gidas:** A section titled 'Valsty.bė deleguoja atstovus į INFOBALT parodą (20)' with a sub-header 'Spelio 20-23 d. „Litexpo“ vyks jau vienuoliktą didžiausia Baltijos regione tarptautinė informacinių technologijų, telekomunikacinių bei radišinės irangos paroda „Infobalt 2004“. Valsty.bės pilegiai deleguojami į Virtualios erdvės pristatymą.' It includes a 'Daugiau' link and an image of a person at a booth.
  - Reitingai:** A section titled 'Weblog'ų popularumas' with a sub-header 'Weblog'ai pagal pranesymų rašymą' and 'Pranesymai pagal komentavimą'. It shows a table with columns for rank, name, and percentage.

Ranka	Weblog'as	Pranesymai (%)
1	manitu	100.00%
2	ija	50.00%
  - Forumai:** A section titled 'Valsty.bės reikalai' with a sub-header 'Pileičių pasiūlymai Valsty.bės valdžiai'. Below this is a section 'LR Seimo pirmininko primamas' with a sub-header 'Pokalbiai su Artūru Paulausku'. Further down is 'Pasaulio politika' with a sub-header 'Europos sąjunga, JAV, Rusija, terorizmas, etc...' and 'Lietuvos politika' with a sub-header 'Visos temos, susijusios su Lietuvos vidaus politika'. At the bottom of the forum section is 'Pollingai su Lauri Bieliniu' with a sub-header 'Pažios įvairiausios temos'.
  - Apklausa:** A section titled 'Kiek jums metų?' with a list of age ranges and radio buttons: '- iki 16', '- 17 - 24', '- 25 - 30', '- 31 - 40', '- 41 - 50', and '- virš 51'. It includes a 'Bausti' button.
  - Dienos citata:** A section titled 'Pala. Pagalau bus menųų. / O nuafūnyca tųi nekalygus ir ol ul'ų panakus.' with the name 'Ko Piccolo'.
  - Nauji pilečiai:** A section with a list of names: 'Leitka', 'renaldas', 'Textament', 'KristinaG', and 'jalena'.
  - Kapinės:** A section with a list of names: 'Vediba', 'Reno', 'jurgelis1', 'eco', and 'Puopie'.
- Bottom Section:**
  - Internauto Dienoraštis:** A section titled 'Klasika (12)' with a sub-header 'JŌ val. ryto Norėjuji dar pamogot... Na bet prabudome, tai kelimės. Ranka automatiškai siekia „power“ mygtuko PC korpuse. BŌų gerai ko nors užkrmst...' It includes a 'Daugiau' link and a 'Prilauzomybė Nr.1 arla connect4=abdicat(2) lntroduction(0)' link.
  - Post Scriptum:** A section titled 'Atjungtas urbanizmas (0)' with a sub-header 'Paryžuje mes bkimas pajusti šio miesto dvasia, jo „paryžikumą“. Kiekvienas, kuris vaikštineja Kauno Laisvės alejoje, prklauso jos sielai ir niekam kitam, kaip ir stulpai, kioskai ar „Picos Jezz“ fasados.' It includes a 'Daugiau' link and a 'Menas ir politika(0)' link.